

Híd

2010. IV. szám

evangélikus missziói magazin

**Gondolatok
és asszociációk**

**A korszellem
– és ami mögötte van**

**Iskola
és korszellem**

fókuszban a korszellem

Tartalom

FÓKUSZBAN A KORSZELLEM

- 3 Bevezető
- 4 Attitűd
- 5 Beszippant az internet
- 6 Gondolatok és asszociációk
- 9 Ahol a ti kincsetek...
- 10 Merre a hova?
- 12 Körinterjú
- 14 Iskola és korszellem
- 15 A megagyülekezetek
- 16 Fészek és hullámvásút
- 17 A korszellem – és ami mögötte van
- 18 Irgalmazz nekünk, hm... ki is?
- 21 Egy könyv, amiből tanulni lehet
- 22 Egyház és korszellem
- 24 Korunk égető kérdései – keresztyén szemmel
- 25 A negyedik – gondolatok a korszellemről
- 26 Angyalokkal vígan parolázó
- 28 A korszellemről a Szentírás korában
- 30 A nemi szerepcserre megoldás vagy zsákutca?

ÉLŐ VÍZ

- 36 Keresztretjévény
- 37 Tűnődések – „Igazi felemelkedésünk még hátravan!”
- 38 Testi-lelki egészségünk – Gyógyítható-e a beteg lélek?
- 39 39 Lelkigondozás * Cigánymisszió
Telefon-lelkigondozás * Sorsok
- 40 Kövessétek hitüket – Figyeljete életük végére és kövessétek hitüket!
- 42 Beszélgetés – Mindig velem, Uram...
- 44 Hogyan tovább, egyház? – Startégiával. De milyennel?
- 46 Egyháztörténet – Az Evangélikus nemzeti tizenegy...
- 48 Külmmisszió – Idősen is hűségesen
- 49 Imádkozunk * Disznók és gyöngyök – Kápolnakocsi
- 50 Rádiómisszió – Keresztyén tanúságtétel Egyiptomban
- 51 Küldetésben – Tíz év – alkotás és magvetés
- 52 A világegyház hírei
- 53 Mai mártírok – Erőszak az indiai Orisszában
- 54 Rádiómisszió – Ízelítő
- 56 Rádiómisszió – Az őrálló szolgálata
Az Evangélikus Rádiómisszió műsorai
- 57 Énekek az Úr – Vázlatos himnológiai adatok egy lassan elfelejtett énekről
- 58 Képes hírek
- 62 Hírek
- 63 Derű * Könyvajánlók
- 64 Vers – Nagykorúság?

Magazinunkat telefonon is megrendelheti a Kedves Olvasó, postai befizetés a mellékelt **sárga csekk**en lehetséges.

Előfizetési díj egy évre:

1600 Ft

Egy lap ára 400 Ft.

Kérjük, hogy a közlemény rovatba írja be, hogy **előfizeti-e** az újságot, vagy **adományával segíti a Híd és a missziói munka szolgálatát.**

MINDEN EVANGÉLIKUS ÉLETET OLVASÓ TESTVÉRÜNK ELŐFIZETÉS NÉLKÜL KAPJA A LAPOT, DE TÁMOGATÁST TŐLÜK IS KÉRÜNK.

Újságunkat az Evangélikus Élet megrendelése nélkül is lehet igényelni.

(A Híd magazin nem az *Evangélikus Élet* melléklete, hanem önálló sajtótermék.)

Legyen Ön is a missziói munka rendszeres támogatója!

Az Evangélikus
Missziói Központ
számlaszáma:
11716008-
20157087

Köszönjük eddigi
adományát!
Kérjük, segítse
misszióinkat
ezután is!

A HÍD EVANGÉLIKUS MISSZIÓI MAGAZIN előfizetése egy évre 1600 Ft.

Megrendelhető írásban név és cím beküldésével az Evangélikus Missziói Központ címén: 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38-40.

Adományokat az Evangélikus Missziói Központ számlaszámára lehet küldeni: 11716008-20157087.

magyar
nyomdatermék
NYOMDA- ÉS PÁPÍRPARI SZÖVETSÉG

HÍD EVANGÉLIKUS MISSZIÓI MAGAZIN – Az Evangélikus Missziói Központ negyedévente megjelenő kiadványa. * 2010. 4. szám * A szerkesztőség levelezési címe: Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38-40., tel./fax: 06 1 400 3057, e-mail: evmis@lutheran.hu * Felelős szerkesztő és kiadó: Szeverényi János, e-mail: janos.szeverenyi@lutheran.hu, www.szeverenyijanos.hu, tel.: 06 20 824 5463 * Munkatársak: Balog Eszter, Bence Imréné, Dankuné Tóth Éva, Erdészné Kárpáti Judit, Fehér Charlotte, dr. Garádi Péter, Kis Ferenc Balázs, Kovács László, Kóháti Dorottya, Szeverényi Jánosné * Grafikai tervezés, tördelés: Perl Andrea, Perl János (Kreatív Flotta Stúdió) * Nyomdai kivitelezés: Pauker Nyomdaipari Kft. * Kiadja az Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38-40., tel./fax: 06 1 400 3057, e-mail: evmis@lutheran.hu, http://misszio.lutheran.hu, számlaszám: 11716008-20157087 * HU ISSN 1787-5749 * Egy szám ára 400 Ft, előfizetési díj egy évre 1600 Ft * Megrendelhető a kiadónál. Az Evangélikus Élet hetilapban elhelyezett példányok ingyenesek. Adományokat kérünk és elfogadunk.

„Nincs új a nap alatt”

– tanít a bölcs prédikátor (Préd 1,9). Bűnbe esett világunkban minden kor szellemisége hasonló. Az első kísértő szavak máig hatnak: „*Csakugyan azt mondta az Isten...?*” (1Móz 3,1)

Amíg az Erősebb nem érkezik meg életünkbe és nem töri meg a bűn erejét, ki leszünk szolgáltatva a szabadság illúziójának (Mt 12,22–32). Addig a rosszra azt mondjuk, hogy jó, és fordítva. Mert „*a nem lelki ember pedig nem fogadja el az Isten Lelkének dolgait, mert ezeket bolondságnak tekinti.*” (1Kor 2,14)

Folyik a huzakodás, értelmetlen vita a világban és – mily botrány! – az egyházban is olyan alapvető kérdésekről, hogy bűn-e a házasságtörés, az egyenműek együttélése, kollaborálás az egyházüldöző ateista hatalommal; ihletett könyv-e a Szentírás, Jézus halála

engesztelő áldozat volt-e vagy sem, lesz-e ítélet és ennek következtében kárhozat, szükség van-e evangelizációra? Amikor ezek vita tárgyát képezik, akkor már nagy baj van.

A világ világ marad, de Krisztus egyházában más a rend.

Ott nem szabadelvű okostojások aktuális „látása” szerint történnek a dolgok. A véleménynyilvánítás jogát dicsőítik ma, de Istennek is van véleménye.

Ő pedig nem változik, és nem beszél mellé, mint az ember.

A maga körül forgó, öntörvényű, megtérni nem akaró embert végtelenül irritálja Jézus egyértelmű és kizárólagos igazsága. Minden keresztyénüldözésnek ez volt, és ma is ez az oka.

A világ gyűlöli a kizárólagosságot, Jézus tanítása és váltságműve pedig nem bi-

zonytalan, amit lehet így is, meg amúgy is érteni.

Az az egyház haldoklik, amelyre a világ hat és nem ő hat a világra, amelyet a világ formál a maga képére és nem ő formálja át a világot mint só és világgosság.

Az üzenet ma is egyértelmű: Ember, hol vagy, mit tettél? Térj meg, jöjj haza, tarts bűnbánatot, valld meg istentelenségedet, fogadd el Isten ítéletét és kegyelmét, teljesedj be Lélekkel és kövesd Őt!

• SZEVERÉNYI JÁNOS

Korán reggel behozom a leveleket a postaládából. Szomorúan látom, hogy a postás megint a frissen ültetett, még épp hogy csak kibújó fűvön hajtott végig a motorjával. Nem vette észre, hogy kárt okoz? Vagy nagyon is? Ma én viszem az unokámat az oviba.

– Mennyire nehéz? – Nagyon, csuklóból és teljes erőből kell rázni – mondja. Nem tűnik túl vonzó ajánlatnak, akkor talán megpróbálkozom a digitálissal. Alig drágább, csak 1040 forint. Otthon kibontom, kipróbálom, 34,5°C-ot mutat. Először is, másodszer is, harmadszor is. Ennyire nem vagyok hidegvérű, a hőmérő rossz. Akkor veszem észre a dobozban a papírt: „A termékre nincs jótállás. Meghibásodás miatt a

szép parkot alakítottak ki, az itt lakók nagy öröme. De a szemben lévő, alig tízéves BKV-végállomás a végét járja. A puha korlátok kidőlve, a rózsabokrokot iszalag fojtogatja, a virágágyakban méteres gyom. A parkolóhoz vezető lépcsőn hajléktalanok ejtőznek. Itt laknak az erdőben, a lépcső nekik a terasz. Nem bántanak senkit, még köszönnek is szegények illedelmesen. De a szemét, amit maguk után hagynak, leírhatatlan. Ragacsos pillepalackok, ételmaradék, konzerv- és sörösdobozok tömkelege. Lenniük kell valahol, valóban.

Attitűd

A postás, a kabinos és a lengyelek

Belépünk a kertkapun, szemben velem fiatalember érkezik a kislíával. A férfi mélyen a szemembe néz – és nem köszön. Igaz, nem ismerjük egymást, de a gyerekek igen. Nő és nagymama vagyok, de sebjaj, előre köszönök. Azért fogadja.

A villamoson a szemközti ülésen fiatal lány. Szép hosszú lábát kinyújtva ül, fáradt. Nem szólok – oldalt fordulok. Így is lehet utazni, nem?

Beugrom az utcában egy kétszemélyes utazási irodába, csak érdeklődnék. Az egyik hölgy éppen telefonon intézkedik. A másik is telefonál, megtudom, hogy hétvégén családi partit rendeznek. Meghallgatom türelmesen, hogy mit fog főzni, főlvenni, kik jönnek biztosan és kik talán. Várok, hátha észrevesz. Észrevesz. De nem hagyja abba. Mégis inkább egy nagy irodába megyek...

Vennem kell egy hőmérőt. Higanyost már nem gyártanak, tudom meg, alkoholos van helyette. – Jó ez, csak nagyon nehéz leráznia, világosít föl kedvesen a gyógyszerész.

vásárlástól számított 3 munkanapon belül csereigény érvényesíthető.” Ha három nap múlva használom csak, kidobhatom az egészet. Csak egy ezresbe került. Mit akarok...?

Az uszodában nagy a tömeg, sokan járnak esténként. A zsúfolt medencében – megszámoltam – hárman viselünk úszósapkát. Bár kötelező, senki nem veszi komolyan, az úszómester sem. Az ujjamra csavarodó hajszálaktól kiráz a hideg. De aki ilyen kényes, építtessen magának úszómedencét! A zuhanyzóban egyértelműen azonosítható szag terjeng. A kabinos nő bejön, elfintorítja az orrát. – Iszonyúak ezek a vendégek – ad hangot markáns véleményének. Amiben persze igaza van. De sehol a kezében egy felmosórongy, valami fertőtlenítőszer. A takarítónőnek sem szól – ő megtette a magáét.

A hidegkúti végállomásnál 60 millióból

De a szemtelés, ugye nem emberi jog? A napokban Lengyelországban jártam, a lódzsi és sziléziai vajdaságokban. Rendet, tisztaságot láttam, ápolt kerteket, utcákat, nagyon kevés multinacionális ételmisszerűzetet. A lengyelek ápolják a hagyományukat, a templomok tele vannak friss virággal és hívőkkel, reggel, délután, este – mindig. Udvariasságot tapasztaltam, olyat, ami nálunk már kiveszett, végképp. A férfiak kezét csókolnak a nőknek, előre engedik őket, távozáskor mélyen meghajlanak. S hogy mi fogott meg a leginkább? A lengyel emberek arca: nyíltak, tiszta és becsületes a tekintetük. A lélek harmóniája látszik az életükön.

Amíg ez nincs meg, becsapjuk egymást, átnézünk egymáson, átverjük egymást, átgázolunk egymáson, kihasználjuk és nem tiszteljük egymást. Nagyjából itt tartunk.

• JÁSDI BEÁTA

Beszippant az internet

A függőségek között ma már orvosi szinten is nyilvántartják az internetet, mert ugyanúgy károsá válhat, mint a többi szenvedély (szerencsejáték, vásárlás, alkohol, kábítószer). Még csak korlátozó korhatára sincsen, sőt leggyakrabban éppen a tizenéves (vagy fiatalabb) korosztályt kapja el és szippantja be. A világ legtöbb szabad országában a tizenévesek több időt töltenek a képernyő előtt, mint – az alvást leszámítva – bármi mással. De olyan esetekről is tudunk, amikor valakik olyannyira beleélték magukat a virtuális valóságot kínáló virtuális életükbe, hogy testi mivoltuk szükségleteiről teljesen elfeledkezve, egyszerűen éhen haltak a számítógépük előtt. Ez talán túlzásnak tűnhet, és biztosan valóban ritka eset, azonban a mi országunkban is felütötte a fejét az internetkór. Iskolában kialvatlanul kóválygó diákok, munkahelyeiken csak szédelgő, gyenge teljesítményt nyújtó fiatal felnőttek töltik fél életüket a virtuális térben.

Az internet óriási, követhetetlen információhalmazként önmagában is képes beszippantani a gyanútlan polgárt, hát még az annyira divatos közösségi oldalak, ahol ismerősöket kereshetünk, velük cseveghetünk, játékokkal és más vonzó tartalmakkal üthetjük el üres óráinkat. Hódítanak a különféle szimulációs játékok is, melyekkel bizonyos helyzetekbe képzelhetjük magunkat. Új személyiségünk, a meglévő, talán szürkénél sokkal színesebb életünk, karakterünk lehet. Ki ne szeretne szebb, csinosabb, okosabb, befolyásosabb lenni a virtuális, második életében, mint a valódiban?! Ilyen játékok világ-

szerte tíz- és százmilliókat ültetnek a monitorok elé, rájuk egy igen jövedelmező iparág épült. Mivel a virtuális térben való

mozgáshoz, létezéshez pénzre van szükség, ott lehet dolgozni, de valódi pénzünket is beválthatjuk virtuális bankóra. Ezzel persze a szoftvert kifejlesztő, és ezt a virtuális országot kormányzó cég gazdagodik.

Az internet elválaszthatatlan a pénztől, a sok pénztől. Nyomulása feltartóztathatatlan. Ne felejtjük, együtt tökéletesedik az egyik legdinamikusabban fejlődő, legnagyobb reményű iparággal, az okos mobiltelefonokéval. Amelyek egyre olcsóbban kínálnak egyre jobb minőségű internetelérhetőséget, amivel akár a tenyerünkben is elfér, és magunkkal vihetővé válik a világháló, benne a közösségi oldalak, videomegosztók, vásárlási oldalak,

A kor szelleme, a korszellem, a korszerű napjainkban az interneten van. Milliárdnyi számítógépet köt össze, mint valami láthatatlan köldökszínór, a világháló. Egyre olcsóbb, egyre elérhetőbb, egyre divatosabb, egyre szükségesebb – tudatosítja bennünk a korszellem.

szimulációs játékok, az egész virtuális életünk. Talán nincs olyan messze a robotizált ember kora.

De mi csak őrizzük meg józan eszünket, és gondolkozunk! Valóban ennyire el kell menekülnünk a valóság elől? Valóban olyan szürke az életünk, vagy ez tényleg csak a kor rossz szelleme? Tudnunk kell: az értünk valóságosan szenvedett Jézus Krisztus a mindenkori jelenünkben ígéri szeretetét, megváltását, új életet adó átforgató erejét. Az egyházaknak ebben a valódi életben kell felmutatniuk Istent, a (valóságos) közösség (valóságos) erejét, el- és befogadását. Nekünk, keresztyéneknek nem virtuális ígéretünk van a Mennyszigetre. ● SZEGFŰ KATALIN

Gondolatok és asszociációk

Karátson Gábor festőművész, író, a keleti filozófiák tanára, a környezetvédelem aktivistája, „56 egyetemistája”, aki börtönbe is került izgatásért. Setétpatak szerelmese, a gyimesi csángók közt otthon van. Élmény a vele való beszélgetés. Bibliaismerete lenyűgöző (most készül éppen a negyedik evangéliumi akvarellsorozata, Mátéhoz). Olyan szemszögből látja és láttatja a világot, amely hallgatóját (képeinek nézőjét, könyveinek olvasóját) kiragadja a földhözragadtságból. Azon kevesek egyike, aki egyszerű és világos szavakkal, képi világával és bámulatos filozófiai tudományával képes rendszerbe foglalni a darabokból a nagy egészet.

Az 1956-os forradalomban való helytállásáért 1995-ben Nagy Imre-emlékplakettel, írói pályájáért 2005-ben József Attila-, festői életművéért 2003-ban Munkácsy Mihálydíjjal tüntették ki. Festői, irodalmi és műfordítói munkásságáért 2006-ban Kossuthdíjban részesült.

Művész úr, kérem, asszociáljon fókusz témánkra! Mit jelent az Ön értelmezésében a korszellem?

Ami először eszembe jut: Goethe *Faustja*. Amikor Faust megidézi a Földszellemet, a szellem azt mondja neki: arra a szellemre hasonlítasz, akit megértesz. Énrám nem. Akkor Faust összemlík, hogy ő, aki az istenség képmása, még rá sem hasonlít. Azt gondolom: több szellem is munkálkodik bennünk a jelen pillanatban. A Krisztus-szellem a legintenzívebb. Mindenben és mindenkinben ott van – csak meg kellene őt látni, és nem feltétlenül a szigorúan vett vallás keretei között. Őrá is csak akkor kezdek el hasonlítani, ha megértem. Ha őt nem értem, akkor is meg-

érthetek sok mindent, ami ebben a mefisztofelészi káoszban élesen kibukkan, majd eltűnik. Mi a korszellem? Goethe szerint „*Mit a múlt szellemének mondanak, az az urak saját szelleme csak.*” A korszellem elég általános fogalom, olyan, mintha azt kérdeznénk, mi a jó. A kérdés az, hiszünk-e szellemekben? Faust maga korszerű figura, újkori ember. Küzdelme abban áll, hogy nem ismeri az igazságot. Megjelenik neki egy szellem, Mefisztó. Még hozzá szigorúan biblikus alapon, hiszen ez a mű Jób könyvének parafrázisa. Általában szemére szokták vetni az Úrnak, hogy neki mind-

egy, mi lesz Jóbbal. Pedig épp ellenkezőleg, az derül ki, hogy Istennek is van veszténivalója. Ha úgy fogjuk fel, mint metaforát, azt látjuk, az úgy végkimenetele az Úr számára is döntő fontosságú. A korszellem kérdésével kapcsolatban még két dologra gondolok: ez lehet egyrészt az *én szellemem*, amelyről azt hihetem, hogy valakitől, valamire fel kaptam, s feladataim vannak általa, amelyek persze irtózatosan nehezek, szinte elviselhetetlenek – ahogy ezt Faust is elmeséli. De mégis, muszáj beteljesítenie feladatát. Van egy *másik korszerű szellem* is Goethe Faustjában: Mefisztó, aki a kaotikus, cinikus, rosszindulatú szellem megtestesülése. Célja, hogy kárhözatra juttassa Faustot.

Kettőjük küzdelme az, ami benyomásom szerint mély választ ad arra a kérdésre, amelyet a korszellem nyomán felteszünk: Ugyan hová cseppentünk, és mi a feladatunk a világban? Azt hiszem: az ember köteles hinni önmagában és abban, hogy őt valamilyen – küldetéssel – bízták meg. A régi Kínában volt egy különösen szép fogalom: a mennyei megbízatás. Ezt minden ember megkapja. Annyit jelent: módom van rá, hogy megértsem, meghalljam, amit az ég nekem mond, ha nagyon igyekszem. Módom van arra is, hogy elutasítsam, de akkor jelentéktelenné válok. Faust törekszik arra, hogy megértse megbízatását. Végző válasza a korszerűség szempontjából nagyon különös. Faust zseniális ember, és szerelme, Margit kitart mellette tűzön-vízen át. Végül ő lesz az, aki „kiimádkozza” a doktor lelkét az ördög markából. Margit nyílegyenes úton halad, megalkuvások nélkül viszi véghez azt, amit megbízatásaként kapott. Korszerű magatartás ez számunkra, akik rettenetes kér-

désekkel kerülünk szembe, amelyekre a választ senki nem ismeri ebben a pillanatban a földön. Ha a korszellemet meg akarom nevezni ma, korunkban – akkor az maga Mefisztó. A génmanipuláció, a természet leigázása, sok irtózatos dolog. Mi – emberiség – vagyunk az az „állatfaj” a földön, amely el fogja magát pusztítani... Olyan pályára mentünk, amelynek során egy önpusztító csapdát eszeltünk ki önmagunknak az evolúció folyamán. A gonosszal állunk szemben. S ez messze túlmutat a morális kérdéseken: egzisztenciális-ontológiai csapda ez, amiben vagyunk. Mefisztó a korszellem, aki mindent szétzed, mint egy gonosz órás, megérti, milyen, de össze már nem rakja. Be akarja bizonyítani, hogy teljesen hiábavaló az ellenállás: „Akármit tesztek, vesznetek kell.” Reménykedni lehet, hogy mégis megkönyörülnek rajtunk. Nem vagyunk elhagyatva, noha pokoli a helyzet.

Meg kell találni másféle modusokat, mint amik közvetlenül adódnak. A

racionalitás nem magyaráz meg nekünk nagyon sok mindent. Azt gondolom: akit Istennek nevezek, állandóan érzeti a jelenlétét. Egy sztearinvékony-ságú „anyag” választ csak el az Istentől. 1957-ben volt egy ilyen élményem. Akkor az imáimra azt a választ kaptam, hogy ne menjek el az országból. Ha netán meghalok, akkor annyi történik, hogy átütik ezt a sztearin-falat. Ebben azután megnyugodtam.

Figyelemre méltó sorokat találtam Az én, az visszafordul című esszéjében, engedje meg, hogy idézzem: „A Földön ma két folyamat egyszerre zajlik. Egyfelől a természettudomány és a technika megállíthatatlan fejlődése sodor magával valamerre – hívei szerint fölfelé; másfelől a természet maga, s az emberi szellem ugyanilyen sebességgel hanyatlak: vitathatatlanul zuhan. Utóbbi eseménysorozatot katasztrófának szoktuk nevezni: valóban az. Ha a Nagy Ökológiai Válság ellenében jelentékenyebb javulást szeretnénk elérni, a teóriában kellene bekövet-

keznie valamely fordulathoz. Oly mélyrehatóan, hogy akkor azt már megtérésnek kéne nevezniük, ha nem tapadna ma e szóhoz a kegyeskedés mellékíze. Mert hát valóban a Lét és Nemlét ősforrásaihoz kell visszatérniük; arra a helyre, túl a tárgyi világon, ahonnan minden a maga értelmét nyeri. Abba a mélységbe, amelyben minden egyes lény és dolog gyökeredzik; akik közt, épp ezért, koz-

zeti élet” volt, ami egy családban szinte alig van. Azóta is azt érzem, hogy az én gyülekezetem ez az egész: minden ember. Akiket szeretek, és azok is, akiket nem. Protestáns vallásos értelemben megtértem, de később élmények, tapasztalatok, döntések határozták meg további utamat. A hit több mint a templomba járás – a szó szoros értelmében

ránk mutatása elől. (Engem kétszer tartóztattak le. Megkérdezték: Karátszon Gábor? S én azt feleltem: én vagyok.) '56-ban tehát ránk mutattak, és mi ezt megtagadtuk. Ezt büntetlenül nem lehet megtenni.

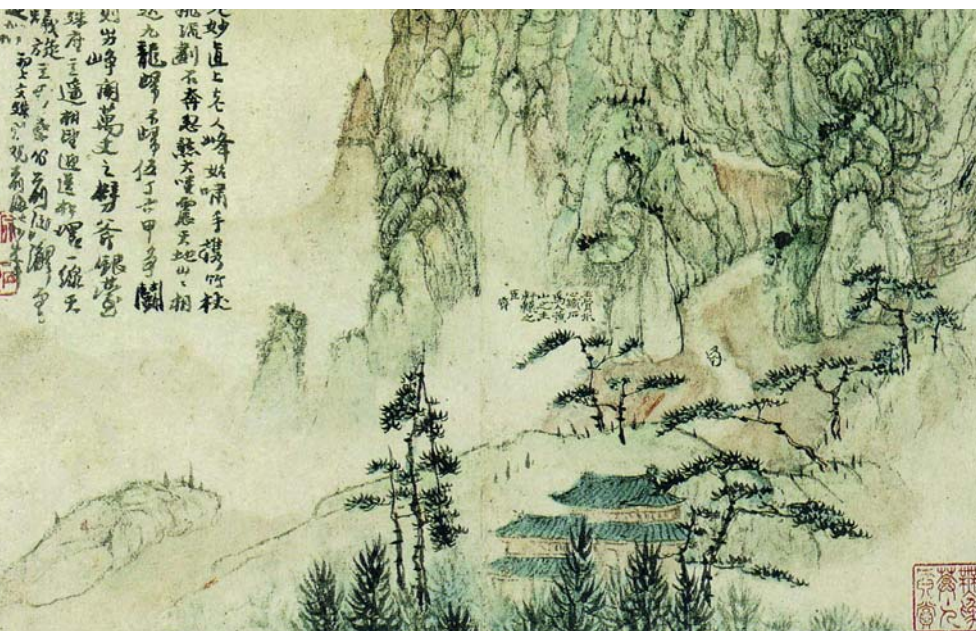
Talán a mai napig fizetünk ezért?

Ez az elhívás, meggyőződés: még érvényes! Mint a tékozló fiú, még mondhatjuk, hogy bocsánat, megbánunk, most itt vagyunk, s Atyánk, nézzük meg, mire megyünk ketten. Ez olyan, mint az igaz szerelem: ha egyszer elvesztettük, soha többé nem lesz a miénk ugyanaz. Eljártunk 56 lehetőségét, s persze nem lehetett már el-lenszegülni, de mi teljesen feladtuk.

Második hazája Setétpatak vidéke. Ott milyen a korszellem? Tisztábbaknak, másoknak képzelem őket, mint magunkat itt, Pest belvárosában, 2010-ben...

Nekünk ez jutott. Tény, hogy nekik jobb jutott, de attól félek, megy tönkre. A korszerűség jegyeinek kérdése... Mikor először ott jártam, '56 nyarán, nem volt villanyáram. Ültünk a sötétben és beszélgettünk. A börtön utáni első utamon már volt villanyuk. Én ezt nagyon „sajnáltam”, mert más volt a hangulata a félhomályban parázsló beszélgetéseknek. Az elektromos csapdába már ők is beleestek. Később lett tévéjük – az ördög lába, amit betesz. Felőrlí azokat az erőket, amiről azt érezzük, jobbak. Sok dolgot megőriztek, de ezek is kihalóban vannak. A nyelvük még a régi, az igazság kimondására talán alkalmasabb, mint a mi pesti nyelvünk, finomabban fogalmaznak. A mi okvetetlenkedésünket ők nem értik meg, s ez lenyűgöző, üdvözítő számomra, mint a hideg víz nagy hőségben.

● KŐHÁTI DOROTTYA

Középkori kínai tusfestmény

mikus méltóságukat illetőleg semmi különbség. Emberek, állatok, sziklák, fák, folyók Lét és Nemlét tekintetében, vagyis szívükben-gyökereikben egyenrangúak. A megtérésben, a fordulathoz ma gondolkodásunk térne vissza valamely, amit a Föld igazságának lehetne mondani.”

A megtérés lehet az, ami megóv attól, hogy a korszellem bedaráljon minket?

Nem tudom, mit jelent a vallásos megtérés... 19 éves koromban azt gondoltam: én most megtértem. Elkezdtem a Bibliával foglalkozni. A Torockó térre jártam. Tele voltam gyanakvással önmagammal szemben. Sok mindenre nem kaptam választ – de éreztem, jó, hogy a Bibliához közel kerültem. A börtön után már nem mentem oda vissza. A börtön olyan intenzív „gyüleke-

lezátszódo eseményekben kell megjelenie, vagy egyáltalán nem jelenik meg.

Hogy érzi magát ma, ebben a korban? Milyen a közérzete ebben a korszellemben? '56-ban az eufória napjai, majd a börtön, a félelem, a kiábrándulás, később a rendszerváltás kori remény... Hogy van most?

Harciasan. Ha nem volnék harcias, akkor azt mondanám: nagyon rosszul érzem magam. '56-ban jó volt azokban a napokban. A mélypont akkor következett be, amikor kiengedtek a börtönből: örültem, hogy élek, de ijesztő volt, hogy ilyen gyorsan feladták az embereket. Az '56-os események megtörténte Magyarország egyfajta kiválasztása volt. Ránk mutatott – mint a zsidókra – egy nagy ujj: „ti vagytok azok”. Ennek nem tettünk eleget, elfutottunk a nagy ujj

A jáki bencés apátsági templom: kőbe faragott gyönyörűség. Magyar hazánk egyik ékköve. 1220 óta áll ott Vas megyében építészeti bizonyosságával a magyarság európaiságának. És emlékezetére a templomépítőnek, Jáki Nagy Mártonnak.

formátus hívek, azért a kijelölt helyre állt össze a falu népe, és egy kötéllel körbekerítették őket. Így lett meg a templom mérete.

Pilis város evangélikusainak a temploma pedig a XVIII. század végén épült több lépcsőben, jórészt a település föl-

autószalonok és plázák vonják magukra a figyelmet. Ezekre van pénz. A ma embere a pénz bővületében él, vásárolni akar, drága kocsit akar. Ma fiatalok nőnek fel úgy, hogy az idejüket inkább a vonzó, plázás csillogásban töltik, mert ott megtalálják azt a környezetet, ami otthon és a templomban sok esetben hiányzik.

Mikor gondolnak arra jómódú kortársaink, hogy fölöslegükből a templomra, az iskolára adjanak? Vajon tudják-e, hogy a fölösleget Isten éppen arra adta, hogy azzal Neki és embertársaik javára szolgáljanak?

Valami nagyon elromlott. Elvették tőlünk,

Ahol a ti kincsetek...

Mert az apátság alapítása és az építkezés az ősi család e nemes sarjának nevéhez fűződik.

Magyar hazánk falvait és városait járva a vándor a településhez közeledvén, teszi ezt akár valamiféle közlekedési eszközzel vagy akár gyalogosan, majd mindig a templomtornyokat veszi észre elsőnek. Hirdetik, hogy e helyen istenfélő emberek emeltek házat a Mindenható tiszteletére, no meg azért is, hogy legyen, ahol igéjét hallgatni és imádni lehet Őt a gyülekezet közösségében. De azt már sokan nem tudják, hogy ezek az építmények igen gyakran egy templomépítő családnak vagy patrónusnak köszönhetik létezésüket. Mert a falvak népe e nagy feladatra anyagilag nem lett volna képes. S a földesúr, a patrónus építtetett nekik s persze a családjának is a saját költségén istenházát. Rákoskeresztúr evangélikus templomát 1800-ban önköltségen emeltette Bojanovszky Sándorné született Podmaniczky Erzsébet.

Hejőcsaba református templomának építtető patrónusa a Bárczay család volt 1772-ben. A hagyomány feljegyezte, hogy mivel akkora templomot építhettek, amelybe éppen befértek a re-

desurának és családjának, a Beleznay családnak költségén.

A híres-neves Eszterházy családról is tudjuk, hogy az általuk építtetett templomokkal divatot is teremtettek.

És sorolhatnánk még, mert vége-hossza nincs a példáknak. Templomaink figyelmeztető jelei annak, hogy a jómódú, gazdag emberek évszázadokon keresztül tudták és tették a kötelességüket. Vagyonuk jelentős hányadát fordították templomok építtetésére.

Ma ellenben egyre több helyen látunk romladozókat. Vannak nagy gyülekezetek is, melyek a szükséges anyagiak híján képtelenek azokat rendben tartani: málló vakolat, rozsdás esőcsatorna, csáléra ferdült kereszt a toronycsú-

csón hirdetik: valami megváltozott. S nem jó irányba. Amíg kiskőrösi városalapító őseink 1720 táján saját otthonukkal egyszerre és egy időben építtették a templomot és az iskolát is, mára ezek a sor végére szorultak.

Ma máshová került a hangsúly. Ma költséges, pöffeszkedő banképületek,

... málló vakolat, rozsdás esőcsatorna, csáléra ferdült kereszt a toronycsúcsón hirdetik: valami megváltozott.

de magunk is könnyedén lemondunk ősi, megtartó értékeinkről. És még nem is döbbsentünk rá, mit veszítünk.

Kezünk a levegőt markolja...

• LUPTÁK GYÖRGY

Merre a hova?

Vajon ki vitatná, hogy fontos képességünk a tájékozódás? Ha kilépünk reggel a kertbe, felhős időben is rögtön tudjuk, hogy merre nézzünk, ha a kelő napot keres-

sük. Ugyanígy érdemes ránézttében fölismerni, hogy a Hold éppen dagad-e vagy fogy, kiszámítani a krumplibogár harcmodorát, a jó meg a gonosz, vagy a mű és a giccs közti különbséget. Persze

nem mindenki van így. Apám unokatestvére ötven éve él Ausztráliában, s azóta sem szokta meg, hogy az égtájak ott – ifjúkori élményeihez képest – fordítva esnek. Mindkét féltekén

egyre többen vannak, akik nem látta napkeltét, csillogos eget, különféle gyümölcsök érési idejéről sejtelmük sincs. De talán nem is fontos, hiszen bármely évszak-

„Kinga környezetében a tanártársak és diákok egyenként, titokban jelezték, hogy egyetértenek velem, és kérték, hogy ne hagyja el őket, ámde nyilvánosan senki nem állt ki mellette.”

ban ehetünk vízből és műtrágyából készült szamócat.

Amíg magyar és keresztény értékrend szerint éltünk, addig hősök és szentek mutatták a helyes életirányt. Soruk idővel kibővült költőkkel, írókkal és tudósokkal, példamutató helyi polgárokkal. Ma rengeteg szellelbélelt paprikajancsi pöffszkedik az elit páholyában. Kedves olvasóm írja: „*A mi városunkban a leggazdagabb ember K. Z. Szállodái vannak, boltjai, vendéglői. Feleségétől formailag különváltan él, így a jogilag az anyjukkal élő gyerekek jogosultak a fölémelt családi pótlékra és ingyen menzára.*” Félünk nevükön nevezni őket, holott életünknek alapkérdése, hogy fölismerjük-e, meg tudjuk-e különböztetni a hóhérunkat a barátunktól. Ellene mondunk-e a Gonosznak? Mindez őstudásunk volna, ám, hogy használható marad-e, nagyban függ erkölcsi és lelki műveltségünkötől.

*

Az irányvesztés nem magyar nyavalya és nem véletlen: a korszellemből ered. A következő olimpiát London rendezzi. A Visit London nevű turisztikai szerve-

zet közönségcsalogatónak szánt filmcskéket készített, melynek pekingi bemutatóján Gordon Brown miniszterelnök és a londoni főpolgármester is megjelent. A „*vetítésen látható volt Myra Hindley, az az angol nő, akit 1966-ban hosszú börtönbüntetésre ítélték, amiért partnerével, Ian Bradyvel közösen 1963 és 1965 között meggyilkolt négy gyermeket.*” Éppen ő jelképezte a sok tízmillió brit nőt, Londont és az olimpiai eszmét. Talán nem véletlenül. A miniszterelnök és a főpolgármester szóvivője elhatárolódott, de az eset nem egyedi, és folyt. köv., mert hitelesen jelképezi azt az igyekezetet, mely az Úr és a Sátán között keresi az „arany középutat”, s éppen a mi lelkünkben valósítaná meg a kiegyenlítést...

*

Kiváló bölcselnök, Buji Ferenc idézi Francis Canavan amerikai jezsuitát *A transzcendencia szekuláris és okkult degenerálódása* című cikkében (Ökotáj 2008/39–40. szám): „*Legelőször túladtunk az állami egyházakon, hogy a protestánsok sajátjuknak érezzék országunkat. Majd deprotestantizáltuk az országot, hogy a katolikusok is otthon érezhessék magukat benne. Később kereszténytelenítettük, hogy barátságos hajléka legyen a zsidóknak, majd vallástalanítottuk, hogy az ateistáknak és a gnosztikusoknak is lakályos legyen. Most pedig demoralizáljuk, hogy az elfogadott erkölcsi normáktól elhajló deviónsok se érezzék magukat kirekesztve. A közös nevező olyan, mint a horizont: örökös közeledünk hozzá, de soha nem érjük el.*” Ki tudja? Oly szélvészgyorsan haladunk a fejlődés széles útján, hogy nincs messze az az idő, amikor a csirkefogók rekesztik ki a társadalomból a tisztességeket? Vagy már meg is érkezünk?

*

Kedves barátom, jeles szemorvos írta a minap: „*Kinga lányom Belgiumban tanítónő. Meséli, hogy egy pedagógustársa elkísért egy kisgyermeket (akit otthon szexuálisan*

és más módon zaklattak) az öngyilkosság sike-réig. Mondván: a gyermeknek joga van vágyai beteljesítéséhez.” Ha halni akar, akkor ahhoz. A tanárnőnek nem volt jobb ötlete egy nyolcéves gyerek gondjainak megoldásához. Honnan lehetett volna? „*Kingát pedig elmebetegnek kiáltották ki az iskolában, mert gyilkosságnak nevezte a történetet, és »agy-*

Szerencsénk, hogy a fejlett Nyugat élenjáró fáklyaként mutatja a zsákutcát, hogy merre ne...

mosással» próbálkozott a gyermek szeretetigényére hivatkozva. Szerintük ugyanis szeretet nem létezik.” Tartják ezt egy olyan országban, ahol minden ún. keresztény családban születettet elsődlozdatnak vagy úrvacsoráztatnak hitoktatás nélkül. „*Kinga környezetében a tanártársak és diákok egyenként, titokban jelezték, hogy egyetértenek vele, és kérték, hogy ne hagyja el őket, ámde nyilvánosan senki nem állt ki mellette.*” Egy régi demokratikus, szabad, nyugati országban.

„*Kinga azt mondja, nem tudják, mit cselekszenek, mert nekik sem volt jobb életük. Nem ismerik a szeretetet, nem hisznek sem családban, sem hűségben.*”

A Kinga elleni vizsgálat azóta lezárult, nem rúgták ki, de fizetését kétszáz euróval csökkentették. Ügye eszembe juttatta a régi időket, amikor Aczél Györgyék *erkölcsi terrornak* nevezték a tisztesség megnyilatkozásait, és persze üldözték.

*

Két észrevétel ajánlkozik. Először az, hogy az értékvesztés igazából Istenvesztés, abból következik a szépségvesztés, igazságvesztés, jóságvesztés, azaz emberségvesztés.

Másodsor: Nagy erők lökdösnek bennünket ezen az ember előtti-alatti

úton, de keleties elmaradottságunkban talán ide még nem jutottunk. Szerencsénk, hogy a fejlett Nyugat élenjáró fáklyaként mutatja a zsákutcát, hogy merre ne...

● CZAKÓ GÁBOR

Körinterjú

napjaink erkölcsi állapotáról és a keresztyén ember felelősségéről

Mit gondol, erkölcsi értelemben pozitív vagy negatív irányba halad a világ? Miért?

Személyesen miben látja feladatát, felelősségét, hogy ezt a folyamatot megerősítse (amennyiben pozitív) vagy lefékezze, esetleg megváltoztassa (amennyiben negatív)?

FABINY TAMÁS

evangélikus lelkész, teológus, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke, a Lutheránus Világszövetség alelnöke

A szellemtörténet azt mutatja, hogy hullámokban emelkedik vagy csökken. Az elmúlt évtizedekben egyértelműen negatív irányba visz. Ennek egyik jele az erkölcsi relativizálódás. Hiányoznak az objektív, konszenzusosan elfogadott mércék. A posztmodernre ez különösen is jellemző; a korábbi tekintélyek megkérdőjeleződnek.

Az egyház meg kell, hogy találja a saját hangját. A posztmodernben is vállalnia kell a biblikus értékrend érvényét. Ennek megvalósítását elsősorban az egyháztagjainktól várhatjuk el. A szekularizált környezet számára legfeljebb csak példát adhatunk. Amit én magam is próbálok, hogy olyan személyiségekre hívjam fel a figyelmet a távolabbi múltból vagy éppen a jelenből, akiknek az erkölcsi példája megkérdőjelezhetetlen. Ezért vettem részt örömmel a

Túróczy Zoltán életét és művét bemutató könyv szerkesztésében, ezért írtam Keken Andrásról könyvet. A Duna Televíziónál készített portréimmal is olyan, akár egyszerű, kevésbé ismert embereket próbáltam bemutatni, akiknek a példája megragadhatja az embereket, elsősorban a fiatalokat. Hiszen a fiatalok vannak leginkább kitéve a veszélyeknek. Az egyházon belüli kis-közösségek megerősítését érzem fontosnak, pl. házi csoportokat, amelyekben az emberek mintegy egymással összefogódzva tudnak megmaradni a saját értékrendjükben. Attól viszont óvnám őket, hogy ezek a körök bezárkózzanak. Inkább vállalni kell az egyes tagjaiknak a kockázatot, hogy akár kisebbségi véleményt is képviselve legyenek részei egy-egy munkahelyi, iskolai, társadalmi közösségnek, hogy azt kovászként próbálják átjárni.

HEINEMANN ILDIKÓ

evangélikus lelkész, pasztorálpszichológus, lelkigondozó

Azt szokták mondani, hogy most sokkal erkölcsstelenebb világban élünk, mint bármikor az emberiség történelme folyamán. Nehéz megítélni, hogy

valóban így van-e, vagy csak sokkal több információ jut el hozzánk a média jóvoltából, mint annak idején, rá-

adásul pontosan a rossz hírnek van hírértéke. Léteznek azért jelenségek, amelyek saját tapasztalatomból erednek. Emlékszem, gyermekkoromban nyitott ajtók és ablakok mellett nyugodtan aludtunk falun, a nagymamánál. Szomorú az is, hogy hiába hagyjuk lezárva a bicikliket a bolt előtt, a buszmegállóban, mégis ellophatják. Nem beszélve a szerv- és emberkereskedelemtől, vagy arról, hogy mennyire nem számít az emberi élet. A legborzasztóbbnak azt tartom, hogy nem érezzük magunkat szinte sehol sem biztonságban, a másiktól való félelem, a bizalmatlanság teszi tönkre a nyitottságot, az egymás felé közeledés lehetőségét. Sajnos nem tudhatjuk, hogy ki a jó és ki a rossz ember, kitől mire számíthatunk.

A lelkész feladata, elhívása mindenkor az evangélium hirdetéséről

szól. Hiszek abban, hogy a Jézussal való találkozás megváltoztatja az embereket. Saját feladatom, hogy hitelesen hirdessem Isten igéjét, a rám bízott gyülekezetet nyitottá, befogadóvá tegyem a lecsúszott emberek befogadására. Legközelebb a serdülők állnak hozzám, és remélem, hogy ha ők itt szeretők, baráti közösséget találnak, akkor nem „bandákhoz” csatlakoznak, nem kerülnek a kábítószer vonzásába.

BÉRES TAMÁS

egyetemi oktató, Evangélikus Hittudományi Egyetem

Nem ismerek olyan történelmi korszakot, amelyre egyértelműen azt mon-

danám: erkölcsileg jó irányba haladt. Ez az erkölcs lényegéből következik. Változnak a korok, változnak az erkölcsök – szoktuk mondani –, és ez

– bármilyen illúzióromboló is – sajnos igaz. Minden korban találunk olyan bevett szokást, amelyre ma elborzadva gondolhatunk. A középkorban pl. sokat tettek az erkölcs kiműveléséért, de senkinek sem kívánnám, hogy a földesúr rajta, feleségén vagy lányán gyakorolja az első éjszaka jogát. A világ ma erkölcsileg valószínűleg nagyon hasonlít a megelőző korokra, de azokkal szemben van egy nagy előnyünk. Ez pedig az, hogy az elkötelezett, bátor és kitartó emberek személyes példája a világ minden tájára eljuthat és elhathat.

Személy szerint hálás vagyok a Teremtőnek, hogy épp ma élhetek. Valójában nincs is más lehetőségem; a kor, amelyben élek, éppen úgy hozzátartozik életemhez, mint testi adottságaim,

Legközelebb a serdülők állnak hozzám, és remélem, hogy ha ők itt szeretők, baráti közösséget találnak, akkor nem „bandákhoz” csatlakoznak, nem kerülnek a kábítószer vonzásába.

szellemi és lelki vonásaim. Életemmel úgy próbálom meg előbbre vinni a világot, hogy folyamatosan igyekszem helyesen dönteni akkor, amikor két vagy több lehetőség közül kell kiválasztanom az igazán fontos-

at. A választásnak ebben a folyamatában érzem meg sokszor, hogy életem ezer kikutathatatlan szállal kapcsolódik Isten szeretetéhez.

ENDREFFY KORNÉLIA

tanuló, Károli Gáspár Református Egyetem Tanítóképző Főiskolai Kar; az Újpesti Evangélikus Egyházközség tagja

Úgy gondolom, az erkölcsös ember nagyon értékesnek számít és nagyon ritka

is. Az erkölcsi világ – főleg napjainkban – eléggé megromlott, leginkább a fiatalok körében. Figyeljük csak meg

a média világát: a televízió és az internet tele van erőszakkal, és a szülők

sajnos nem tudják ellenőrizni gyermeküket. Az erkölcs helyét ma már felváltotta a pénz és a hatalomvágy. A pénz már nem csak eszköz, hanem az ember vágyainak megvalósítását szolgáló hatalmi fegyver.

Mivel tanító-hitoktató szakon tanulok, személy szerint felelősségemet abban látom, hogy mielőbb megtanítsam a gyerekeket az erkölcsös magatartásra, hiszen kicsi korban a legfogékonyabbak. Kamaszkorukban is sok erkölccsel kapcsolatos beszélgetésre lenne szükségük, és ebben nagyon fontos szerepet játszik a család. Legfőbb célom a világ változtatására, hogy minél több olyan programot szervezzek, amik erkölcsi értéket hordoznak.

• NÉMETH MÁTÉ

Az egyszerűség kedvéért úgy fogalmaznék, hogy a „korszellem” összefoglalása mindannak, ahogy az emberek egy korban a világ egy adott részén gondolkodnak és cselekednek, amit rossznak vagy jónak, követendőnek vagy elvetendőnek tartanak, mind-

fogás egy fundamentalista muzulmán országban, mint a feminista Amerikában.

Néhány gondolat századunk korszelleméről:

– Tanulni csak olyat érdemes, ami hasznot hoz.

– A munka nem hoz örömet, de kell a pénz.

– Az egyik fő cél: hatalomhoz jutni. (Nem

kell miniszterre gondolni. Ha-

talma van az óceániai kannibál törzsfőnöknek, egy vállalati osztályvezetőnek, vagy egy kis cég igazgatójának is.)

Hogy a hatalom mennyire

lióinak álma-vágya-példaképe a médiasztár, a celeb.

– A hatalomhoz, az „édes élethez” sok pénz kell. Mindegy, hogy arany, dollár vagy kaurikagyuló. Közel kétezer évvel ezelőtt Pál apostol így írt erről Timóteusnak: „minden rossznak gyökere a pénz szerelme”. (1Tim 6,10)

Akad, akire egyik sem jellemző, másokra kettő-három is. Talán olyan is van, akire mindegyik.

A teljes elvilágiasodás mellett él egy spirituális vágy is, egy meleg, törődő közösséget kereső igény. Ijesztő számú vallási közösséget jegyeztek be Magyarországon, s a világ sok országában. El kellene gondolkozni, hogy a történelmi egyházak miért nem tudják ezt a létező igényt kielégíteni.

Tanári pályám nevelőotthonban töltött 3 éve szellemileg kevésbé, de emberileg annál inkább tartalmas volt. Azután 21 év következett egy kőbányai gimnáziumban. Sok jó tanára volt az intézménynek, közülük néhány kiváló. (Persze volt 1–2 gyatra, inkább politikából élő is.) Szerencsés átmenet az igénytelen, színvonalatlan iskola (ahol az órarendet úgy állították össze, hogy a tanárok utipartija minden délelőtt összeülhessen) és a belvárosi, öntelt, politikai hátszeleket kihasználó szülők, tanárok és diákok iskolái között. A mi diákjaink közül sokan vállalták a „bejáró” diákélet nehézségeit, a korai kelést, a vonatozást, mert tanulni akartak, környezetüknél följebb jutni. Nem politikáltak, munkájuk által akartak előbbre jutni. Sokan közülük sokra vitték: orvosok, mérnökök, tanárok lettek. Van köztük menő fogtechnikus, újságíró. Az egyik több sikeres könyv után most szerezte meg a PhD-fokozatot, a másik megbecsült kutató orvos-biológus egy amerikai egyetemen. Természetesen nem mindenki vitte túl sokra, de az iskola szelleme ideális volt a munkához. Remélem, ma is ilyen.

A rendszerváltozással egy időben kerül-

Iskola és korszellem

Óvjuk a jövő nemzedéket!

az, amit a felnőtté váló gyerek otthonról hoz, az iskolában tanul, a szószékről hall, az írott médiában olvas, a tévében lát.

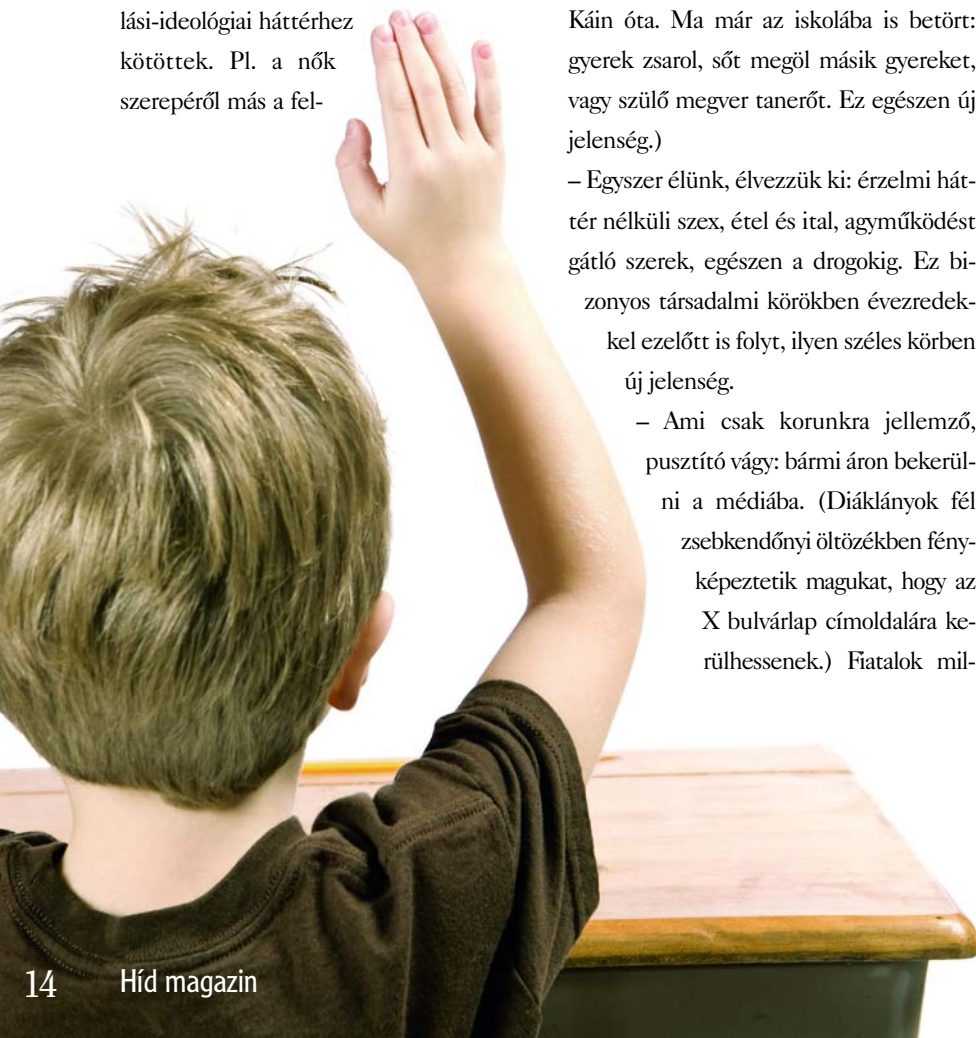
Vannak örök, az emberiséggel egyidős dolgok, és vannak korhoz, vallási-ideológiai háttérhez kötöttek. Pl. a nők szerepéről más a fel-

kifogathat addigi önmagadból, arról pszichológusok sokat tudnának mesélni, de evangélikus lelkészek is.

– Az erőszak az élet minden területén eluralkodott. (Ez az emberiséggel egyidős Káin óta. Ma már az iskolába is betört: gyerek zsarol, sőt megöl másik gyereket, vagy szülő megver tanerőt. Ez egészen új jelenség.)

– Egyszer élünk, élvezzük ki: érzelmi háttér nélküli szex, étel és ital, agyműködést gátló szerek, egészen a drogokig. Ez bizonyos társadalmi körökben évezredekkel ezelőtt is folyt, ilyen széles körben új jelenség.

– Ami csak korunkra jellemző, pusztító vágy: bármi áron bekerülni a médiába. (Diáklányok félzsebkendőnyi öltözékben fényképeztetik magukat, hogy az X bulvárlap címlapjára kerülhessenek.) Fiatalok mil-

tem el onnan az első megnyíló evangélikus gimnáziumba. A feszültség már az első csendesnapon kirobbant. Meglepő módon a diákok, néhány tanár és a szülők egy része az iskola és az egyház kapcsolatával voltak elégedetlenek. Élőbb, elmélyültebb viszonyra vágytak.

Ezzel új területre léptünk, az egyházi iskolák világába. A protestáns iskolák eleve mind koedukáltak. A katolikusok között van ilyen is, olyan is. Az itt tanulók sem angyalok, kisebb-nagyobb kilengések, csínytevések itt is előfordulnak, ők is „gyerekből vannak”, nekik is végig kell menniük a kamaszkoron. Az iskolában – annak szellemében – eltöltöttek délelőttönként 5–6 órát, aztán edzésre mennek, különóra vagy haza. Nincsenek kiemelve a világból, csak az iskolában vannak védőbura alatt. Családi háttérük is vegyes, sok a csonka család. Miért küldték őket szüleik egyházi iskolába? Honnan az indíttatás? Némelyeknél a gyülekezetből, másoknál családi hagyományból, vagy divatból vagy a jó iskola kereséséből. Mégis más világ az egyházi iskoláké.

Kis evangélikus egyházunknak közel negyven oktatási intézménye van, beleértve az óvodákat is. Erős szembe-szél, hátrányos megkülönböztetés volt érezhető a közelmúltig. Ez most megváltozott, de egyházunk, gyülekezetünk figyelmét, imádságát, anyagi támogatását továbbra is igényli az evangélikus oktatásügy. Gyülekezetünk jövője nevelkedik óvodáinkban, iskoláinkban.

● SCHULEK MÁTYÁS

*diakónus lelkész, az 1992-ben újraindított
Deák Téri Evangélikus Gimnázium
alapító igazgatója*

A megagyülekezetek

– az egyházi korszellem

Megagyülekezetek elsősorban a tengerentúlon található, az elnevezés pedig a gyülekezet nagy mérete mellett egyfajta működési modellre is vonatkozik. De hogy is működik egy ilyen gyülekezet?

Általánosítás helyett ismerjünk meg egy megagyülekezetet az Egyesült Államokból, mégpedig a Minnesota állambeli St. Paulból (www.nhlc.org). A North Heights Lutheran Church nevű gyülekezet 7600 tagot számlál, és két gyülekezeti komplexummal rendelkezik. Egy ekkora gyülekezet működtetése a korosztályi igények alapos átgondoltságán alapszik. Míg az idősebb korosztály a hagyományos istentiszteleti formában érzi otthon magát, addig a fiatalabbak kötetlenebb stílushoz való vonzódása eleve más megközelítést igényel (ld. Tamás-mise). Mivel a gyülekezeti méretből fakadóan egyébként is több istentiszteleti alkalmat kell tartani egy-egy vasárnapon, miért ne lehetne ezeket valamiképpen az egyes csoportok ízlései mentén alakítani? A North Heights gyülekezet két templomában és egy nagy befogadású gyülekezeti termében egy hétvégén 8 istentiszteletet tartanak. Tehát könnyen előfordulhat, hogy míg a szülők az egyik istentiszteleten vesznek részt, addig nagykamasz lányuk a másikon, míg konfirmáció előtt álló fiuk pedig a rengeteg vasárnapi iskolai osztály egyikében... A család tehát együtt megy a templomba, az ebédnél pedig a hallottakról beszélgethetnek anélkül, hogy a kamasznak a szülei közegehez kellett volna alkalmazkodnia (vagy épp fordítva).

A gyülekezet attól gyülekezet, hogy a korosztályok nem megtűrik, hanem kiegészítik egymást – és kölcsönösen alkalmazkodnak. A mai gyerekekből

lesznek a holnap felnőttei és a holnapután öregjei. Bár a korosztályi sajátosságok változnak, az evangélium ugyanaz.

Egy megagyülekezet működtetéséhez elképesztő stábra is szükség van. A North Heights telefonkönyve szerint a nem csak főállású alkalmazotti létszám eléri a százat (ha nem számítjuk az egyes házcsoportok vezetőit), akik közül csupán hét a lelkész. Az amerikaiakra jellemző gyakorlatiassággal határozták meg a pozíciókat, így éppúgy van konyhás, mint esküvőszervező, létesítmény-karbantartó és művészeti vezető.

A megagyülekezeteket természetesen kritikával is illetik. Az egyik ilyen, hogy nem valódi növekedést produkálnak, hanem más gyülekezetektől szívják el tagokat. Ugyancsak kifogásolják, hogy túlfel van energiát fektetnek abba, hogy a gyülekezet tagjai jól (is) érezzék magukat, valamint hogy céljaik elérése érdekében világi vállalatok piacelemzési és reklámozási módszereit használják fel.

Nem kétséges, hogy a népegyházi megközelítés helyett ők mást alkalmaznak. Míg a népegyházi modell szerint egy gyülekezet potenciális tagjai egy adott földrajzi területen elérhető, a saját felekezethez valamilyen módon köthető emberek, addig egy megagyülekezet lényege, hogy hitéleti tevékenységével minél többeket elérjen és bevonjon.

A North Heights gyülekezet 2003-ban kilépett a legnagyobb észak-amerikai evangélikus egyházból (a 10 000-nél is több gyülekezetet egyesítő ELCA-ból), mert úgy ítélte meg, hogy 17 évnyi próbálkozásuk az ELCA pozitív és biblikus befolyásolására nem járt sikerrel. A Megújulási Gyülekezetek Szövetségéhez csatlakoztak.

Fészek

és hullámvasút

„Akik félték az Urat, az Úrban bízzatok! Segítségtek és pajzsotok ő. Gondol ránk az Úr, meg fog áldani. Megáldja Izráel házát, megáldja Áron házát. Megáldja azokat, akik félik az Urat, a kicsinyeket a nagyokkal együtt. Szaporítson meg titeket az Úr, titeket és fiaitokat! Áldjon meg titeket az Úr, aki az eget és a földet alkotta! Az eget az Úr egei, de a földet az embereknek adta. Nem a halottak dicsérik az Urat, nem azok, akik a csend honába tértek, hanem mi, mi áldjuk az Urat most és mindörökké. Dicsérjétek az Urat!”

(Zsolt 115,11–18)

Édesapámmal beszélgettünk. Az unokák – a mi két gyermekünk –, a szomszédja hasonló korú kislánya, az óvodai ismerősök jöttek szóba.

A sok-sok nehezen bevállalt, agyonkényeztetett, egyedüli gyerek; a minden segítség nélkül is többet nevelők láthatóan verejtékes munkától megszakadó, döcögős családi élete. Az egyért is megszenvedők és a sokat – akár felelőtlenül is – világra hozók. Úgy látom, ma a fiatal felnőttek életét terheli a szerelemmel, gyerekekkel, családdal kapcsolatos, média diktálta vágyak beteljesítésének kényszere is.

Tovább folyt a szó a férjemmel és velem egykorú, harminc körüli testvére-

inkről, unokatestvéreinkről, ismerősökről, barátokról. Azokról, akik „boldogan élnek világukat”, akik házastárs, gyerek nélkül képzelik el – elképzelik? – a jövőjüket; és azok hosszú soráról, akik igazi, elkötelezett, hű társukat hiába keresik. Láttunk hosszú idő után megszakadt élettársi kapcsolatokat is, amelyek szemünk előtt bontakoztak ki és virágoztak – de végül gyümölcstelenek maradtak.

Édesanyámék négyen voltak testvérek, az ő fiaik, lányaik mind 21 és 34 év közöttiek, de az utánuk következő, legújabb generációt sajnos már csak két kisgyermekünk képviseli. Mi lesz a mi „fánkkal”? Elsatnyul és elszárad? Vagy lesz jövője? Isten tudja egyedül, én csak remélni tudom.

A rövid körkép azt mutatja, mintha kiveszõben lenne minden, ami biztos alapot, reményteljes jövőt ad a családokhoz. A nagybetűs családra gondolok, arra a „fészekre”, amiben jó világra jönni és jó felnõni, mindent megkaphat ki-ki kora és igényei szerint. Ahonnan

jó „kirepülni” is, és ahonnan természetes, hogy – ha eljön az idő, ahogy szüleinknél eljött – társat keressünk, és vele rakjunk egy újabb fészket, ahonnan továbbindulhat az élet.

Mégsem kárhoznatni szeretném a világot, hanem ezeket ismerve, látva is biztatni mindenkit, hogy szálljon szembe a korszellemmel. Ha a gyer-

mekre, stabil családra vágyók fogyóban is vannak, mégsem kell elbizonytalanodniuk. Megvallom, hogy mi is csak folyamatosan Isten Lelke vezetését, erejét kérve tudunk boldogulni a mi „fészünkben”. Nem szabad félnie azoknak, akik talán már abnormálisnak számító módon ragaszkodnak ahhoz, hogy megteremtsék a tiszta, boldog családi életet. Egyetlen és legyőzhetetlen bizonyosságunk kell, hogy legyen az, hogy Istennek – minden földi-égi-testi-lelki folyamat eltervezőjének – ez a jó és szent akarata, terve az emberek számára. Hiszem, hogy nem hagy cserben senkit, aki az Ő szívünkbe kódolt tanácsaira hallgat.

A legnagyobb mélységeket és magasságokat éli meg ezen az Isten-adta boldog hullámvasúton az, aki be mer szállni – szálljunk be, szabad a pálya: az Úrral biztonságos a legmeredekebb lejtő is!

• ERDÉSNÉ KÁRPÁTI JUDIT
az Evangélikus Missziói Központ
munkatársa

Gazdasági világválság. Előfordult már többször. Az 1929-es válságból kivezető út vezetett el ahhoz a fogyasztói társadalomképhez, amelyben ma is élünk. A fogyasztás prioritása azt jelenti, hogy a modern nyugati társadalmak számára mindennél fontosabbá vált, hogy tagjai ne váljanak

sainak drasztikus csökkenése „felébrésztette” a politikát.

A 21. század első évtizedében a sajtóban talán a legtöbbet emlegetett fogalmak a *globális felmelegedés* és a *terrorizmus*. Az érzés, mely egyre nagyobb mértékben keríti hatalmába a világot: a félelem.

sadalmi környezetet, amelyben a szabályok és törvények elvesztik jelentőségüket. Ilyenkor felerősödnek a negatív folyamatok. Elszaporodnak a devianciák, és nő az öngyilkosságok száma.

Különösen fontos ilyenkor, hogy kitartsunk értékeink, meggyőződésünk és hitünk mellett. Nyilvánvalóvá vált,

hogy az átmeneti, felületes normarendszerek időről időre elvesztik integráló erejüket. Márpedig az ember társas lény, és mint ilyen, egyedül csak kevésre, míg társakkal, közösségekben, az

A korszellem

– és ami mögötte van

fogyasztásképtelenné. A túltermelés okozta válság sokkhatása oly mértékben beégett a politikai vezetés tudatába, hogy leszögezték: „Ez soha többé nem fordulhat elő!” Ezért létrehozták a szabadpiac szabályozását, állami kontrollt vezettek be a húzóágazatokban. Kidalgozták azt a társadalombiztosítási modellt, melynek segítségével elkerülhető, hogy aki átmenetileg keresőképtelenné válik, az is rendelkezzen jövedelemmel, hogy vásárolhasson. Mert a megtermelt javak elfogyasztása alapvető és kollektív célunkká vált.

Ahogy lassan feléltük erőforrásainkat és készleteinket, egyre inkább elural-

összefogás erejével sokra képes. A társakat nem csak az ünnepnapokon,

Márpedig az ember társas lény, és mint ilyen, egyedül csak kevésre, míg társakkal, közösségekben, az összefogás erejével sokra képes.

A modern társadalom meghatározó értékmérője az, hogy egy dolog milyen mértékben eladható. A

gazdaság fő mutatójává a pénz forgási sebessége, a megtermelt javak pénzben mért értéke vált. A 20. század fejlődését a fogyasztásra épülő gazdaság határozta meg.

Az ezredfordulón azonban lezajlott egyfajta paradigmaváltás mind a gazdaságban, mind a politikában és a hétköznapi élet racionalizációjában is. Új jelszavak és normák kezdtek érvényesülni: *a fenntarthatóság, a környezetbarát és egészséges életmód*. Világunk erőforrá-

száma csökkent az általános aggodalom, amely a létezés alapjait érzi fenyegetve.

Amennyire elképesztően magabiztos volt a 20. század modern embere, annyira nem tud most válaszokat adni a környezeti problémákra és az interkulturális konfliktusokra. Korunkat áthatja az a fajta világvégeérzés, amely felhatalmazást ad sok millió embernek az értékek nélküli életre. Viszonylagossá váltak korábbi értékeink. Émile Durkheim *anómiás állapotnak* nevezi azt a tár-

száma

választási kampányokban kell megtalálni, hanem a „szürke napok” „apró” nehézségeinek leküzdésében is.

A hétköznapi életben is gondoljunk szeretteinkre, barátainkra, és tárcsázzunk, küldjünk e-mailt, látogassuk meg őket! Minden nap legalább egyetlen felebarátunkat szólítsuk meg őszinte érdeklődéssel, és látni fogjuk, milyen sokan vagyunk, és nem fogunk félni!

• SZABÓ DÁNIEL
szociológus

Irgalmazz nekünk, hm... ki is?

Esetleg a keresztről kikozmetikázott Krisztus?!

Már közel félórja kapaszkodtunk fölfelé Csíkszentkirály mögött a kanyargó úton. Filozófiai-teológiai kérdésekről vitázott harsányan három fiatal barátunk, köztük ott ült egy idősebb bölcsész „guru” is a kocsiban. Közben teheneket pillantottunk meg a sűrűn döc-cenős, kanyargós út jobb oldalán. Egyikük főlhagott hátulról a mellette lévőre, azt hittük, bikaborjak is vannak köztük, de ahogy közelebb értünk, világossá vált, hogy egytől-egyig egymeműek. Ezt látva Marci azonnal megjegyezte: „Itt homoszexuális késztetésről van szó csupán.” Géza, aki budapesti, meglehetősen meglepődve, naivan megjegyezte: „Ilyen nincs!” Városi lévén nem tudta persze, hogy igenis az állatok között is van ilyen, legalábbis ezt magyarázta neki nevetve és kicsit lekezelően a segesvári guru.

Csaba persze azonnal megszólalt és nyilván a helyzet kínálta poén ürügyén emelte fel mutatóujját: „Egy értelmiségi ösztönlény, uraim, most tökéletes természeti teológiai érzékkel arra következtetne, hogy ha ez így van Isten teremtett világában, és ha létezik egyáltalán e világnak Teremtője, akkor Ő most nem botránkozhatott meg, hanem ellenkezőleg, barátaim, Ő most minden bizonnyal gyönyörködik e csíki tehén-pride parádeban”. „Nos akkor – folytatta –, ha a teremtett világból következtetünk a Teremtőre, akkor az egymeműek vonzalma miért lenne bűn?” – fordult felém, persze nyilván érttem, miért éppen nekem szánta

a csipkelődést. Közben valaki azt is rárepelikázta, hogy a hajlamainkról nem tehetünk, azt ma már a genetika is igazolja. Így én sem tudtam megállni, hogy meg ne jegyezzem, hasonlóan huncut hangszúllyal: „De uraim, egy idevaló csavaros eszű, természetfeletti teológia iránt vonzódó, nem is nagyon értelmiségi és nem is nagyon ösztönlény székely azt is azonnal tudná itt a Hargita alján, hogy ha most előtörne innen a sűrűből egy, a kölykeit féltő anyamedve és megölne egy ártatlan értelmiségit közülünk, ebből a gyilkosságból tévesen következtetnének, hogy ha ilyen Isten teremtett világa, akkor Teremtőjének is ilyennek kell lennie. És ha a Teremtő ilyen, akkor következésképp a képmása, az ember is ilyen kellene legyen. Emberünk annál posztmodernebb lenne, mintsem az alkotásaiból az Alkotóra automatikusan következtetne. A józan eszű székely ezzel szemben tudná, hogy mi **Isten természetfelettsége: nem más, mint létének azon lehetősége és képessége, hogy mindenütt jelenvaló legyen anélkül, hogy Ő maga „mindenvaló” legyen.** A teremtett világban és az állatvilágban oly természetes erőszak soha nem vezet el a természetfeletti megalapozású »ne ölj« parancsig. Sőt... Akik a természetben akarják meglelni és kimutatni az isteni szeretet és irgalmasság bizonyítékait, éppen azok lesznek többnyire a legirgalmatlanabbak, mert amit ott látnak, az lélegzetelállítóan szép és csodálatos ugyan, de kevés az irgalomhoz. Ahhoz az Isten *megtestesülésére* volt szükség.

A ne ölj parancsa vagy az emberi méltóság tisztelete nem olvasható ki a teremtett világból; egy természetfölötti kijelentés kellett, hogy biztósítsa...”

Itt mindannyian gondolatainkba mélyedtünk, én nem is bántam, eszembe jutott, amikor jó tíz évvel ezelőtt Pali barátunk, aki addig több évig kerülte a velem való találkozást, egyszer csak hajnali három után valamikor becsengetett hozzánk. „Most érkeztem egyenesen New Yorkból” – mondta. – „Szakítottam mindennel, George-dzsal is. Kolozsvárra érkezve első utam hozzád vezetett. Még a szüleimhez se megyek Brassóba, amíg veled nem beszélek.” Ott állt a kapuban és én hiába hívtam-unszoltam befele. „Nem, nem vagyok méltó, hogy betegyem ide a lábam.” „Ó, szerencsédre itt lakik egy nálad hitványabb alak is – feleltem – én a pokolból jövök. Engem is onnan húzott ki »a bűnösök Barátja«” – ellenkeztem. Végül sírva jött befele és már el is kezdte a valamást: „Anyám évekig imádkozott értem, én meg vitáztam vele, majd egyre inkább gúnyolódtam, hogy miért lenne bűn, hogy én férfiakat szeretek. Egyszer dühömben azt is mondtam neki, hogy Jézust is férfi tanítványok vették körül és ő is azt mondta nekik: szeretniük kell egymást. Gyűlölni kezdtem anyámat és a fejéhez vágtam: ti, keresztyének, kirekesztitek a melegeket. Ez nem szeretet, amiről papoltok. Pedig tudtam én is, hogy nem rekesztett ki se anyám, se ti. Én kerültelek titeket, mert a lelkiismeretem

kiállt, de könnyebb volt titeket megváltolni, hogy legyűrjem a lelkifurdalást. Sikertől is, mert még azt is képzeltem, hogy bár az egyház, a keresztyének nem fogadnak el, de Jézus igen. Magamat azzal áltattam, hogy én Jézust szeretem, Istent azért nem tagadtam meg, csak másként gondolkodó vagyok. És ez erőssé tett, végzetesen erőssé. De a bűnbánatban megtörtetek, elgyengültek kereső Jézus, aki a bűnösök Barátja, az nem kellett.” „Igen, a filozófus Kierkegaard-hoz hasonló felismerésre jutottál most – válaszoltam –, hisz ő ezt így mondta: »van egy olyan szeretet is, mellyel Istent szeretem, és ennek csak egy kifejezése van a nyelvben: a megbánás.« Kierkegaard szerint amennyiben nem így szeretem Istent, az iránta érzett minden más szeretet *félreértés.*”

Három nap után, amíg csendben önvizsgálatot tartott, imádkozott és beszélgetett velünk, Pali végül bűnbánó tékozló fiúként hazaindult a szüleihez. Mikor kikísértem, megkérdeztem: „most hogyan tovább, a szexuális készítés benned is ott van, ha nem is ellenkező neműek felé...” „Tudod, hogy egész életemben nem fogok tudni ellenkező neműekhez vonzódni” – felelte. – „Önkéntes szüzeséget kell magamra vállalnom, ahogy sok keresztyén a házasságon kívül vagy a házasság előtt magára vállalja. Hidd el, maga a tény, hogy ellenállhatok a kísértésnek, hogy nem vagyok arra kárthatva, hogy tehetetlen bábuként a vágyamnak engedjek, az azzal az érzéssel tölt el, hogy szabad vagyok, hogy ember vagyok, hogy visszanyertem emberi méltóságom! Akkora most bennem az öröm, hogy Krisztus megbocsátott!”

Váratlan felbátorodással névtelenül és a helyszíneket megváltoztatva elmeséltem Pali történetét a velem utazóknak. Egyik sem volt gyakorló keresztyén. Marci megjegyezte, találkozott egy hívővel, aki elmondta neki, hogy szűzként vette el a feleségét, mert az is keresztyén volt. „Addig röhögtem rajta, de akkor irigyelni kezdtem. Milyen jó lehet neked – mondtam neki –, te nyugodt lehetsz a hűsége felől.” Én ellent mondtam. „Marci, akkor sincs az emberben garancia, bennem sincs, hogy hűséges maradok. Mert én sem vagyok fából – kacsintottam rá –, de a garanciám Isten hűsége. Meg az, hogy az emberi méltóságomat abban a felülről kapott szabadságomban lelhetem meg, hogy ellenállhatok, mint Pali, annak, amit bűnként ismert fel. Ez az ellenállás azonban nem az én érdemem, mintegy ajándékképpen kapom; ez tudatosult bennem immár.”

„Nos, mi legyen a korszerű megközelítés az egyház részéről e kényes kérdések tekintetében? – kérdeztem útitársaimat. – Az egyház is álljon be a problémamegoldók kínálatával versengő piacba? Voltaképp legyen a megoldásra egy ajánlat a sok közül vagy több ennél?” Érdekes módon Csaba is, Marci is egyszerre kezdte el fejtegetni, hogy nyújtson olyan alternatívát, amit csak ő, az egyház nyújthat: akkor lenne hitele. A guru pedig meg is tetézte keserűen: „Igen, nyújtson irgalmat ebben az amúgy is irgalmatlan életben, mert itt tényleg csak tragédiák vesznek körül minket.”

Válami ilyesmit válaszoltam erre: „Ellenállási vágy nélkül, vagy az ellenállásunk tragikus megtörésének elsiratása nélkül nem lehet a rosszról valóságos tapasztala-

tot megszerezni. A rosszról, amibe keveredik az ember, enélkül nincs tapasztalata, még akkor sem, ha benne van nyakig. A bűnös többnyire nem tud a bűnéről, legfeljebb áldozata érzékeli a bűnt mint elszenvedett kárt, bántást. Mentegetheti magát, mert menekül a világosságtól. A rosszat János evangélista sötétségnek nevezi: *»Az ítélet pedig azt jelenti, hogy a világosság elfjött a világba, de az emberek jobban szerették a sötétséget, mint a világosságot, mert a cselekedeteik gonoszak. Mert aki rosszat cselekszik, gyűlöli a világosságot, és nem megy a világosságra, hogy le ne lepleződjének a cselekedetei.«* (Jn 3,19–20). Ha pedig valakinek nincs a rosszról, amiben benne él, semmi valós tapasztalata, akkor az az ember nem tud mit kezdeni a rosszból való megváltással – nem lesz szüksége hitre és egyházra sem. A feléje »irgalmasan« missziózó egyház pedig a hit alapjait irgalmatlanul megingató látszategyházzá válik, amely látványosan befogadja a rossz tapasztalásától mentes embereket megváltás nélkül, ezzel ki-rekesztővé válik a rossz tapasztalata miatt irgalmat és megváltást kereső emberekkel szemben.” „Na, ugye, ezért van elegendő nekem az egyházból” – szólalt meg Marci. Akkor azonban elérkezettnek éreztem az időt, hogy megvédjem mégis az egyházat. **„A hamis istenek nevében cselekvő egyház az emberi fájdalmat kegyetlenséggé változtatja, az igaz Isten nevében cselekvő egyház a kegyetlenséget változtatja saját fájdalmává.** Pontosan úgy teszi ezt, mint az igaz Isten tette, szemben a hamis istenekkel. Nos, én csak így tudom az egyházat hitelesnek elképzelni, nem ilyen egyházra vágytok ti is?” Miután biztosítottak erről, egyikük felvette, hogy legyen korszerű az egyház úgy, hogy ugyanakkor mégse adja fel a befogadó irgalmasságot, mint e világtól mindenben elkülönülő, igazi sajátosságát.

„A modern racionalista és liberális teológiai irányzatok abból a – valóban nemes –

missziói erőfeszítésből indultak, hogy a felvilágosodás és modernizmus emberének elfogadhatóvá tegyék a hitet. De végül mindebből az lett, hogy racionalizálták a kereszt »bolondságát« és lespórolták a botrányt. Szalonképes hitet akartak, és mi lett a végeredmény? Egy irgalmatlan Isten imádata az egyházon belül.” – próbáltam én is méltányosan, de kritikusan fogalmazni. „Igen – válaszolt egyik útítársam –, az egyház lefeküdt a kor gondolkodásának, ahelyett hogy kihívás maradjon és így segítsen az emberiségen.” „Pontosan erre utalok – feleltem. – Ez mindig a kereszt megkerülése volt az egyház történetében. Mert a kereszt erőtlensége erősebb az erősek hatalmánál, és a kereszt botrányos bolondsága bölcsőbbnek bizonyult az emberek bölcsességénél. *Richard Niebuhr* így írja le azt, amit a hitre nézve liberális megalkuvásban lévő egyház művelt és el akart érni: »Egy harag nélküli Isten a bűn nélküli embereket egy ítélet nélküli Isten országába vitte a kereszt nélküli Krisztus szolgálata révén«. A kereszt nélküli Krisztus szolgálata megfelelési kényszer a világ felé...” „De aki ilyen kényszer alatt van, az még nem vált felnőtté, még mindig úgy él, hogy szüleinek akar megfelelni, akik nem pontozták eléggé gyermekkorában a teljesítményeit!” – vetette közbe Péter, aki eddig ritkán szólalt meg. „Igen, én is azt gondolom, hogy az egyház fel kell, hogy nőjön – válaszoltam. – Azt gondolom, hogy a keresztyéneknek érett korra kell jutniuk ahhoz, hogy hitelesek legyenek e világ előtt, és tudom, ti is arra vágytok, hogy Isten egyháza ilyen legyen. Az irgalmas és kegyelmes Isten vágya az, hogy nekünk mint elveszett bűnösöknek és nem mint fel-

menthető öngazultaknak bocsáthasson meg. Engem nem egy rend nevében vet alá a mózesi törvényeknek, vágyamat nem korlátozza, hanem inkább hivatkozik egy mélyebben rejlő igazabb vágyamra, gyöngéden egyre e vágyamra építve ösztökél, egyre e vágyamra apellálva hívogat. Tapintatosan befedezve eddigi szégyenem, a

bűnöm elleni önkéntes ellenállásra hív meg. Nem bűnhődésben akar látni, hanem örülni, hogy bocsánatát vehettem és megbecsülöm Krisztus testét, mely érettem töretett meg.”

„De ma nem ilyen az egyház! – erőszította nagy hangon ezt hallva a guru. – Éppen, hogy az jön át, hogy érthetetlen szabályozásoknak és szabadságomat korlátozó tiltásoknak akar alávetni az Isten törvényének nevében. Bár inkább a vágyamra finoman apellálna, bár e vágyamnak címéné tolokodásmentes hívását!”

„Igazat adok neked ebben is – feleltem. – A törvényhez való szigorú és részvétlen odautasítás helyett világos hívogatás a megbocsátás keresztyéjéhez: erre volna ma a legégetőbb szükség. Én azonban az egyháznak ezt a nem éppen egyértelmű hangját és zavarát is értem, anélkül, hogy felmenteném magunkat. Van bűn az egyházban is, nemcsak a világban, ezt is látni kell. Nincs tökéletes egyház, a vágyott különbözik a valótól. Hisz még az ótestamentumi egyház, a Mózes vezette Isten népe sem volt jobb. Mózes idejében is kísértett ez, és ma is vannak a világot leutánozó, mindenben elvtelenül alkalmazkodó, a kor erkölcsi relativizmusát majmoló, liberális teológiával kacérkodó egyházak és magukat körömszakadtáig keresztyéneknek tartó öngazult farizeu-

sok, akik nem merik Krisztus keresztyéjét vállalni...”

„Hiszen én is ezt mondom – vágta rá most már szinte türelmetlenül Csaba. – Én ugyan ateista vagyok, de az egyháztól elvárom, hogy ne hozzám-hozzánk, más-ként gondolkodókhöz hasonlítson, hanem legyen következetes önnön elhívásához! Ha van túlvilág és engem erről meg akar győzni, vegyen komolyan engem és ne nézze el a bűnöm, ha én el is nézném; ne legyen megengedő, amiben mostanság megengedő szeretne lenni, hogy magát velünk elfogadtassa; ne legyen ilyen könnyűvérű nőszemély, és akkor méltó lesz arra, hogy tiszteljük és szavára ügyet vessünk! Mondd, tulajdonképpen miért olyan gyávák a keresztyének, hogy menekülnek a Krisztusért lehetségesen rájuk váró megvetéstől és megszegényítéstől? Miért nem érik be az Isten dicsőségével, hanem elvárják, hogy e világ is hadd halmozza el őket babérjaival? Miért van az, hogy látom, külön honlapja is van már a keresztyén homoszexuálisoknak? Olyan gyávák és annyira félnek, hogy se az üdvösségükről, se a bűnükéről nem tudnak lemondani? Akkor legyenek nyíltan melegek vagy abortuszt elfogadók, de ne keverjék bele az Úristent!”

Szavai megdöbbenetettek. Nem ezt vártam. Még szerettem volna erre is válaszolni, de hirtelen megéreztem-beláttam, van valami igaza, ezzel már én se tudnék és már nem is akarok vitatkozni. Így hát tétován egyet bölintottam, majd elcsendesedtem én is. Aztán eltűnődve már csak az út melletti fenyőket néztem, feleségem szülőföldje sudár fenyőit: milyen egyenesen és méltóságot parancsolóan törnek az égre! Tè, kedves Olvasóm, vajon Tè mit mondtál volna mindezekre?

A mikor megtudtam, hogy a Híd legújabb száma a korszellemmel foglalkozik, fogtam magam, és beírtam a keresőbe ezt a címszót. Nagyon érdekes dolgokat találtam, míg végül rábukkantam egy könyvre, melyet elolvastam, és bátran ajánlom azoknak, akik szí-

Tulajdonképpen minden korosztállyal foglalkozott már a szerző, mire könyvét megírta. Ūlt rendelőjében síró gyermek, kamasz, félresiklott életű felnőtt, beteg, öreg. Mind olyan ember, aki áldozata lett a „tégy úgy, ahogy akarsz, tégy úgy, ahogy neked jó” filozófiának. Látott felnőni úgy

Hitelesek a szerző sok keserű tapasztalat által megérlelt gondolatai, szavai, melyek ellenállásra buzdítanak a korszellemmel szemben. A könyv üzenete összefoglalva így szól: gondoljuk végig életünket, ismerjük fel benne a veszélyeket, és határozottan tegyünk ellene! De ha ehhez erőnk

Egy könyv, amiből tanulni lehet

vesen foglalkoznak azzal, hol bukhat el egy emberélet – vagyis mit érdemes ki-kerülni, nem bevállalni, megtagadni, elutasítani a hétköznapiinkban, illetve mire kell nagyon odafigyelni, felvállalni, igenelni.

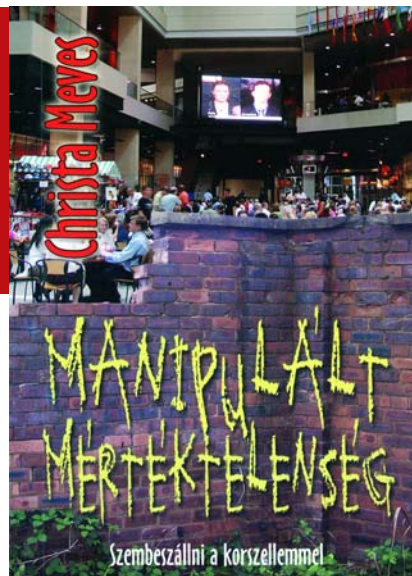
A könyv szerzője egy idősebb korú hölgy, nagy tapasztalattal rendelkező pszichoterapeuta, aki a német társadalmat vette nagyítója alá abból a szempontból, hogy hol is vannak modern korunk buktatói az apró hétköznapiakban elrejtve a különböző korosztályok esetében, és azzal is foglalkozik, hogy hogyan lehet szembefordulni az árral.

Úgy gondolom, a német társadalmi viszonyok nagyban hasonlítanak a magyarra, mostanra már nincsenek nagy különbségek az emberi életek csorbulásai, lelki sérülései terén sem. A kisiklási lehetőségek nagyjából ugyan-
ott vannak.

gyermeket, hogy tízévesen drogozott, cigizett, ivott, és kiborult, mert mindent megengedtek neki a szülei. És látott tönkrement férjet és feleséget, családot, mert beengedtek más-más társat az életükbe, csupán kedvtelésből. Látott szenvedő beteget, akit kitzaszt és értéktelennek tart a társadalom, és haldoklót, akivel már senki sem foglalkozik, és még sorolhatnám a példáit.

A könyv azért született meg, hogy a keresztyén hitre maximálisan felhívja a figyelmet egy olyan korban, amelyben hajlamosak vagyunk önmagunk felállítani a mértéket a saját dolgainkban, amibe aztán belebukunk. Rávilágít arra, hogy a gyermek Isten ajándéka, amelyet el kell fogadni, kiemeli a gyermekek nevelését védő, segítő korlátokkal, hangsúlyozza a (kis)kamaszok preventív kísérésének

szükségességét, a házasság tisztaságát, szentségét. Nagy szeretettel fordul a betegek és idősek gondozása felé, elülteti bennünk a velük való kiemelten fontos törődés, gondozás gondolatát.

kevésnek bizonyulna, akkor jó segítségül szolgál a fejezetben található lelki segítségnyújtás is. Kinagyítva: ki-ki Istenhez forduljon segítségért, mert aki hisz Ūbenne, az megkapja a kért segítséget, útmutatást, hogy élete ne buktatók sorozata legyen, hanem egészséges, boldog, tevékeny, alkotó élet. Érdekesség, ahogy a szerző könyve végén leírja: felnőtt fejjel elhagyta az evangélikus gyülekezetet, mert túlzottan liberálisnak, megengedőnek vélte, és katolikus gyülekezetbe csatlakozott, ahol megtalálta a „védőrendszert” az élet minden területéhez. Tehát amíg munkahelyén dolgozott, írt, benne is sok minden érlelődött, hogy végül valóban hitelesek legyenek szavai.

Ha felkeltettem érdeklődésüket, akkor olvassák el Christa Meves: *Manipulált mértektelenség – Szembeszállni a korszellemmel* című könyvét. (Kairosz Kiadó, 2009) Lehet belőle tanulni.

• BALOG ESZTER

„Ne igazodjatok...”

Egyház és korszellem

Az egyháznak minden időben felnie kellett kora kihívásaira. Ezt eddig – jól vagy rosszul – meg is tette. A korszellem mindig hatni akart a keresztyén gondolkodásra. Ebből az a probléma adódik, hogy vajon az egyház meg tudja-e őrizni identitását, miközben feldolgozza és megválaszolta ezeket a kihívásokat. Nagyon egyszerűen fogalmazva: a kérdés az, hogy elvilágiasodik-e az egyház vagy adott válaszaival és hiteles életével – mint a kovász – hatni tud a világra és formálja azt?!

A szekularizált életszemlélet az, amivel ma az egyház népe és a keresztyén ember szembesül. Két téma a sok közül, amit a helyzetünk felvet: 1. Hogyan hat korunk szellemisége teológiai gondolkodásunkra? 2. Milyen etikai kihívásokra kell válaszolnunk, s miként?

1. Tudjuk és hangoztatjuk, hogy az egyháznak szüntelenül a reformáció folya-

matában kell élnie (semper reformari debet). De sokan ezt a megújulást a szervezeti és módszerbeli kérdésekre szűkítik le, holott ennek a reformációnak a lényege, hogy *vigyázzuk és őrizzük az evangélium tisztaságát.*

Csak egyetlen tényre hadd irányítsam a figyelmünket, amelyben a kor legélesebb kihívásával találjuk magunkat szemben. A ma embere az Istentől való függésünkről hallani sem akar. Egészen másként vélekedik önmagáról, mint ahogyan a Szentírás ítéli meg az állapotát. Ember voltából fakadó etikai botlásait, vétkeit társadalmi összefüggésekben vizsgálja, relativizálja, vagyis a tapasztalható rosszat, bűnt a jó hiányként fogja fel. Ezért a megváltással egyszerűen nem tud mit kezdeni. Nincs rá szüksége. Magát potenciálisan jónak ítéli, akinek az a feladata, hogy kibontakoztassa, megvalósítsa önmagát. A pszichológiában, pedagógiában én magam sem vitatom ennek a gondolkodásnak bizonyos mérvű joga-

sultságát. Istennel való kapcsolatunkban azonban ez az út járhatatlan – ez az önmegváltás ősi kísérlete. Amikor szószékeinken vagy híveink mindennapi megnyilatkozásaiban a bűn kérdése vagy Krisztus váltságshalála már alig kerül elő, akkor joggal attól kell tartanunk, hogy korunk szekularizált gondolkodása hat ránk. Az egyháztörténet viszont bizonyítja, hogy ha elerőtlenedik a keresztről való beszéd, akkor annak egyenes következménye, hogy elerőtlenedik és megüresedik az egyház is. Identitászavarba kerül. Karner Károly, áldott emlékű professzorom szerint az ilyen gondolkodás és gyakorlat „végtelenül elsekélyesíti és tisztára etikai vágyra tolja át” Isten üdvözítő szeretetének a tényét, a kereszt jelentőségét.

2. Morálisan a mai világ értékvesztő krízisben van. Ezt alig lehet vitatni. A mai ember erkölcsi döntéseiben is szabadelvű, liberális és egyre inkább azon igyekezik, hogy megszabaduljon minden elavultnak vélt konvenciótól. Ami-

kor kétezer évvel ezelőtt a keresztyén-ség megjelent a Római Birodalomban, hasonló lehetett a helyzet.

Meggyőződésem, hogy az emberek nem a keresztyének tanítására figyeltek fel, az érdekelhette őket a legkevésbé. Ami szemet szúrt nekik, az volt, hogy ezek az „újhitűek” másként élnek, mint ők. Mai kifejezéssel élve, egészen más értékrend határozza meg a gondolkodásukat és magatartásukat. Erkölcsi kérdésekben nem a korszellemhez igazodtak, nem a kor divatja határozta meg életüket. Ennek a „más-ságnak” a felvállalása nem lehetett könnyű. Gúnyban, kemény kritikában és ellenállásban lehetett részük. Erre a helyzetre utalnak Péter levelének sorai: „Azért haragusznak rátok, sőt káromolják Istent, mert nem rohantok velük együtt a kicsapongásnak ugyanabba a posványába.” (1Pt 4,4) De éppen ezzel a szilárd, állhatatos magatartásukkal érték el – történelmi léptékkal mérve – azt, hogy századokra meghatározták Európa gondolkodását és erkölcsi értékrendjét.

Nem tudom elfelejteni azt a német evangéliumi plakátot, amelyik egy konferencia témáját jelezte. A plakáton sok-sok kis halacska látnak úgy, ahogy azt már sokszor megfigyelhettük tengeralatti felvételeken. A halak ezrével cikáznak egy irányba. Így a plakáton is. De a halraj közepén egy halacska szemben úszik a többivel. Ez lehetetlenség! Ilyen nincs! – mondhatjuk. De a Krisztuskövetők mindig erre a lehetetlenre vállalkoztak.

Van valami ebben a plakátban, ami megkapó. A keresztyén ember nem sodortathatja magát a korszellem divatárjával. Igaz, megállni, szembeütni az árral ma sem könnyű. Könnyen megkaphatja a hívő ember a jelzőt: konzervatív, fafejű, maradi... „Ne szabjátok magatokat e világhoz!” – írja Pál apostol. Ezt a tanácsot nagyon komolyan kellene ven-

nünk. Isten népe minden korban – ma is – életével hitelesítette vagy cáfolta szavait, meggyőződését. Ne szabjátok magatokat e világhoz! Ne idomuljatok hozzá, hanem Isten akaratához igazodjatok, és úgy éljétek az életeteket! – kéri Pál a római keresztyéneket, de bennünket is.

Ez jellemzi ma is az Isten népét az egyházban? Sajnos nem! Mindenki úgy él az egyházban, ahogyan akar, ahogyan a kedve tartja. Az egyház pedig eltűrt és tolerál mindent. Soroljam, hogy mi mindent eltűrt az egyházunk; soroljam, hogy mi minden fordul elő híveink és lelkészeink életében, amiben egyértelműen a világhoz szabják magukat?! Barátaim egy újságcikket tettek nekem félre. Peter Lindholm svéd újságíró riportját Eva Brunne svéd püspöknővel. A riport címe: A világ első vállaltan lesbikus evangélikus püspöknője.

Amikor átadták a cikket, kérdően néztek rám... Várták a válaszom. Mélységesen szégyelltem magam. De bevalom, engem ennél az esetről sokkal inkább foglalkoztat például az, ahogyan itt Magyarországon egyházunk tagjai és lelkészei vigyázzák házasságuk épségét. Mintha a házasság és a házassági eskü nem lenne szent... sodortatnak korunk váláshullámától, divatjától. Nem kérdéses, hogy így lassan, de biztosan hiteltelenné válnak az emberek előtt.

A Szentírásból nem kapunk erkölcsi döntéseinkhez kész recepteket. De alapvető eligazítást, hogy mi a jó, a tiszta, a megromlott, a hazug, és mi az, ami Isten szemében utálatos – arról igen. Még így sem könnyű sokszor felismerni Isten akaratát, mert új korok, új helyzetek, új megítélések, új

kultúrák megjelenése rácafolni látszanak Isten kijelentéseire. A döntés állandó tusakodást, Isten igéjével való foglalkozást igényel. Küzdést, hogy felismerjük Isten akaratát. Pál apostol hiszi és tapasztalja, hogy a Szentlélek átforgalmazza gondolkodásunkat, és erőt ad az engedelmességhez. Ezért írja a római gyülekezetnek: „...változtatok meg értelmeket megújulásával, hogy megítélhessétek: mi az Isten akarat, mi az, ami jó, ami neki tetsző és tökéletes.” (Róm 12,2) Ez nekünk sem lehetetlen.

● PINTÉR KÁROLY

A bűn kérdése vagy Krisztus váltághalála már alig kerül elő.

John Stott:

Korunk égető kérdései

– keresztyén szemmel

John Stott (1921–) a legjelentősebb angol evangéliumi vezető. Teológiai könyvei, bibliamagyarázatai számos nyelven megjelentek. Több egyetem tiszteletbeli doktora az USA-ban, Kanadában és Nagy-Britanniában. Az angol királynő kitüntette a „világkeresztyénségért végzett szolgálatáért”.

Korunk égető kérdései (Harmat Kiadó, Budapest) című könyve a mindnyájunkat érintő és foglalkoztató kérdéseket veszi sorra: túlnépesedés, szegénység, munkanélküliség, nemi szerepek, környezetünkhöz való viszonyunk, biotechnológiai eljárások, járványok, terrorizmus, emberi jogok, házasság, abortusz, eutanázia stb.

Tetteink akaratlanul is környezeti problémákat okoznak, a vallási indíttatású erőszak a világ különböző pontjain fel-

fellángol, válságba került az ember önazonossága, tradicionális közösségei. Az ember „élet és halál ura”, abortusz és eutanázia által öl, géntechnológia és klónozás segítségével pedig életet ment, illetve „teremt”. Mindez elgondolkozásra készíti a hívő és a nem vallásos embereket egyaránt.

John Stott körültekintő problémaelemzése hathatós segítséget nyújt a véleményformáláshoz, döntések meghozatalához, morális cselekvéshez. Hívő emberek, lelkészek számára pedig a biblikus perspektívából megfogalmazott értékelés egyben felhívás is a társadalmi szerepvállalásra.

Sok hívő ember teszi fel a kérdést, hogy vajon érdemes-e beleavatkoznunk egy *ilyen* világ ügyeibe? Sajnálatos, hogy még mindig vannak, akik úgy gondolják, a keresztyéneket nem terheli társadalmi felelősség, csakis az Istent nem ismerők evangelizálása bízott rájuk. Mindig voltak és vannak közöttünk, akik hamis teológiával nyugtatják meg lelkiismeretüket, mert könnyebb mosni kezeinket és visszavonulni a belső gyülekezeti életbe, mint az ellenséges külső környezet szolgálata közben bepiszkítani a kezünket.

Meg kell térnünk a borúlátásból, ami összegegyeztetetlen a keresztyén hit-tel! Nem feledkezhetünk meg az emberiség elesettségéről, romlottságáról, a gonosz erejéről, és ne gondoljuk, hogy valaha is tökéletes lehet a társadalom; de higgyünk Isten hatalmában és az evangélium társadalmat is megváltoztató erejében. A naiv optimizmus és a cinikus pesszimizmus helyett rá kell hangolód-nunk a Biblia bizakodó realizmusára.

Fel kell hagyni a felszínességgel! **Isten teljes életet akar adni nekünk, ezért mindenünket, amink van, az Ő és embertársaink szolgálatára kell használnunk.** Teljes szívből keressük akaratát, imádkozunk, hogy láttassa meg velünk, mire hívott el bennünket! Nem feltétlenül sikeresnek kell lennünk, hanem hűségeseznek és engedelmeseknek.

„*Ha azt mondom a bűnösnek, hogy meg kell halnia, és te őt nem figyelmezteted, és nem szólsz neki, figyelmeztetve a bűnöst, hogy ne járjon bűnös úton, és így életben maradjon: akkor az a bűnös meghal ugyan bűne miatt, de a vétét tőled kérem számon.*” (Ez 3,18)

• A. L.

A korszellem megítélése meglehetősen szubjektív. Ennek oka az, hogy az ember élete mind időben, mind térben korlátozott. Nekünk, keresztyéneknek megkönnyíti dolgunkat az a tény, hogy Isten kijelentése perspektívát nyit az egész emberi történetre. Mélyrehatóan feltárja az okozati összefüggéseket és a moz-

képét új motívummal gazdagítja: a vadállaton egy parázna nő ül, aki a paráznaság italával bódítja el a népeket.

A biblikus történelemértelmezés igazságát nehéz az embernek belátni. Hatalmas tudományos, technikai fejlődés folyamatában éljük meg életünket, s a szellemi elit pedig megpróbálja az emberiség történetét a tökéletesedés útjának láttat-

megváltoztatása”-e az, ha az erkölcs elve helyett a „verseny” (valójában: harc a koncért) elvét teszi az emberi egzisztencia alapjává? Vagy amikor a közösségi érdekeken gátlástalanul átgázoló egyéni érvényesülésre ösztönöznek, szétzüllesztve ezzel családot, gazdaságot, nemzetet? Vajon nem szűkül-e az élettere a Felséges Krisztus népének, akár csak az ún. „keresztyén Európában” is?

Észrevesszük-e hogy korunk „vadállata” nemcsak megtűri, de szívesen hordozza a hátán a hamis spiritualitás paráznáját? Ez utóbbi gondolatot persze így is felvethetjük: a spirituális prostituált (pl. New Age) könnyedén üli meg elvadult világunkat. Keresztyénellenes bódító itala nincs-e felkínálva könyvesboltokban, sajtóban vagy akár a Pax tévében is?

A Biblia képi ábrázolása után álljon itt egy-egy verbálisan megfogalmazott korkép (kórkép) Pál apostol tollából, majd Jézus ajkáról:

„... az utolsó napokban nehéz idők jönnek. Az emberek ugyanis önzők, pénzsóvárak lesznek, dicsekvők, gőgösek, istenkáromlók, szüleikkel szemben engedetlenek, hálátlanok, szentségtelenek; szeretetlenek, kérlelhetetlenek, rágalmozók, mértéktelenek, féktelenek, jóra nem hajlandók, árulók, vakmerők, felfuvalkodottak, akik inkább az élvezeteket szeretik, mint az Istent. Az ilyenek a kegyesség látszatát megőrzik ugyan, de annak az erejét megtagadják. Fordulj el tehát ezektől.” (2Tím 3,1–5)

„Sok hamis próféta támad, és sokakat megtévesztenek. Mivel pedig megsokasodik a gonoszság, a szeretet sokakban meghidegül.” (Mt 24,11)

Végül tegyünk fel még egy utolsó kérdést! Vajon megtalálja-e a „langyos”, az önmagával eltelt keresztyénség korunk materiális, szociális és spirituális kihívásai közepette az egyedül járható utat? Vissza tudja-e még fogadni „falai” közé Jézus Krisztust, Aki már az „ajtó előtt áll és zörget”? Lao-dicea népe, meghallod-e Őt?

• LÁZÁR ATTILA

A negyedik

– gondolatok a korszellemről

gatórugókat. Érdeemes tehát figyelmünket a szubjektív érzésektől a Biblia felé fordítanunk.

A Szentírás az emberiség történetét gyengülő, romló, dekadens folyamatnak ábrázolja. A *Dániel könyve* úgy írja le az egymást követő korokat (birodalmakat), mint arany-, ezüst-, bronz- és vaskor. A vég pedig úgy lepi majd meg az emberiséget, mint ami már értékét, szilárdságát, stabilitását elvesztett „vas és cserép keveréke”. Nabukodonozor álombeli szobrát egy kis kő dönti le gyenge lábáról. A könyv 7. fejezetében a kinyilatkoztató Isten egy másik illusztrációt is ad: a negyedik birodalmat, a vaskort egy olyan vadállat képével jellemzi, amely vasfogaival falánkul eszik és emészt, a maradékot pedig eltaszolja. A fenevadnak „nagyokat mondó szája” van; „sokat beszél majd a Felséges ellen”; gyötri a Felséges szentjeit; „arra törekszik, hogy megváltoztassa az ünnepeket és a törvényt” (ld. Dán 7,20. 25). A *Jelenések könyve* pedig a negyedik vadállat

ni. Minden időszak korszellemének hátterében az a közös téveszme húzódik meg, hogy az emberiség a fejlődés által képes úrrá lenni minden problémán. Ez az illúzió azonban szemben áll Isten kijelentésével. Az egyes érák korszelleme a lényegét tekintve nem különbözik egymástól.

Isten erkölcsi alapra helyezte teremtett világrendünket. Képzelnék el, mi lenne akkor, ha – akár csak egyetlen órára is – felfüggesztenék a törvényt, és mindenki azt csinálhatna büntetlenül, amit akar? Meddig lenne fenntartható az emberi élet ilyen körülmények között? Az Ige azt jelenti ki, hogy az erkölcsi alap megrendült, és darabokra töredezett, ezért egyre értéktelenebbek az egymást követő korok, s válik egyre labilisabbá, törekenyebbé az élet maga is. Ezen pedig semmi tudományos-technikai kunszt nem segít. Vajon nem mutatja-e napjaink fogyasztói szemléletét a negyedik vadállat, amely gyomorrontásig zabál, de a maradékot is sajnálja a nélkülözőktől? Inkább széttagozza azt, de másé nem lehet! Vajon nem az ünnepek megváltoztatását szenvedjük akkor, amikor a nonstop nyitva tartó bevásárlóközpontok arra készítetik a tömegeket, hogy ne tegyenek különbséget munka- és pihenőnap, hétköznapi és az Úr napja között? Vajon nem a „törvény

A keresztyén embert nem a korszellem teszi tönkre, hanem az, amivé lehet és lesz benne és általa. A hellenizmus vagy a humanizmus, a pietizmus vagy a liberalizmus, a racionalizmus vagy a nihilizmus (a kényesebb kérdéseket felvető izmusokról most nem szólva) nem ellensége

bízzák azokat a világi hatóságokra. Bár ők is ezt tanítják az egyházjogukban, mégsem tartják meg.”... „A világi jog (az Isten tudja csak, hogy elvadult az is) sokkal jobb, meszeribb, igazabb, mint az egyházi, amelyben a nevén kívül semmi jó sincs. Csak az a baj vele (mármint a világi joggal), hogy nagyon elburjánzott. Valóban, az elégnél is több a jog-

Angyalokkal vígan parolázó

az evangéliumnak. Ilyen a világ! Az evangélium elkötelezett hirdetőire pedig nem a világ, az adott kor, hanem az ördög és a pokol jelenti a veszélyt, mint ahogyan a magvetőnek sem a föld, hanem a konkoly az ellensége. Ahogyan Jézus imádkozta: „*Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól.*” (Jn 17,15)

Talán nem a hellenizmus talaján állva hirdette Pál az evangéliumot a pogányoknak? És mégsem lett hellenista! Vagy talán nem a humanizmus földjén termett a gyönyörűséges reformáció? És mégsem lett Luther humanista! A korszellemmel óvatosan kellene bánni, és soha nem volna szabad azt se támadni, se szakrális szintre emelni. Nagyon körültekintően kellene közelednünk

hozzá, nehogy a keresztyének világi dolgokba ártsák magukat, ahogyan Pál figyelmeztet:

„A héber nyelv a legmélyebb és a leggazdagabb az ő szavaiban; és tiszta, nem koldul, megvannak a saját színei. ...”

„*Egyáltalán már az is nagy gyarláság benne, hogy pereskedtek egymással. Miért nem szenveditek el inkább a sérelmet? Miért nem tűritek el inkább a kárt?*” (1Kor 6,7) Ezért írja Luther: „*El kell rendelni, hogy egy világi ügyet se tárgyaljanak Rómában, hanem*

szolgáltató. A sok szedett-vedett törvény pedig inkább a nép terhére és az ügyeknek az akadályára, mintsem előbbre vitelére szolgál.” (Luther: A német nemzet keresztyén nemességéhez)

Luther *A szolgálai akarat* című írásában elismerőleg szól a különböző korok jeles világi képviselőiről: „*...a világ kezdete óta a pogányok a keresztyéneknél és Isten népénél kiválóbb szellemek, magasabb képzettségűek és odaadóbb buzgalmúak voltak, amit maga Krisztus is elismert: »... e világ fiai a maguk nemében okosabbak, mint a világosság fiai.«* (Lk 16,8) *Hol találisz a keresztyének között (a görögökről most nem is szólva) lelkületben, képességben és alaposágban Ciceróhoz hasonlót?*” Erasmust, a nagy ellenfelet, már-már szinte az ege-

„Mindenféle ragadozók módjára falánkul táplálkozunk: mert a farkas juhokat zabál, mi szintűgy; a róka tyúkokat és libákat, mi szintűgy; a héja és a keselyű kisebb madarakat eszik, mi szintűgy; és csukák halakat falnak föl, mi szintűgy; lovakkal, ökrökkel, tehenekkel együtt eszünk növényeket, olykor a disznókkal moslékot, bennünk pedig minden ganajjá válik.”

(Luther Márton: Asztali beszélgetések)

kig magasztalja: „*Szívesen elismerem, hogy nagy ember vagy, akit legnemesebb adományával Isten tüntetett ki. Szellemed, műveltséged és ékesszólásod, hogy másról ne is beszéljünk, a csodálatos határát súrolják. ... Szívből kívánom neked, elégedjél meg kiváló képességeiddel, foglalkozz az irodalommal és a nyelvészettel. Ezeket csiszoldgasd és fejleszd! ... Képességedet elismerem, szívből tisztetem. A mi témánkhöz azonban nem értesz! Isten ezt eddig még nem akarta megadni neked. Ezen állítástomat, kérek, ne vedd elbizakodottságnak! Azért imádkozom, hogy Isten ebben a dologban is hamarosan annyival kiválóbbá tegyen nálammál, mint amennyivel a többi dologban magasan túlszárnyalsz.*”

Nem rejti azonban véka alá a világra vonatkozó kemény kritikáját sem: „Ugyan mi hát az egész emberi nemzetség Szentlélek nélkül, hacsak nem a sátán birodalma, vagyis zavaros és sötét dolgok káosza.” Majd fölteszi a kérdést: „Miért is vak valamennyi ariánus? Talán nincs közöttük szellemileg kiemelkedő férfi? Miért bolondság Krisztus a pogányoknak? Talán nincs a pogányok között tudásban kiemelkedő férfi? Miért botránkozás Krisztus a zsidóknak? Talán nem találsz a zsidók között szellemileg kiváló egyéniségeket? »... Az Úr tudja, hogy a bölcsek gondolatai hiábavalók«

(1Kor 3,20).” Sajnos, ez a „vak-ság”, „bolondság” és „botránkozás” az egyház teológusainál is megtalálható: „Az én kedves teológusaim lemondtak a fáradságról és a munkáról, békét hagynak a Bibliának, inkább a Szentenciát olvassák.” Vegyünk három időszerű Luther-példát, és nézzük meg azokat kicsit közelebbről!

1. Az oktatással kapcsolatban pl. így figyelmeztet: „A felső és alsó iskolákban elsősorban a Szentírásnak kellene a legkiválóbb és legáltalánosabb olvasmánynak lennie, és a fiúknál az evangéliumnak. Sőt: adná Isten, hogy minden városnak lenne egy leányiskolája is, ahol az evangéliumot naponkénti egy órában hallgatnák németül vagy latinul. ... Ó, milyen rosszul bánunk a szegény fiatal nemzedékkel, amely ránk van bízva! Mivel Isten ígéjét nem közöljük velük, úgy járnak, mint Jeremiás mondja JerSir 2,11–13-ban: »Szenem könnybe borul, bensőm háborog, a földre roskadtam, népem leányainak romlása miatt. ... Hol van a kenyér és a bor? ... Romlásod nagy, mint a tenger, ki gyógyíthat meg?«”

2. A latin nyelvet hátrébb sorolja. A Szentírás olvasásánál a németre, tehát az anyanyelvre teszi a hangsúlyt, az értelmezésénél pedig a héberre! Az előbbi illetően elég, ha a bibliafordítói munkásságára utalnunk; ami viszont a

Szentírás értelmezését illeti, Luther a göröggel, latinnal és némettel szemben a Biblia eredeti nyelvét, a hébert részesíti előnyben. Erről így ír az Asztali beszélgetésekben: „A héber nyelv a legmélyebb és a leggazdagabb az ő szavaiban; és tiszta, nem koldul, megvannak a saját színei. A görög, a latin és a német nyelv is koldulnak... Sem görögül, sem héberül nem

Aztán már csak az angyalok énekelnek, „túl síron, gyászon, éjjelen”, magasan a korszellem fölött: Örüljétek az Úrban, énekeljétek neki!

tudok elég jól, mégis annak rendje és módja szerint elboldogulnék egy göröggel vagy héberrel. ... Ha fiatalabb volnék, alaposabban megtanulnám ezt a nyelvet, mert nélküle nem lehet a Szentírást jól megérteni. Mert az Újtestamentumot ugyan görögül írták, de tele van hebraizmussal, héber szólásokkal. Igaz a mondás, hogy a héberek isznak a forrásból, a görögök a csermelyből, a latinok a pocolyából.”

3. A korszellemmel vívott kemény küzdelmében Luther a haragot tartja a legjobb fegyverének: „Nincs jobb cselekedetem, mint a harag és a felindulás, mert amikor ki akarok eszelni vagy meg akarok írni valamit, imádkoznék vagy prédikálnék, akkor haragosnak kellennem. Attól felfrissül a vérem, és az eszem élesebben vág, s a nem kívánt gondolatok és a kísértések eltakarodnak.” (Asztali beszélgetések) Hasonlóan vélekedett Mikszáth, aki szerint is akkor jön meg az ember kedve az íráshoz, amikor valamiért haragra gerjed: „Azt mondják, az író legyen humánus. Mi az, hogy humánus? Van két mondás, amelyet sokszor hangoztatunk. Az első így hangzik: Az előkről nem szabad rosszat mondani. A

másik: A halottakról nem illik rosszat mondani. Hát akkor mikor lehet megmondani az igazat, he?”

Luther receptjén tehát ez áll: feldühöd-

ni a világ ellen, és himni a Jézus Krisztusban.

Ahogy azt Szokolay Sándor Lutherkantátájának végén halljuk: „A legfőbb és legjobb orvosság: Krisztusban himni!” Aztán már csak az angyalok énekelnek, „túl síron, gyászon, éjjelen”, magasan a korszellem fölött: „Örüljétek az Úrban, énekeljétek neki! Ahol Krisztus van, ott öröm, béke és élet van! A magasságban! Örüljétek az Úrban, énekeljétek neki! Az örökkévalóságban! Örüljétek az Úrban, énekeljétek neki! Az üdvösségben! Örüljétek az Úrban, énekeljétek neki! Mindörökké!” Mert akik „megszabadultak ettől az elfajult nemzedéktől” (ld. ApCsel 2,40), akik levetették magukról „mind e világ hívságát”, azok így énekelnek. Vagy ahogyan Karinty Frigyes – szintén a korszellem fölé emelkedve – a nagy magyar költőről, József Attiláról szóló versparódiájában dalol, amely akár a mi Lutherunk karikatúrája is lehetne:

**„Hóttig heverészek,
Egyszer se hibázok,
Hótom után angyalokkal
Vígán parolázok.”**

• WELTLER SÁNDOR

A korszellemről a Szentírás korában

A feladatot csak egyszerűsíteni szabad korlátozott terjedelem esetében. El kell fogadnunk, hogy a Biblia korát az Újszövetség idejére, illetve a keresztyénség keletkezésének időszakára korlátozzuk. Alázatosan el kell fogadnunk azt is, hogy olvashatóvá és érhetővé szeretnénk tenni ezt a néhány sort.

Az érintett kor történelmi terjedelmét 250 esztendőben adhatjuk meg: ez a Krisztus előtti második évszázad közepén kezdődik, és a Krisztus utáni első évszázad végéig tart. A közvetlenül ezt megelőző időszak nagy politikai eseménye a hatalmas és egységesítő Római Birodalom kialakulása. **A capitoliumi farkas vadászterülete óriásira nő, és nem minden náción örül ennek. A választott nép szent földjén, a Palesztinában lakók sem.** A farkasnak nincs gátlása, ha éhes, és a „római farkas” nagyon éhes volt: méghozzá az adókra.

A szépséges és napsütötte Itáliát mentesíteni kellett ez alól, hiszen a „civis romanus” nem cipelhet ilyen terhet, azonban adók nélkül élni nem lehet. Megrendítő a római béke (Pax Romana) megteremtésének eszköztára: izmok és fegyverek. Motívum: hatalomvágy és pénzéhség. Megvolt a láthatóan pozitív következmény is, hiszen az imperialista béke korában megélénkülhetett a kereskedelem, és az eszmék cseréjét megkönnyítette a nemzetközivé váló különös, úgymond kikötői (koiné) görög nyelv majdnem korlátlan elterjedése is. A korabeli angol. Ez az a nyelv, amelyen íródtak az evangéliumok, és értekeztek egymással a vándorok, az igazságot kereső filozófusok, különféle vallások kóbor képviselői. Rendkívüli szellemi virágzás adódik az egységes nyelvből, mely a különböző kulturális múlt ellenére is egységes fogalmak segítségével töp-

reng az élet értelméről. Ki ne értette volna a „logosz” fogalmát magyarázat nélkül is ebben az időszakban? János evangélista nemcsak értette, hanem új tartalommal töltötte meg, amikor Isten Fiáról tett bizonyosságot a Kr. utáni első század végén.

Ám az egységes birodalom tarkának bizonyult a szellemiek területén, s ezt a tarkaságot elsősorban a kor egyszerű emberének a lelkében hatalmasan izzó éhsége biztosította, de nem értékelhetjük le a kor vezető filozófiai iskoláit és kiemelkedő vallási kultuszait sem. Érdekes viszont a figyelmünket az ókori utca embere felé fordítani, mert a korszellem az ő lelkivilágukban szikrázott fel vagy éppen pislákkolt csupán, attól függően, hogy negatív vagy pozitív a kor gondolkodásának szellemi előjele. A negatív és pozitív előjel egyszerűen csak annyit fejez ki, hogy van-e élő és határozott jövőképe egy adott

generációnak, egy adott kornak, vagy dekadens módon, önsorsrontóan fűrészezi maga alatt az életfa ágát.

Nagyon úgy tetszik, hogy a kereszténység keletkezését megelőző és az azt körülvevő időszak gondolkodását (vagyis a Biblia Újszövetségének korát) – minden dekadencia és cinikus peszsimizmus ellenére is – elemi erejű várákőzés jellemzi. Szavak, de nem képek nélküli várákőzés és vágyakozás heves szelleme járta be a kor lakott világát. Valami nagyon fontos fordulatnak kell történnie! Radikális változás jön! Kell jönnie! Magától értetődő, hogy ezt a változást egy kiemelkedő (isteni) férfúnak kell majd végrehajtani. A népek azt a politikai megváltót várták, aki majd elhozza mindenki számára a békeséges világot, amelyben majd érdemes lesz élni. A reményteli várákőzés különös hangulata az Isten által teremtett előfeltétel volt ahhoz, hogy majd az első két évszázadban villámgyorsan elterjedjen az üdvösséget hozó evangélium, Isten Fiáé.

A korabeli korszellemtől messze volt mindenféle ostoba materializmus, lázadó ateizmus. Sőt, ha a kor szellemi életét rétegekre bontanánk, és ezeket számba vennénk, akkor mondhatnánk, hogy a legelső, sötét alapzatot képező réteget a népies, primitív és babonás vallásosság jellemezte. S mi volt az akkori embernek is a leghőbb vágya? A betegség és a halál legyőzése. Az a kor is elvárta, hogy legyen béke és jólét, de óhajtotta a betegségek és a halál legyőzését is, mert ez a kettő volt a legfőbb életteher. Ezért mindenfelé nyüzsögtek a gyógyító istenségek, s a kereskedők árulták a „gyógyító szobrokat”. Mint pókok a falon, úgy szaladgáltak a rafinált csodatevők, a pénzt kicsaló varázslók, az olcsó jövőmondók, és olyan buján virágzott a kor hellenista szellemi valóságának legelső

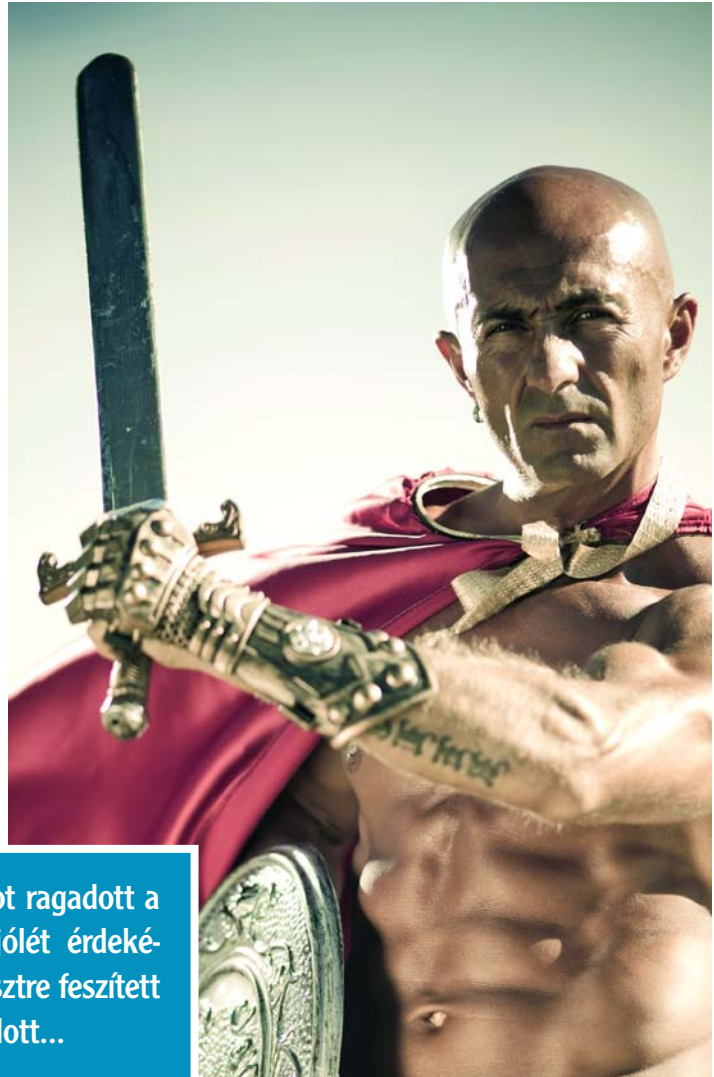
rétegében a fantáziadús babonáság, mint penészvirág a pincében. Egy-két fokkal jobb minőségűnek feltételezhetjük azt a réteget, amit a már emelkedettebb, bár titokzatos misztériumvallások képviseltek. Az eleuszi misztérium, az Ízisz-, Ozirisz-, Mithrász- és Orpheusz-kultusz, a manicheizmus, a Tamúz-kultusz, Kübelé és Attisz kultusza stb. mind az emberi élet legalapvetőbb kérdéseit akarta megoldani, és ezt kínálta titokzatos sokat sejtetéssel. Ezt mind a kereső, remegő, éhező, szomjazó emberi lélek teremtette – a saját elemetáris erejű vágyából. Mi is volt ez az erős, nagyon is emberi vágy?

...Spartacus kardot ragadott a szabadság és a jólét érdekében, de az ő keresztre feszített teste hiába vonaglott...

Vágyakozás a béke után – senki sem örülne annak, ha háborúban mészárolnák le. Vágyakozás a jólét után – az ókori világban a társadalomnak csak egy kicsiny része élvezhette az anyagi jólétet, a többség nyomorgott és éhes gyomorral legfeljebb álmodhatott egy szebb jövőről. Az egyik ilyen nagy álmodó, Spartacus kardot ragadott a szabadság és a jólét érdekében, de az ő keresztre feszített teste hiába vonaglott, emberi képességek még mindig kevésnek bizonyultak a végső vágy-álmodok megvalósításához. Különben sem csak egy átmeneti jóléti államról

álmodtak, a bátrabbak a halál határán túlmutatva az örök boldogságot kezdték emlegetni.

A tárgyalt 250 év második felében – íme

az időszámításunk! – megjelent Názareti Jézus, aki Isten Fiaként elhozta nekünk a legvégső győzelmet, amikor így köszönt be a világtörténelem nagy csarnokába: „*Betelt az idő, és elközelített már az Isten országa: térjete meg, és higgyetek az evangéliumban.*” (Mk 1,15)

Korszellem ma is van. Kérdés: vajon szellemi előjele pozitív vagy negatív? Adjon a Szentlélek Isten pozitív előjelet a lelkünkbe, hogy biztosan tudjuk: nekünk örök jövőnk van Isten országában!

• RIBÁR JÁNOS

A nemi szerepcsere megoldás vagy zsákutca?

„Paráznaság, bor és must elveszi az ést.”
(Hős 4,11)

Nagytitusztelutó Czövek Olivér áldott emlékével lelkész testvérünk segítségével két évet tölthettem Hollandiában 1999 és 2001 között. Mivel a holland nyelvet akkor tanultam, ha alkalmam nyílt rá, Bíbor kislánnyal leültünk a televízió elé, és együtt néztük a mesefilmeket holland nyelven. Ő a mesét élvezte, én a nyelvet tanultam. Egy ilyen gyermekműsorban találkoztam először mai témánk egyik megjelenési formájával, amikor is két mesefigura arról értekezett, hogy milyen családformák léteznek. „Létezik olyan, ahol van egy apuka, egy anyuka és a gyerekek; létezik olyan, ahol van egy anyuka gyerekekkel, vagy egy apuka gyerekekkel, de létezik olyan is, ahol két apuka vagy két anyuka neveli a gyereket.” Nem akartam hinni a fülemnek, és megbotránkozva meséltem feleségemnek, hogy mire tanítják itt a gyerekeket. Azóta már tudom, hogy mire és miért. A továbbiakban külön megjegyzés nélkül idézek majd a következő könyvekből: Gabriella Kubya: A nemek forradalma, Sebestyén Jenő: A református nő lelkivilága, Dr. J. Douma: Házasság és szexualitás, John Stott: Korunk égető kérdései, Aczél Petra: A nem. Igen vagy nem?, Tomka Ferenc: A gender ideológia.

Nem könnyű téma ez, de erőt kell mérítenünk, és fel kell vennünk a küzdelmet az ellen az ideológia ellen, amelyet „genderforradalomnak” („gender mainstreaming”) nevez immár a szakirodalom. Az utánunk jövő nemzedék életéről, gyermekeink, unokáink szexualitásáról vallott nézetéről, a keresztyén életfelfogással szembeni fogyasztói-hedonista életszemlélet eluralkodásáról van szó. Talán nem túlzok, ha azt állítom, hogy a nyugati civilizáció hanyat-

lásának végső fázisáról beszélünk: egy életellenes felfogásról, eszméről, amiben az emberiség saját jövője ellen cselekszik, önmaga megsemmisítését, a népek kollektív, közös megegyezésen alapuló öngyilkosságát segíti elő.

A gender fogalom eredete

Az angol nyelv két rokon fogalmat használt a nemiség jelölésére. A „sex” kifejezeten biológiai, míg a „gender” társadalmi nemet jelent. A kifejezés utal az évtizedek óta jelenlévő szociológiai és antropológiai kutatásokra, amelyek rámutatnak arra, hogy a nemi szerepek (a férfiasság, a nőiség) függenek a társadalmi körülményektől, illetve a gyermeki szocializációtól. A gender fogalma mögé sok pozitív kezdeményezés sorakozik, amelyek a nők egyenjogúságáért, munkaerőpiacon való elhelyezkedéséért vagy a homoszexuális hajlamú emberek hátrányos megkülönböztetése ellen küzdenek. Ezekkel a pozitív célkitűzésekkel minden keresztyén gondolkodású ember a bibliai határokon belül egyetérthet.

A gender fogalom eltorzítása

A radikális genderfeministák, a meleg szervezetek nagy része, illetve a gender mainstreaming ideológusai azonban mást értenek ez alatt a kifejezés alatt: egy teljesen új(?) ember- és társadalomképet akarnak megvalósítani. Szerintük a nemiség (gender) teljes egészében a társadalom terméke. Az ember nem férfinak vagy nőnek születik (még ha biológiailag rendelkezik is ilyen adottságokkal), hanem csupán a család és társadalom elvárásai nevelik őt férfivá vagy nővé. A genderideológia szerint az ember valamiféle semleges lénynek születik, és alapvető joga, hogy maga határozza meg nemét, szexuális kapcsolatainak formáját. (Az utódok létrehozatalának pedig – szerintük – nem egyetlen útja a hagyományos há-

zasság.) A genderideológia így eljut a nemek, sőt a család tagadásáig: a nemek közötti egyenlőség elérésének feltétele a férfi és női nemiség, illetve a házasság és a család megszüntetése.

Miről van tehát szó?

Arról, hogy Isten nem férfit és nőt alkotott, hanem pusztán embert, akinek lehetősége van nemének megválasztására, és ez egyben kötelessége is. Ez a gondolat igen merész, de a fejlemények alapján láthatjuk, hogy igenis lehetséges: az ideológia már széles körben elterjedt, és gyökeret vert számos politikus és véleményformáló tekintély gondolkodásában.

Az Európai Unió nyomására a genderideológia a politika vezérelve és – szinte mindent átfogó – feladata lett. A férfi és nő közti nemi megkülönböztetésre használt régi szex szót az ENSZ-ben és az Európai Unióban felváltotta a gender fogalma. A fogalom azt sugallja, hogy minden szexuális orientáció – heteroszexuális, meleg, lesbikus, biszexuális és transzszexuális – egyenértékű, és a társadalomnak ezt el kell fogadnia. Célja a kényszer-heteroszexualitás túlhaladása, és egy új embertípus megalakítása, akinek szabadságában áll szexuális azonosságát megválasztani és kiélni – biológiai nemétől függetlenül. A „genderforradalomnak” való ellenszegülés diszkriminációnak minősül, és ezért diszkriminációellenes törvények segítségével büntetőjogilag üldözhető. A genderideológia a nyilvánosság megkerülésével férkőzött be az állami intézményekbe, egyetemekre, iskolákba, sőt az óvodákba is. A politikai szalonképesség lényegéhez tartozik az ideológia elsajátítása, vagy legalább elhallgatás segítségével történő terjesztése. A folyamat ellen szót emelőknak kirekesztéssel, munkahelyvesztéssel és – közelebbi szerepüknek megfelelően – ke-

mény támadásokkal kell számolniuk. Rocco Buttiglione kijelölt EU-biztos megbuktatásával az Európai Parlament 2004-ben példát statuált. Az említett ideológia képviselői – miközben a szabadság, tolerancia, antidiszkrimináció értékeit hangoztatják – eltörölnék a vélemény szabadságot, kiiktatnák a másként gondolkodókat. Az Európai Parlament B6-0025/2006. számú állásfoglalása kozmetikázatlan dokumentuma ennek a totalitárius szellemnek.

A genderideológia előretörésének következménye a szekularizáció hatalmas térnyerése. A keresztyén társadalmi befolyás lehetősége egyre szűkül, vesztélyben van a keresztyén értékek továbbadása a következő nemzedéknek, mivel az állam és a média egyre jobban hatalmába keríti a gyermekeket és az ifjúságot, a szülők nevelési feladatát pedig kiüresíti.

Férfi és nő – társadalmi konstrukció?

A relativizmus legszélsőségebb megnyilvánulása annak tagadása, ami minden ember számára látható és tapasztalható, miszerint az ember férfiként vagy nőként létezik. Ez a látásmód az utóbbi tíz évben az ENSZ reformjavaslatainak középpontjába került. Ezt kell figyelembe venni mind a tagállamokban, mind a fejlesztési költségvetés kialakításánál. Az említett ideológia szerint a férfi és a nő nemi különbözősége társadalmi konstrukció, amelyet a heteroszexuális patriarchátus talált ki, így általánosságban korlátozva az ember szabadságát. A kényszerheteroszexualitás helyett az ember maga határozhatja meg – biológiai nemétől függetlenül – saját társadalmi nemét. A harc eszköze a gender mesterséges fogalma.

1994-ben Kairóban, a világnépesedési konferencián, és 1995-ben Pekingben, a nők világkonferenciáján a feministák manipulatív módon felcserélték a szex fogalmát a genderével, hogy a férfi és nő közti nemi megkülönböztetést kiszolgáltatassák a szubjektív döntés kényének. Eszerint már az iskolás gyerekeknek is lehetőséget kell adni, hogy szabadon válasszon: férfi vagy nő szeretne inkább lenni, és identitását melegeként, lesbikusként, biszexuális-ként vagy transzszexuális-ként akarja meghatározni.

Judith Buthler filozófus, a genderforradalom fő ideológusa így ír erről: „A »biológiai nem« egy elméleti konstrukció, ami idővel kényszerűen materializálódik. A »biológiai nem« nem egy egyszerű tény, vagy a test statikus állapota, hanem folyamat, amelynek során szabályozó normák materializálják a »biológiai nemet«. Ez a materializálás a célja e normák állandó kieroszakolt ismétlésének.”

Vagyis csak azért vagyunk férfiak vagy nők, mert ezt ránk erőltették.

A már messze nem diszkriminált, hanem inkább diszkrimináló homo-, bi- és transzszexuálisok kisebbsége arra törekszik, hogy értékeit egy történelmileg példátlan társadalmi-forradalmi folyamattal a többségre kényszerítse. A népesség nagy részének sejtelve sincs arról, hogy ez a folyamat már mennyire előrehaladott. Nem vesszük komolyan, hogy a politika, az igazságszolgáltatás és a média hatalmi elitje ezt a genderperspektívát már magáévá tette. Annak, aki családi keretek között él, ez legalább annyira valószínűtlen és valószínűtlen elrugaszkodott igyekezet, mint ha lenne egy párt, amelyik az éjszakák és nappalok váltakozását akarná megszüntetni.

A „genderperspektíva”

A genderaktivisták célja a nemek egyértelműségének megszüntetése, és egy képlékeny identitás kialakítása. A transzgenderek a kétneműség merev normáját támadják. Az a céljuk, hogy jogilag ne a biológiai, hanem az önkényesen választott nem legyen érvényben, és ezt jegyezzék be a hivatalos iratokba. Bár a transzszexualitás témája csak egy parányi kisebbséget érint, mégis része a genderpropagandának és a nemzetközi szervezetek antidiszkriminációval kapcsolatos hivatalos dokumentumainak.

Ennek oka a következő: amennyiben kimondható, hogy a kétneműség nem az emberi egzisztencia teremtéskor meghatározott adottsága, akkor a heteroszexualitástól való szexuális eltérések normálisnak és megengedettnek nyilváníthatóak. Eddig kifejezetten melegekről, lesbikusokról, bi- és transzszexuálisokról beszéltek, de már javában zajlik a pedofiliáért és a poligamiáért folytatott harc is. A genderper-

spektíva nem ismer el semmiféle lényegi vagy veleszületett különbséget férfi és nő között. A genderideológusok nem veszik tudomásul sem a Biblia tanítását, sem az agykutatás, az orvostudomány és a pszichológia kutatási eredményeit, amelyek az agy szerkezetében, a hormonháztartásban és a pszichológiai struktúrában kimutatták a férfi és női nem különböző identitását.

Amilyen harciasan küzdenek a genderaktivisták a férfi és nő heteroszexuális nemi szerepének feloldásáért, éppen annyira ellenkeznek azzal, hogy a transzszexualitás, a homoszexualitás és a nemi identitás egyéb zavarai megváltoztathatóak. A mozgalom évtizedekig hirdette, hogy a homoszexualitás az emberrel veleszületett tulajdonság. Ugyanakkor Martin Dannecker, a homoszexuális lobby egyik vezéralakja, akit a német kormány egy „homoszexualitásra vonatkozó szexuál-tudományos szakértői vélemény” elkészítésével bízott meg, ezt írja: „Meghiúsultnak kell mondanunk minden múltbeli próbálkozást, amely a homoszexualitás biológiai eredetét szándékozott megállapítani.” A biológiai és genetikai érv tehát megbukott. Ezért ma már csak a szabad választás jogával érvelnek. Nyilvánvaló azonban, hogy ez a választás mégsem szabad, mert a homoszexuálisok sem tudnak elszakadni a kétneműség szerepeinek meghatározottságától: az ilyen párkapcsolatban egyikük a férfi, másikuk pedig a nő szerepét veszi magára.

Azt, hogy valaki férfi-e vagy nő, saját magának kell meghatározni, a társadalomnak viszont el kell ismernie a homoszexuális és transzszexuális hajlamos mint emberi identitást. A genderideológusok elhallgatják, hogy az ilyen zavarok terápiával kezelhetők. Aki ilyet állít, vagy ilyen terápiát kínál, az ellen mobbinggal (a médiában való módszeres lejáratással) és minden lehetséges diszkriminációval harcolnak. Mindebből látható, hogy a genderaktivisták célja semmiképp sem a szabadság és a tolerancia, hanem egy társadalmi forradalom. Lee Mundy írja: „A genderperspektíva mint világnézet igyekszik megtéríteni a »máshitűeket«, a hitetleneket pedig üldözi. A cél: mindenkit bevonni az uralkodó heteropatriarchátus elleni harcba. A heterosze-

xuális elnyomók uralma elleni harcot meghirdették. A tét a társadalmi intézmények fölötti ellenőrzés elnyerése. A genderperspektíva különösen az egyetemi világban sikeres. Így tett szert arra a hatalomra, hogy mindenkit, aki ideológiáját ellenzi, homofóbnak vagy irracionálisnak jellemezzen. Ezt a tabut, ti. hogy a genderperspektívát az egyetemi világban nem szabad kritikával illetni, »progresszív hegemoniának« nevezik.

Cél, hogy lehetőleg már a bölcsődei nevelésben el kell kezdeni a nemi identitás átformálását. Majd folyamatosan – koruk előrehaladásával – kell a gyerekek gondolkodásába beplántálni ezt az ideológiát. Mindez a kommunizmus jól bevált káderelv módszerével történik.

„A káderpolitika felülről lefelé, az állami és társadalmi élet összes szintjén minden döntést saját ideológiájának akar alávetni. Az intézményeket megtöltik elhű káderekkel (...) A genderideológia ügynöki irodái mintegy hivatalnokokat képeznek ki a genderperspektíva alkalmazására. Ezáltal – ahogy dr. Barbara Stiegler, a Friedrich Ebert Alapítvány munkatársa kifejti – nincs olyan szervezet, ahol ne kellene mindenkinek ezen elv iránt elkötelezve lennie.” John Money, a Baltimore-i Johns Hopkins Kórház pszichiátere alapította a hatvanas években az első klinikát műtéti nem-megváltoztatás céljára, és ő lett a genderelmélet legbefolyásosabb tudományos úttörője. Sikert egyetérző ikreken végzett kísérletre alapozta. Az ikrek egyike, Bruce Reimer, kétéves korában péniszbemetészkor súlyosan megsérült, nemi szervét elvesztette. A szülők úgy gondolták, fordíthatnak fiuk nehéz sorsán, ha átoperáltatják, majd kislánként bánnak vele. Dr. Money-nál több mint tíz éven át kezeltették. A fiú kezdettől fogva lázadott ez ellen, és a kezelést kínzásnak találta. Tizenegy éves korától öngyilkossági gondolatok kínozták. Amikor 13 évesen megtudta, mi történt vele, azonnal elhatározta, hogy fiúként fog élni. Egy mély szégyenérzet mégsem hagyta el soha. Money erre a kísérletre ezután nem hivatkozott publikációiban, de nem is korrigálta, úgyhogy ezt az esetet a genderelmélet „tudományos bizonyítékaként” tovább-

ra is használni lehetett. Bruce Reimer még 26 évet élt David néven – ismét fiúként és férfiként. 2004 tavaszán azonban egy sörétes puskával öngyilkosságot követett el. Testvére, Brian, egy évvel azelőtt tablettákkal vetett véget az életének.

„Az, hogy holnap hogyan élnek az utcákon és a tereken, attól függ, ahogyan ma az egyetemeken gondolkodnak” – mondja a filozófus José Ortega Y Gasset. A genderforradalom nyilvános, látható frontja a meleg (gay), lesbikusok, biszexuálisok és transzszexuálisok (GLBT) elismeréséért, egyenrangúságáért, propagálásáért folytatott harc, amelyet az EU és az ENSZ ösztönzésére világszerte vívnak. Egyetlen nyugati ország, parlament, bíróság, egyetem, egyház, iskola, egyetlen szent hely (pl. Jeruzsálem), vagy kegyhely (Fatima, Altötting) sem kivételek, ahová ne vinnék be ezt a harcot. A genderforradalom repeszi és gyengíti a nyugati civilizációt. Hogyan érinti ez a kérdés hazánkat?

Úgy tűnhet, hogy mi még csak az első lépéseknél tartunk. Hallhatunk a női egyenjogúság hirdetéséről, amelyik az anyaságot, a gyermeknevelést kényszerként, rabszolgaságként mutatja be. Megszületett a törvény is, ami a homoszexuális kapcsolatokat legalizálja. Tudnunk kell azonban, hogy az első lépéseken rég túljutottunk. Ha áttekintjük a témával kapcsolatos jogszabályokat, illetve elemezzük, milyen szemléletet ad át ma egy gyermeknek, fiatalnak a média, az internet, esetenként az iskolai oktatás, akkor látnunk kell, hogy gyermekeink magukba szívják az emberi és keresztény értékek alapvető tagadását, ha tudatosan nem védjük őket.

Az utóbbi éveknek a témával kapcsolatos jogszabályai

A nemiség, illetve a társadalom liberalizálására már számos törvény született. Csak megemlítjük az abortusszal és eutanáziával kapcsolatosakat. 2002-ben hatályon kívül helyezték a büntető törvénykönyv két szakaszát (199. § és 200. §). Azóta nem számít bűncselekménynek a 14 évet betöltött azonos neművel való szexuális viszony. (Korábban csak a 14 év feletti különböző neműek viszonya volt büntetlen.) Az

ilyen cselekményt régebben természet elleni fajtalanságnak nevezték, de ezt a fogalmat eltüntette a törvényhozás.

2003-ban és 2004-ben módosították a gyermekek, illetve diákok jogairól szóló 1993-as LXXIX. törvényt. A változtatás lényege, hogy a pedagógus nem közölhet a gyermekek szüleivel olyan adatot, amely „súlyosan sértené vagy veszélyeztetné a gyermek, tanuló érdekét”. A megfogalmazás rugalmasnak is felfogható, de nyilvánvaló lépés a szülők neveléshez való jogának korlátozása felé. 2006-ban – számos országos tiltakozás ellenére – jóváhagyták az 1997. évi CLIV. törvény 187. §-ának változtatását a sterilizációról, művi meddővé tételről. Korábban erre csak egészségügyi vagy családtervezési okból kerülhetett sor. Előfeltétel volt a betöltött 35. év vagy három vér szerinti gyermek. Ma már 18 éves korától a cselekvőképes személyek kérhetik a sterilizálást. 2008 őszén kezdődött meg az új polgári törvénykönyv parlamenti vitája, a megszületett törvény jelenleg az Alkotmánybíróság asztalán várja a vizsgálatot. (Azóta az elfogadott polgári törvénykönyv hatályba lépését az Alkotmánybíróság megakadályozta, az új parlament pedig a törvényt visszavonta – a Szerk.) A Rákosi-érában született törvény előírta a házastársak egymás iránti hűségét, a jelenlegi javaslat csak együttműködést kér a házastársaktól, hűségről nincs szó többé. A házasság megszűnésének okai között pedig megjelenik a házastárs nemének megváltoztatása. (Ez azt sugallja, mintha a nem változtatása olyan gyakori lenne, mint a többi megszűnési ok: halál, bírósági vagy közjegyzői bontás.) 2009 áprilisában jóváhagyták a bejegyzett élettársi kapcsolatáról szóló törvényt, amely kiterjed a homoszexuálisokra is.

Szintén 2009-ben – a közép-kelet-európai, hajdani szocialista országok közül elsőként – Magyarországon alakult meg az UNIFEM-ért Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület, amely első konferenciáját a nők és férfiak esélyegyenlőségén alapuló költségvetés (gender budgeting) külföldi tapasztalatairól és magyarországi adaptációjának lehetőségeiről tartotta. A konferenciát Dobrev Klára, az egyesület el-

nőke nyitotta meg. Itt hangzott el, hogy Magyarországon elengedhetetlen a gender szakértelem fejlesztése és kiterjesztése az államigazgatásra, annak érdekében, hogy a nők és férfiak társadalmi egyenlősége megvalósuljon az élet valamennyi területén. (A női egyenjogúság olyan elv, amellyel egyet is értünk. Ugyanakkor tudjuk, a nemzetközi gyakorlat tanúsága szerint a genderfolyamatnak ez csak az első lépése.)

Egyéb helyek, amelyek a szexuális, illetve a genderforradalom szemléletét közvetítik

Az internet, a tévé és egyes újságok, mobiltelefonok, utcai plakátok ifjúságot romboló, véleményformáló hatásairól többször esik szó. Következzék néhány szó a fiatalokat célzó sajtótermékekről. A szülők gyakran észre sem veszik, hogy mit tartalmaznak a 10–12 éves gyermekeknek szóló tini folyóiratok. Többek közt elmagyarázzák a tizenévesnek, hogy ha már rendelkezik hormonokkal, akkor joga van a szexuális élvezethez önmagával vagy mással (akár azonos neművel). Ismertetik az örömszerzés módszereit, és ötlettel szolgálnak, hogy miként lehet vény nélkül óvszert szerezni, vagy pl. hogyan lehet a szülőket leszerelni, ha azok akadékoskodnak. (A házasság távlatáról, szépségéről nem olvashatunk.) Megkezdődött a gyermekmesék ilyen irányú megváltoztatása is, megjelentek a homoszexuális irányultságú történetek, pl. Csipkerózsikának Csipkejósikára való átírása. Számos magyar iskolában rendeznek a homoszexualitást bemutató-védő napokat. Hangsúlyozzuk: szükségesnek tartjuk a homoszexuális hajlamú emberek (mint emberek) tiszteletét, a velük való együttérzést. Erre neveljük gyermekeinket is. Egyidejűleg azonban fel kell hívni a szülők és minden jóakarátú ember figyelmét, hogy a homoszexualitás védelmében folytatott kampányoknak káros következményei lehetnek a gyermekek és serdülők életében. Sok biszexuális hajlamú ember él. Ha egy ilyen, illetve szexualitása érlelődésének elején tartó serdülő – a maga erősen hullámzó érzelmi életével – az egyoldalú propaganda hatására elkezd ki próbálni a homoszexuális kapcsolato-

kat, az kárára lesz személyisége fejlődésének. Gyermekeinket pedig sok oldalról érik ma ingerek, biztatások, hogy próbálják ki a szexuális érdekességeket. A szélsőséges genderideológia megelégedett lesz ezzel a fejleménnyel, hiszen számára az emberi szabadság lényegéhez tartozik, hogy ki-ki maga választhassa, esetenként változtathassa meg nemét. Ilyen módszerekkel el is éri, hogy növekedni fog a homoszexuálisok aránya.

Egy magyar tankönyv a következőt állítja: „Nem annyira biológiai meghatározottságunk miatt viselkedünk nőként vagy férfiként, mint inkább bizonyos társadalmi elvárások és régi hagyományok következtében”. A homoszexualitásról szólva pedig így nyilatkozik: a „heteroszexizmus” (vagyis akik szerint csak a férfi és a nő közötti házaspáros kapcsolat a normális) hasonlítható a rasszizmushoz, amely alacsonyabb rendűnek nyilvánít egyes fajokat. Lehetetlen nem észrevenni, hogy a heteroszexuális hegemonia megtörésének hangsúlyozásakor nem a zsidó, keresztény, vagy iszlám vallási erkölcs diszkriminációjáról van szó. Ez már az élet alapvető elve elleni támadás.

A genderforradalmárok célja semmiképp sem csak a szexuálisan eltérő magatartás diszkriminációjának a megszüntetése. Ez már megtörtént. Ha meggondoljuk, hogy néhány évtizede a homoszexualitás még büntetendő volt, akkor a sikerek elképesztők: meleg felvonulások a nagyvárosokban, homoszexuális párkapcsolatok törvényesítése (a házassággal szinte azonos szinten), örökbefogadási jog homoszexuális pároknak, politikusok, művészek nyilvános fellépése azonos nemű partnerükkel, a homoszexualitás egyre gyakoribb pozitív bemutatása a médiában, minden szexuális orientáció szabad opcióként való beállítása az iskolák tantervében. Amennyiben egyes pontok még nem valósultak meg, akkor harcolnak érte – az Európai Parlament legmagasabb szintű felhatalmazásával.

Sokan úgy vélik: ezek csupán kirívó esetek, amelyek nem érintik őket és gyermekeiket. Ha észrevesszük, mennyire sikeres harc folyik a szexuális szabadság emberi jogként való elfogadtatásáért, tudnunk kell, hogy ezek az

emberiség társadalmi rendje ellen irányuló globális támadás jelei. Ez a rend minden korban, minden kultúrában és minden vallásban a férfi és a nő különbözőségén és a szexuális aktusban az élet továbbadása céljából való egyesülésén nyugodott. A meleg, lesbikus, biszexuális és transzszexuális kisebbség harca egy példátlan imperialista győzelmi menet, akiknek az identitása olyan szexuális viselkedésmódokhoz kapcsolódik, amelyeket egyetlen életképes kultúra és egyetlen vallás sem hagyott jóvá, és nem ajánl élettervként a következő nemzedéknek, már csak azért sem, mert ezt a szexualitást utódok hiányában nem követi életképes nemzedék.

Az újkori szexuális forradalmat a 68-as nemzedék (1968) indította el, amelyik a házasságot mint a szexualitás társadalmi terét szétrobbantotta, és a promiskuitást, a gyerekek szexualizálását, a magzatelhajtást és a homoszexualitást tűzte zászlajára. Újabb fordulat következett be az American Psychiatric Association (APA) 1973-as döntésével, amely törölte a homoszexualitást a pszichikai megbetegedések diagnózis-listájáról. Az APA engedett az agresszíven ténykedő homoszexuális egyesületek nyomásának, amelyeknek még az intézmény keretein belül is voltak aktivistái. Nem tudományos, hanem politikai döntés volt ez. Immár megteremtődött annak a háborúnak az operációs bázisa, amely kultúránk alapjait rombolja le.

Ennek a háborúnak az akciótérve:

- A népesség (különösen az ifjúság) általános szexualizálása
- A nyilvánosság érzéketlenné tétele a homoszexualitás pozitív bemutatásával a médiában
- Lobbizás és hálózati munka a törvényi változtatások keresztülvitele érdekében
- Propagandahadjárat a szabadság, tolerancia, antidiszkrimináció, emberi jogok fogalmainak felhasználásával a heteroszexualitástól való mindennemű szexuális eltérés legalizálása érdekében
- Tudományos tények elhallgatása, a tudomány ideologizálása
- Melegfelvonulások szervezése nagyvárosokban, különösen a keresztények számára szent helyeken

– A homoszexuális élettársi viszony törvényesítése (a házasság szintjére helyezése)

– Az azonos neműek örökbefogadási jogáért vívott harc

– Törvény az antidiszkriminációról: a homoszexuális kiváltságok további jogi bővítése

– A tanárképzés és a tanrend átalakítása

– Az ellenzők heteroszexistaként és homofóbként való megbélyegzése

– Az ellenállás megtörése, az ellenállók zaklatása, és jó híruk média általi sárba tiprása

– Agresszív akciók a homoszexualitás ellen tiltakozókkal szemben: rendezvényeik megzavarása, gyűlölködő elektronikus levelek

– A változtatások totalitárius végrehajtása az oktatási intézmények tanmenetében

– Állami javak elosztásának genderegységesítéshez való kötése.

Van-e ellenállás?

Elszigetelten létezik még ellenállás, például Litvánia részéről, amely még ellenszegül az EU nyomásának, vagy Ghána részéről, amely még nem engedett az ENSZ kényszerítésének. A ghánai kormányzat 2006. szeptember 5-én betiltott egy homoszexuális konferenciát azzal az indoklással, hogy ez aláásná az ország kultúráját és erkölcsét, és a homoszexualitásra bátorítana. „A ghánai egyedülálló nép, melynek kultúrája, erkölce és hagyománya megveti a homoszexuális és leszbikus gyakorlatot, és a nem természetes szexuális aktusok minden más formáját” – mondta Kwamena Bartels információs miniszter (LSN, 2006. szeptember 5.). Az egyházak küldetése és kötelessége a hívek felvilágosítása arról, mi forog kockán az egyén, a társadalom, a keresztyénség jövője szempontjából. Néha akad egy-egy püspöki megnyilatkozás ezzel kapcsolatban, ám a szexuális erkölcs témájáról a templomokban is alig prédikálnak már, az ifjúság tiszta életre való vezetéséről már nem is beszélve.

A homoszexualitás (GLBT – ld. fent) elfogadásának kérdése minden egyházat megosztott. Az evangélikus és az anglikán egyházat szakadással fenyegeti. Még a The United Synagogue of

Conservative Judaism is azon gondolkodik, hogy engedélyezi a homoszexuális rabbik működését, és ezzel hívei megosztását kockáztatja.

A katolikus egyház tanítóhivatala viszont kitart a média támadásainak ellenére is. Meglepő módon ősellensége a genderforradalmároknak, a genderügy minden élharcosának, haszonélvezőjének és együttműködőjének. Az ENSZ-en belül a genderaktivisták újra és újra megkísérlik a Vatikánt kizáratni az ENSZ-ből, hogy elhallgattassák ezt a hangot; mindeddig sikertelenül.

Ugyanakkor az International Lesbian and Gay Association (ILGA – Leszbikusok és Melegek Nemzetközi Szövetsége, a hozzátartozó dán és német szervezetekkel) évek óta harcol az ENSZ-ben „nem kormányzati szerv”-ként (Non-Governmental Organization, NGO) való hivatalos elismertetéséért. Mivel a szövetség nem határolódik el a pedofil csoportoktól, nem nyertek elfogadást. Ez félreérthetetlenül mutatja, hogy a pedofiliát (felnőttek gyerekekkel való szexuális kapcsolatát) csak azért nem propagálják még nyilvánosan, mert ez a kriminális perverziónak egyelőre még tiltott. Legyünk tisztában azzal, hogy a nemzetközi szervezetek, az állam, az oktatási intézmények, az igazságszolgáltatás és a média összpontosított támadása a fiatal nemzedékre irányul. Az idősebbeket külsőleg el lehet hallgattatni, de belső érzéküket – hogy ti. a férfi és nő egymás számára teremtetett, kiegészítik egymást, és arra hivatottak, hogy szülők legyenek, egymással közösségben, különbözőségükkel Isten dicsőségét mozgítsák elő – nem lehet kiirtani. A teljes Szentírás és az emberiség egész története adja meg ennek a látásmódnak a tekintélyét. A genderaktivisták szándéka abban áll, hogy a gyermekek érzékét át tudják alakítani, ha az óvodától kezdődően, céljuknak megfelelően nevelik őket. Nem fog sikerülni tömeges elidegenítésük a heteroszexualitástól, de sikerülhet a fiatal nemzedék szexualitáshoz való viszonyának átformálása úgy, hogy eltorlaszolja a hitvesi szeretet-höz és általa a gyermekekhez vezető utat.

Vajon milyen gazdasági érdekek húzódnak meg e szemlélet mögött? A szing-

liknek külön lakás kell, külön mosógép, külön autó stb. A családnak mindezekből talán elég egy is. A szingliség valakiknek nagy üzlet.

A társadalombiztosítást azonban nem fogja megterhelni a mesterséges megtermékenyítés, a bérnyomás problémája, a spermabankok üzemeltetése, a plasztikai sebészet előretörése? Kinek jó a sok magányos öreg? Kinek jó ez?

A Szentírásban nincs szó a férfi és a nő különállásáról vagy versengő egyenlőségéről, a nemek közötti határok elmosódásáról, a nő elférfiasodásának, vagy a férfi elnőiesedésének szükségességéről. De nincs szó a nő elnyomásáról, alsóbbrendűvé tételéről sem. Isten az embert férfivá és asszonnyá teremtette, mert neki így tetszett. Ez pedig azt jelenti, hogy közösen, de mindegyik a maga lényegének megfelelően szolgálja Istent. Szó van viszont arról a Bibliában, hogy aki homofil hajalmú vagy parázna, pedofil, transzvesztita, biszexuális, az nem élheti ki ilyen irányú hajlamait, sőt, ha egy társadalom ezt elfogadja, propagálja, annak komoly figyelmeztetés Sodoma és Gomora esete. Isten a szexualitás megélésének az egyetlen formájaként az egy férfi és egy nő házassági kapcsolatát engedi meg.

Mit kell tennünk?

A gyülekezeti közösségeket meg kell erősíteni! Fel kell lépni minden egyházi előjáró erkölcsi botlása és lazasága ellen, nehogy – megtűrve az ilyeneket – megbotránkozassanak sokakat! Jézus maga mondta: „*Aki pedig megbotránkozott egyet ama kicsinyek közül, akik énben nem hisznek, jobb annak, ha malomkövet kötnek a nyakára, és a tengerbe vetik.*” (Mk 8,42) Megbotránkozatni azt jelenti: elgáncsolni a gyengébbet, hogy elessen. Beszélni kell a bibliai teremtés rendjéről, amely létét Jézus maga is megerősítette. Beszélni kell nyíltan a szexualitás megélésének tiszta bibliai formájáról, a pornográfia veszélyeiről. Tudatosítani kell a keresztyénekben a politikai részvétel, az iskolai munkaközösségben való tevékenység, a civil társaságokban való véleménynyilvánítás fontosságát. Törekedni kell arra, hogy gyermekeink keresztyén közösségben szocializálódjanak! Kontrollálni kell társaságukat, médiafogyasztásukat, a tv, internet,

telefon használatát! Nevelni kell őket a nőiességre és férfiasságra, erősíteni bennük ennek jellemzőit! Közösségeinkben továbbra is hangsúlyoznunk kell a házasság és a család fontosságát! Pedagógusok felé felvilágosító irodalommal kell szolgálnunk!

Ne engedjük gyermekeinket unatkozni, szervezzünk számukra értékes programokat! Nyári táborokban beszéljünk a férfiasság és nőiesség keresztyén formáiról, szépségéről! Az előadás elején feltett kérdésünk ez volt: A nemi szerepcserre megoldás vagy zsákutca? Az elhangzottakból talán mindenki megfogalmazhatja a választ: zsákutca. Csak találjon belőle visszautat az emberiség!

• SÍPOS AJTONY LEVENTE
a szerző soltvadkerti református lelkész

Elhangzott a Fontos kérdések előadás-sorozatán 2010. május 9-én Budapesten, valamint nyomtatásban megjelent a Biblia és Gyülekezet folyóirat XXII. évf. 2. számának mellékleteként.

Szószedet:

Altötting: jelentős európai, a leghíresebb bajor Szűz Mária-búcsújáró hely a Lech és az Enns folyók mentén. A csodás gyógyulásra vágyók tízezrei keresik fel évente.

Antidiszkrimináció: az az eljárás, amikor egy közösség vagy az ehhez tartozó személy számára alkotmányos jogai gyakorlásának a közösséghez való tartozása miatt történő korlátozása esetén a jogrendszer védelmet nyújt.

Biszexuális: az a személy, aki mind a saját neme, mind az ellenkező nem képviselője iránt érezhet szexuális vonzalmat, szerelmet vagy romantikus vágyakat.

Diszkrimináció: hátrányos különbségtétel, megkülönböztetés. Olyan gyakor-

lat, amely egy csoport számára adott lehetőségeket egy más csoport tagjai számára elérhetetlenné akar tenni.

Fátima: a portugáliai Fátima kisváros közelében fekvő Szűz Mária-kegyhely, ahová zarándokok tízezrei járnak el a lelki béke megszerzése és a csodás gyógyulás reményében.

Feminista: eredetileg a nők egyenjogúságáért, társadalmi felszabadításáért és a férfiuralom ellen küzdő polgári mozgalmi aktivista.

Heteroszexuális: szexuálisan és érzelmileg az ellenkező nemhez vonzódó személy vagy jelenség.

Homofil: a homoszexuálisok társadalmi elfogadásáért küzdő mozgalom aktivistája, tagja. Ilyen irányultságú megnyilvánulás.

Homofób: olyan személy, aki fél, idegenkedik a homoszexualitástól, illetve a homoszexuálisoktól. Tágabb értelemben a homoszexualitásnak a heteroszexualitással egyenrangúként kezelésével, a homoszexuálisok társadalmi elfogadtatásával, ellenük történő diszkrimináció üldözésével való ellenkezés általános megnevezése.

Homoszexuális: szexuálisan és érzelmileg a saját neméhez vonzódó személy vagy jelenség.

Leszbikus: saját neméhez vonzódó nő, illetve az azonos nemű nők nemi identitására utaló megnyilvánulás.

Meleg: homoszexuális (azonos neméhez vonzódó) férfi, a vele kapcsolatos jelenségek megjelölése.

Nemi identitás: Az a nemi szerep, amellyel egy személy azonosul.

Opció: vételi jog, alapulhat jogszabályon, de általában szerződéssel keletkezik. A rá vonatkozó megállapodást írásba kell foglalni.

Patriarchátus: nemzetségi-rokonsági kapcsolatok apai ágon történő levezetése.

Pedofil: gyermekek iránt szexuálisan vonzódó személy vagy jelenség.

Pedofília: gyermekszeretet; felnőtt emberek nemileg éretlen gyermekek iránti szexuális vonzódása.

Poligámia: többnejűség.

Pornográfia: olyan irodalmi művet, képet vagy filmet jelöl, amelyben meztelenséget vagy közösülést ábrázolnak nemi izgalom elérése céljából.

Promiszkuitás: szabályozatlan nemi kapcsolatok, szexuális partnerek gyakori váltogatása. Relativizmus: Az emberi megismerés viszonylagosságát, feltételességét és szubjektivitását hangsúlyozó ideológia.

Szingli: egyedülálló nő vagy férfi, aki tudatosan úgy alakítja az életét, hogy huzamosan nem fér bele se társ, se család.

Tolerancia: elsősorban türelmességet jelent mások véleménye, főleg vallása, világnézete, etnikai vagy nemzeti hovatartozása, illetve más egyebek iránt.

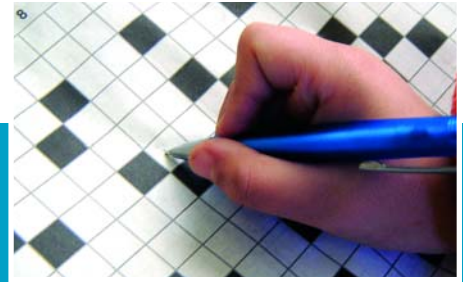
Totalitárius: korlátlan hatalmon alapuló, az önkényuralom eszközeit, módszereit alkalmazó állam, rendszer.

Transzszexuális: olyan egyének, viselkedések és csoportok összefoglaló elnevezése, akik és amelyek a nemi szerepek részleges vagy teljes felcserélésével, valamint a biológiai nem megváltoztatásával (mely lehet csak hormonális, de akár operáció útján is történhet) kapcsolatosak.

Transzgender: nemi túli viselkedés vagy személy.

Transzvesztita: nemi rendellenességként nőnek öltözött férfi vagy férfinak öltözött nő.

Keresztrejtvény

Az alábbi keresztrejtvény annak az énekszerző-lelkesnek állít emléket, aki 10 évvel ezelőtt hunyt el. A megfejtendő és beküldendő sorok az ő énekéből valók négy részben, és a megfejtés 5. részében a szerző neve olvasható.

A helyes megfejtőknek jutalmat küldünk. A megfejtéseket a következő címre várjuk:

Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.

Jó szórakozást és hasznos időtöltést kívánunk!

- BENCZE IMRÉNÉ

Vízszintes:

- az éhes gyomor teszi
- a megfejtés első sora**
- előidézel valamit
- sorsjáték
- adózási forma
- a hívás igéje
- mongol eredetű indiai uralkodó
- gyászos erdélyi város
- a megfejtés 3. része**
- jó termőtalaj
- ZE
- felszólítás, ha szeretnélek utolérni
- a meglévő szóhoz – nem mögé – pótol valamit
- faevő féreg
- határozott meggyőződés, ami irányt szab tetteinknek
- kicsinyítő képző
- abcúg – magyarul
- minden oroszok fejedelme
- United States
- török női név
- nem valódi
- tisztálkodó helyiség
- orosz igen
- lepramisszió rövidítve
- régi betegbiztosító
- ua., mint az 51.
- ÉI

- ilyen tanítás és út is van
- az olasz csizma nyugati oldalán hullámzik
- kérdés-felelettel tanítanak belőle
- állóvíz Kanadában, Québec közelében
- tiltószoj
- merészen elkezd
- puha szürke fém
- Gandhi másik neve
- blokk közepe!
- nagy piszok
- szárnyas állat
- az érettségi felelet alapja
- valakiért izgul
- a megfejtés 5. része**
- rangjelző előtag

Függőleges:

- a HÍD magazin aktuális összefoglaló témája
- esemény előidézője
- cigány
- dunántúli helység
- Ady barátja, román költő
- egyszerű gép
- a megfejtés 2. része**
- nem érdeklő
- régiesen írt családnév, Kristóf keresztnevével 17. sz.-i egyházi író
- KÁ
- ez irányba
- fordított névelő
- helytelenítő szócska

- hágó Brassó és Predeal között
- a nappal ellentéte
- gaz
- mesterségesen ehetővé tette a gyümölcsöt – régiesen
- nem le
- gyermekem az ... fut
- a megfejtés 4. sora**
- hegység a cseh-lengyel határon
- vezetéktől független áramforrás
- Vác melletti községbe való
- római számmal: 6
- pozitív töltésű kémiai részecske
- apróra cseréli pénzét
- nincs már itt
- vés
- szerencsejátékokat játszó
- pusztít
- messze
- Péter és Pál apostolok mártíromságának helye
- gyapjúból tömörített posztószerű anyag
- kutya
- ősi elnevezése Buda déli részének: ... föld
- nem áll biztosan a lábán
- felszólítva kéri tőled
- HÁÓ
- angyalrang
- ua., mint a vízszintes 39.
- SG
- fél móka
- TL
- morzejel
- szikladarab

Tünődések

„Igazi felemelkedésünk még hátravan!”
(Gróf Széchenyi István)

Szokolay Sándor remények- kel teli vallomása

Ma ismét elmondhatjuk Petőfi sorait, amit egy újabb század „legnagyobb magyarja”, Kodály Zoltán süketek számára is hallhatóan kiénekelte magából: „Isten csodája, hogy még áll hazánk!” S vajon mikor érzük el, hogy „emberségből álljon fenn hazánk”? A *Magyar nemzet* című kórusa is legnagyobb költőnket idézi. Kérdőjeles zárósora a zene felerősítésében imperatívusszá fokozódik: „mikor ébredsz önértetetre?” Kodály türelmetlensége a mű függelékében egyre időszerűbbnek hangzik! Egész „kórus-erődítménye” nemzetföltéséből épült nagygyá. Gróf Széchenyi István kettős évfordulója kapcsán is kikerülhetetlenül szembe kell néznünk klasszikusaink féltő intelmeivel! Kodály ideáinak háttérbeszorításával lassan külföldről kell visszatatanunk zenei nevelésünk világsikerét!

Magyarságunk teljes megújulását mindenkinek önmagán kell elkezdenie! Trianon kétségtelen nemzetséztűzésát nem a „jogos érvek” helyére került elszabadult „ingerek hangján” kell orvosolnunk! Nemrég olvastam a szlovák himnuszról egy felbőszült kirohanást, mely szerint az egy – Bartók által gyűjtött – népdalunk „ellopása”. A népdal szövege: „*azt mondják, nem adnak engem galamboknak.*” Bartók *Népzene és a szomszéd népek népzeneje* című tanulmánya külön füzetben is megjelent. Az említett példa „tercváltása” nem magyar hatást tükröz, a szlávoknál gyakori. Vigyázni kell az előítéletekkel! Valóban hibás

politikai lépéseket alaptalan összefüggésekkel tetézni oktalanság. Örültem viszont, hogy az elfogulatlan reagálások többségben voltak.

Nem véletlenül választottam Széchenyi-idézetet címmel. **Be kell látnunk, hogy teljes nemzeti megújulásra a múlt nagyjainak segítségével nem számíthatunk.** Kodály minden költői üzenetet kiaknázott életművének zenén keresztül ható felerősítő intelmeiben. Szent Istvánnal kezdte „*az hol vagy magyarok tündöklő csillaga*” felkiáltásával. Balassi, Arany, Vörösmarty, Kisfaludy, Berzsenyi és Ady sorait Kodály zenéje hitének és honszerelmének kohójában hevítette élménnyé. A „*Forr a világ*” kezdetű Berzsenyi-kánonjában kiemelései, lényeglátása önmagukért beszélnek. „*Nem sokaság, hanem lélek, s szabad nép tesz csuda dolgokat!*” A „*bátran vigyázom!*” kiemelés, vagy *A Zrínyi szózat*ában a bariton-szólo éneke: „*szegény magyar nemzet, annyira jutott-e ügyed, hogy senki ne is kiáltson fel utolsó veszedelmedön, hogy senkinek ne keseredjék meg szíve romlásodon?*”

S hozzáteszi azt a keserűségét ehhez, amit Kodály szemérme ritkán mond ki ennél világosabban: „*egyedül én vagyok-e őrállód, ki megjelentem veszedelmedet?*” S Zrínyi vallomása Kodály személyes vallomásává lényegül: „*Nehéz ugyan e hívatal nékem, de ha az Isten hazámhoz való szeretetet rám mérte, imé kiáltok, imé üvöltök. Hallj meg engem, élő magyar! Ihon a veszedelem, ihon az emészto tűz!*”

Kodály bátorsága nemcsak a bajt fedi fel, hanem a jobbítást is ajánlja. Azt is kemény szavakkal: „*Ellenségünk prédájává*

lettünk. Vitézségünk romlásáért, részszégségért, tunyaságért, az egymás gyűlöléseért és ezer ilyen vétünkért”. A kicsengés a legreménytelibb, majd minden műve belső bizonyosságának summázása. Ma nekünk is erre a hangra van szükségünk: „*Csak jobbítsuk meg magunkat, szabjunk más rendet dolgainknak!*”

„Hallj meg engem, élő magyar!”

Kodály nagyságát ebben látom. Én ezt a Kodályt próbálom egész életemben magamhoz szorítani, és okulni az ő hitéből és magyarságából! A kettős Széchenyi-évfordulóra írt *Organum Hungarorum* című kantátám hangjait magamban hordtam ki, de úgy tűnt, az „eszmeiség-tollát” a Tanár Úr szelleme is vigyázta!

Nyári szabadságom alatt ellenállhatatlan vágyat éreztem arra, hogy újra lássam a helyet, ahol gyermekkoromat töltöttem. A gondolatot tett követte: hamarosan odautaztam.

Az egykori szülői ház szomszédságában egyik régi ismerősömet is meglátogattam. A találkozás és a vele folytatott beszél-

Ott-tartózkodásom alatt szólt azokról a régi küzdelmes időről is, amikor még anyósáékat ápolta. Bánatos szívvel, de nagy kedvvel beszélt, mint aki egyszerre akar mindent megosztani velem. Nagyon jólesett hallgatni. Azon töprengtem, mit is mondhatnék neki? Mit tudnék ajánlani az ő helyzetében? Hála az Úrnak, csodálatos

sugallva: nem hagylak el soha! Bár a halál elválasztotta őket egymástól, néhány évvel később ismét találkoztak – immár az örökkévalóságban. Édesapjukkal együtt mindhármuknak az Úr adjon örök nyugalmat és békességet!

Kató néninek búcsúzóul megígértem, hogy imádkozni fogok érte, s amint te-

Gyógyítható-e a beteg lélek?

„Semmiért se aggódjatok, hanem imádságban és könyörgésben mindenkor hálaadással tárjátok fel kéréseiteket Isten előtt.” (Fil 4,6)

getés megrendítő, ugyanakkor csodálatos élmény volt számomra.

Kató nénivel legutóbb két éve, fia temetésén találkoztam, aki általános iskolai osztálytársam volt. Az édesanya könnyes szemmel mondta el, hogy a tragikus haláleset után néhány hónappal férjét is elveszítette. Ekkor tette fel a kérdést: Drága Jézusom, mi lesz ezután velem?

Nagyon nehéz napokat és heteket élt át ekkor. Istennek hála menyeeivel és egyetlen unokájával nagyon jó a kapcsolata: gyakran látogatják, és nem múlik el nap, hogy ne hívnák telefonon. Szomszédaira is mindig számíthat, ám az egyedüllétet borzasztó nehezen viseli. Nagyon hiányoznak az előrement szeretett családtagok. Nagyobbik fiát már lassan nyolc éve eltemette.

módon ezt ő maga tette meg helyettem. Beszéde végén láthatóan megkönnyebbült, s elmondta, hogy sokat imádkozik. Nyugtató gyógyszert eddig nem kért, mivel úgy érzi, nincs szüksége rá. A hallottakat csak megerősíteni tudtam.

Az imádság élő kapcsolatot, párbeszédet jelent Jézussal. Ennek hatása olyan áldott békesség, amely a legjobb gyógyszert jelentheti a lelki bajban. Különösen nagy a jelentősége az egyedül élő ember számára. Megszabadít a magányosság szörnyű béklyójától, s megnyugvást ad a legnehezebb pillanatokban is.

Távozásom előtt az előszobában hirtelen megpillantottam az elhunyt testvérek gyermekkori fényképét. Szívbemarkoló érzés volt! A fiatalabbik mosolyogva hajtotta fejét az idősebb vállára, mintegy azt

hetem, ismét meglátogatom.

A címben feltett kérdésre a válasz úgy érzem, egyértelmű: Isten ígéje, az imádság és a testvéri közösségben folytatott beszélgetések az ember legnagyobb nyomorúságában is gyógyulást jelenthetnek a beteg léleknek. A leírtak mintegy megerősítésére álljon itt e csodálatos versidézet:

**Szepsy Eleonóra:
Lelked
(részlet)**

**Lelked hogyha gyöngye,
tested is erőtlen.
Lelki bajod látszik
testi betegségben.**

**Szedheted a gyógyszert,
ihatod a teát,
kipróbálhatsz akár
száz gyógyító-kúrát...**

**Lelkednek nyugalmat
imával szerezhetsz.
Örök lelki-békét
csak Istentől nyerhetsz!**

• DR. KOCH BÉLA

25 éves

a Református Telefon-lelkigondozás

„Legyen minden ember gyors
a hallásra.” (Jak 1,19)

élő víz Ielkigondozás * cigánymisszió

„Segítség a bajban, kétségben, támogató meghallgatás, segítő információk lelki válság esetén, emberi, családi, hitbeli kérdésekben.”

Naponta hívható 17–21 óráig a 06 1 201 0011-es telefonszám, amelyen bárki – felekezeti hovatartozástól, hitbeli állapottól függetlenül – bizalmasan beszélhet problémáiról és névtelen maradhat.

A bajban lévő embernek sokszor már az is elég, ha szeretettel meghallgatják, és az öngyilkosságot fontolgató ember is általában nem meghalni akar, hanem csak másképpen élni. A keresztyén lelkigondozás többlete a meghallgatáson, tanácsoláson túl az, hogy az élet végső, személyes hitet igénylő kérdéseivel is foglalkozik.

Nemcsak pszichés, hanem spirituális síkon is keresi a megoldást. Hogy erre mekkora igény van, bizonyítja a rengeteg telefonhívás, és hogy egyre több önkéntes munkatársra van szükség.

Új próbálkozás az internetes, skype-on történő lelkigondozás. Ehhez csupán internetes hozzáférésre van szükség, és akár otthonról is végezhető a szolgáltatás. Évente 1–2 alkalommal, kb. 40 órás lelkigondozói alapképzés indul az érdeklődőknek. Az elhívást érző evangélikus hívőket is örömmel várják.

Érdeklődni dr. Révész Jánosnénál lehet a 06 30 676 5608-as telefonszámon. Bővebb információ a Református Missziói Központ honlapján:

<http://misszio.reformatus.hu>

• A. L.

Sorsok

Két kéz a képen: apa és lánya keze. De a képen ott az anya is – az apa kezén durva tetoválás: Frima. Nagy volt a szerelem, most is tart. Öt gyereket tart el ez a kéz, három ebből a szerelemből született. Régebben azonnal ütött, és nagyot; könnyen elvette a másét, bilincs kattant rajta gyakran. Most békésen nyugszik egy terített asztalon – a rendőrkapitány újabban ezzel a dolgossá vált, simogató kézzel példálózik. Kisebbek lettek a sárkányok! Mellette egy érintetlen, kicsike kéz. (A valóságban még kisebb. Ezt a nagyobb kontrasztért mondom és a tanulságért: lám-lám, emberi viszonylatban még az objektív sem objektív...) Még nem tetovált, nem ütött, nem lopott – az anyja mellét fogta csupán. De mi vár rá? De mi vár rá?

Mi várna rá, ha nem lenne ott az asztalon még egy kéz, egy láthatatlan, de mégis megtapasztalható kéz. Az, amelynek nem a bőre alá tetováltak kék festékkel ezt-azt, hanem szöggel vésték bele, ütötték át: Frima, Beás Misi, Vanessa... A cigány népből, a magyar népből, a román népből, a szlovák népből, az összes népből az összes nevet – kitörölhetetlenül, halálosan, az ÉLET-ért.

A kígyó legyőzetett, sorsunk Jézus kezében...

• BAKAY PÉTER

Figyeljetelek életük végére,

Mezey Gábor élt 31 évet itt, és él örökké Istennél

2007 őszén egy ifjú kollégát küldött püspökünk, a Tállya–Abaujszántó–Tökaj–Sátoraljaújhely Missziói Gyülekezetbe Mezey Gábor személyében, akit sokan csak Öcsinek becéztek. Közösen indultunk, és terveket szőttünk a gyülekezet jövőjéről. Tavaly nyáron gyomorfájdalmakra kezdett panaszkodni. Talán a sok ásványvíz – mondta Gábor. Tavasszal egy orvosi vizsgálat szomorú tényt állapított meg: daganat a vastagbélben. Sokan imádkoztunk érte. Emlékszem a kórházi szobára, ahol kollégáival körülvettük az ágyát, olajjal megkentem, és közösen imádkoztunk gyógyulásáért. Később kiderült: irreverzibilis tumor, azaz visszafordíthatatlan daganatos betegség, teljes áttétellel. Gábor csak annyit mondott: Nem lehet gyógyítani. Sokkoló volt a hír mindannyiunknak. Nem adtuk fel az imaharcot Gáborért. Gyülekezetekkel együtt imádkoztunk gyógyulásáért. Ahogy teltek a hetek, egyre jobban kirajzolódott: Isten hazafelé készíti őt. Az áttétek már a tüdejét kezdték támadni. Tudtam: Gábor egy nehéz út utolsó, legnehezebb szakaszán jár. Április 21-én elindultam hozzá, hogy

meglátogassam otthonában, Nyíregyházán. Délután 2 óra körül értem oda. Tudott beszélni, bár hamar elfáradt. Tudtuk mindketten: a szavaknak súlya van. Ritkán érzi ezt ennyire az ember. Az állapotáról csak annyit mondott: „Lassan, de romlik az állapotom, nem tudni, mennyi van hátra. Felajánlottak egy kemoterápiás kezelést, azzal

még vagy két-három hónapot lehetne hosszabbítani. Pesten még egy évvel is biztatnak, de rengeteg pénzbe kerülne.” „Úgy döntöttem – mondta –, nem kérem. Inkább haljak meg idehaza, mint hogy a kórház fehér falait nézve két-három hónapot hosszabbítsák a szenvedésemet.” Rövid csend után én szólaltam meg: „Gábor, egy nagyon fontos dologról szeretnék veled beszélni. Tudod, hogy gyógyulásodért imádkozunk, de jelen pillanatban úgy tűnik, Isten hazafelé készíti. Milyen a kapcsolatod Istennel? Elfogadta-e Jézust Uradnak és Megváltódnak a szívedben? Fel vagy-e készülve, ha menni kell? Tudok-e valamiben segíteni a hit útján?” A kanapén ülve higgadt, nyugodt tekintettel ennyit mondott: „A hitemben a betegség nem változtatott semmit. Ugyanúgy hiszek, és elfogadtam Jézus Krisztust életem Urának.” Ezt követően ő kérdezett: „Szerinted normális vagyok én?” „Mióért?” – kérdeztem. „Tudod, az utóbbi időben sokkal többet foglalkozom

azzal, ami a halál után odaát vár, és egyre kevésbé azzal, ami körülvesz.” „Szerintem teljesen normális – válaszoltam. – Isten így készít fel a hazafelé vezető útra.” Aztán vágyairól beszélt, hármat említett. Az első: még egyszer elmenni a gyülekezeteibe, és prédikálni nekik. A második öreg Daciájához kapcsolódott, hogy egyszer még egy kicsit vezesse. Harmadikként arról beszélt, hogy a kutyáját szeretné még egyszer megsétáltatni. Illetve volt még valami: „Úgy szeretnék meghalni – mondta –, hogy tudatomnál legyek, és ne veszítsem el az eszméletemet.” Ami fontos volt, mindent megbeszéltünk, majd megöleltük egymást, már ahogy tudtuk ebben a

helyzetben, és lassan, a családtól elköszönve, hazafelé indultam. Beültem az autóba, s valahol éreztem: most találkozunk utoljára.

„Ne feledkezzetek meg vezetőitekről, akik az Isten igéjét hirdették nektek. Figyeljetelek életük végére, és kövessétek hitüket.” (Zsid 13,7)

Április 30-án délelőtt még ő vette fel a telefont. Már nem mindent értettem teljesen, de mindent elrendeztem, amit még tőlem kért. Ami ezt követte, az már csoda. Ahogy később megtudtam: Gábor összehívta azokat, akik körülötte voltak, és több mint egy órán át prédikált nekik Krisztusról, bűnbocsánatról, feltámadásról és örök életről. Nem őt kellett vigasztalni, hanem ő vigasztalta hozzátartozóit. Ő hazamegy, neki jobb lesz, akik itt maradnak, azoknak lesz nehezebb. Krisztus ellenben velük marad. Ezt követően megölelte szeretteit, elköszönt. Lefeküdt, és Händel *Messias*-át hallgatta, benne a Halleluja-tételt. A feltámadás hitébe és hangjaiba szó szerint belealudt, hogy oda-

és kövessétek hitüket!

át ébredjen fel. 22.10-kor egyet csörrent a telefonom. Rövid mobilüzenet: Őcsi elment.

Talán furcsa azt mondani, hogy lehet valakinek a halálát irigyelni, pedig lehet. Sokan szeretnék így, ennyire Isten kezét fogva távozni, így bizonysgot tenni Istenről utolsó óráinkban és percünkben. Isten áldja hitét és bizonysgtételét haló poraiban is! Élt 31 évet, és ÉL ISTENNÉL. Figyeljetele élete végére, és kövesséte hitét!

Soli Deo Gloria

• SÁNDOR FRIGYES
hittársa és esperese

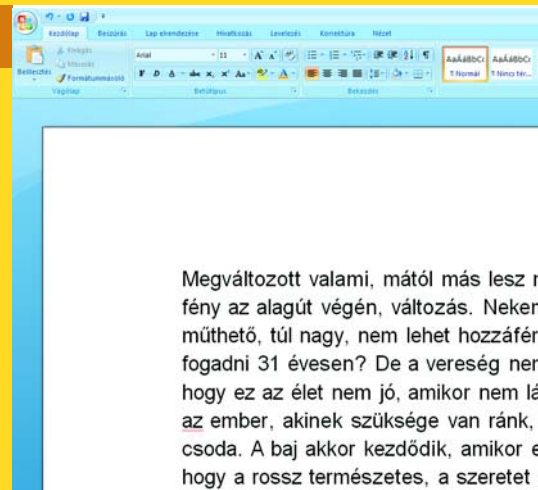

Győzelem és vereség

Mezey Gábor halála előtt e-mailben írt bizonysgtétele

Megváltozott valami, mátol más lesz minden, lehet végre jobb, lehet végre reménykeltőbb, fény az alagút végén, változás. Nekem akkor jött a változás, amikor azt mondták: nem műthető, túl nagy, nem lehet hozzáférni; kezelhető, de nem gyógyítható. El lehet-e ezt fogadni 31 évesen? De a vereség nem itt kezdődik, a vereség akkor kezdődik, ha elhisszük, hogy ez az élet nem jó, amikor nem látjuk, hogy ez anyánk, ez apánk, ez a testvérünk, ez az ember, akinek szüksége van ránk, ez maga Isten, ez maga a kegyelem, ez maga a csoda. A baj akkor kezdődik, amikor elfogadjuk, hogy a világ nem jó,

amikor úgy vesszük, hogy a rossz természetes, a szeretet nem mindennapos, az önző a mindennapos. Pedig az Isten nem ezt a világot teremtette, hanem azt, ahol láthatjuk a szeretetet, a reményiséget, a lehetőséget, a törődést, a gondoskodást, az odafigyelést, és mindenben megláthatjuk magát az Istent. Miért kell baj ahhoz, hogy elveszítsük vakságunkat, miért kell baj ahhoz, hogy meglássuk, mennyi mindent tehattünk volna?! Évek óta nem látott barátok, könnyes tekintetek, imádságot rebegő ajkak, áldozatot nyújtó testvéri kéz; és hiszem, hogy nem csak lehet, hanem van. Megtapasztalva számtalan ember jó

szándékú tettét, az Isten kegyelmét, talán elfogadva azt, amit nem lehet, készülve arra, amire nem illik. Talán nincs erőm már istentiszteletet tartani, de életemmel hirdethetem, hogy ki az, Aki az egészen mégis meg tud tartani.

Mindig velem, Uram...

CSÁKÁNY MARIANNA idén végzett az Ungvári Közművelődési és Művészeti Főiskolán, ének-karmesteri szakon. A húszéves énekesnő a kárpátaljai Kisgejőc falujából jár az anyaországba énekekkel szolgálni – dacolva a vízumigénylés és a hosszú vonatút nehézségeivel. Tavaly hallhatták őt a Deák téri országos evangelizáció résztvevői, én a nyári missziói konferencián beszélgettem vele, ahol már második alkalommal szolgált meghívott előadóként.

melyet szintén ő vezet. Ez egy négytagú verséneklő együttes, amely az ot-tani magyarságról, magyarságunkban megélt tapasztalatainkról, hitünkről szóló szövegeket dolgoz fel. Túrmezei Erzsébet sok versét használjuk fel, és pl. egy Szlovákiában, Kistárkányban élő költőnő, Bodnár Éva verseit is. Kb. három éve vagyok tagja én is az együttesnek. Járjuk a határokat, határon túl is, Romániában, Szlovákiában éneklünk, de legtöbbit itt, az anyaországban. Most legutóbb trianoni koncerteken vettünk részt Zebegényben, Esztergomban, Nagymaroson. Esteken, koncerteken lépünk fel, sok helyre hívnak. Hála Istennek, vannak támogatóink is Magyarországon, akik szervezik ezeket a koncerteket, utazásokat.

Valóban összetartóbbak nálatok, Kárpátalján a magyarok? Te mit tapasztalsz?

Kárpátalja neve nem sűrűn hangzik el, nem sok említést tesznek róla, de

nagyon sok magyar él itt. Sajnos így, hogy elszakadtunk az anyaországtól, odaát az a mi „kis hazánk”, ezért is van úgy, hogy mindenki olyan hűen és odaadással éli meg magyarságát. Nagyon örülünk, ha – úgymond – hazalátogatunk, és ideát találkozhatunk a hazai magyarokkal, és nem kell azon küszködnünk, hogy hogyan szólaljunk meg. Ukrajnában élünk, mégis nehéz az ukrán nyelv nekünk, mivel hétköznapijainkat úgy éljük meg, hogy magyarul beszélünk, ezért amikor kikerülünk a városba, kinevetnek minket, ha nem tudunk olyan jól megszólalni ukránul. Kisgejőcön az általános iskolánkban például csak magyarok tanulnak, és a környező falvakban is a legtöbb iskola mind magyar nyelven működik, idegen nyelvként tanuljuk az ukrán nyelvet. Később, pályaválasztás után szembe-sülünk azzal, hogy ukránok közt kell érvényesülnünk és megélnünk magyarságunkat.

Tanultál gyerekhitoktatást is; elmondanád, hogy hogyan is indultál el ebbe az irányba?

Tízennégy éves voltam, amikor elhívtak egy hittantáborba Nagyberegbe, itt kerültem közel az Úrhoz, itt ismertem meg jobban őt, és éreztem, hogy valóban is mi az, ami helyes, amit tennem kell. Itt tudtam meg, hogy hív az Úr, hogy valóban az ő gyermekei lehessünk.

Amikor hazajöttem ebből a táborból, akkor az Úr úgy vezetett, hogy elindítsak egy Örömhír Klubot kisgyerekek számára. Ez nálunk még szokatlan volt, mégis szívesen hozták a gyerekeket. Bibliai történeteket tanítottunk, arany-

Hogyan indultál el az énekesi pályán, ki támogattott ebben?

1998-ban egy ungvári zeneszerző, Ivaskovics József felajánlást kapott arra, hogy Kisgejőcön egy zeneiskolát alapítson. Ezzel ő ebbe a kis eldugott faluba zenét és életet hozott; zenetanárokat hívott ide, és lassan elkezdett működni egy kis magán-zeneiskola a faluban. Nyolcéves voltam ekkor, még nagyon kicsi, de szüleim beíratkattak ebbe a zeneiskolába. Hála legyen az Úrnak, hogy utamba vezette Jóska bácsit! Ő tanított énekelni, zongorázni. Megalakult 1998-ban a Credo Alapítvány és a Credo együttes is,

igéket; játszottunk, énekeltünk velük gyerekeinket, ifjúsági énekeket. Miután egy év eltelt, a kárpátaljai Gyermek-evangelizációs Közösség felajánlotta, hogy elvégezzek egy olyan tanfolyamot, ami segítséget nyújt az ilyen alkalomok vezetéséhez. Ők adnak nekünk azóta is tananyagot, szemléltetőket, énekeket, bibliai leckéket, és be is mutatják, hogy hogyan alkalmazzuk ezeket; így tanítunk.

Mégis, hogyan vezetett az út attól a tábortól odáig, hogy Te magad úgy érezd, hogy össze kell hívnod falutokban a gyerekeket, hogy foglalkozz velük?

Ezután a tábor után nagyon fontosnak éreztem, hogy legyenek ilyen alkalomok Kisgejőcön is, mert eddig ilyesmire itt nem került sor. Olyan jó volt látni és megélni azt a munkát, azt a szolgálatot, amelyet azok végeztek, akik már ilyen alkalomokat vezettek! Szerettem volna, hogy Kisgejőcön is megismertessem ezt a gyerekekkel, vagyis elvezessem hozzájuk az Urat, hogy ők is megismerjék. Olyan hihetetlen látni, hogy annyi sokféle működik ez, és olyan hatékony a gyerekek számára ez a tanítás, és annyira hiány volt ebben itt nálunk. Én egyszerűen magaménak éreztem és tudtam, hogy igen, az Úr megsegít, és létre tudom ezt hozni itt is. És valóban, a mai napig tanítjuk a gyerekeket, és működik az Örömhír Klub, hála legyen ezért az Úrnak!

Hallottam hírért annak, hogy a Credo Alapítvány egy nyári tábort is szervezett idén augusztusban Kisgejőcön.

Igen, tavaly első ízben rendeztük meg a kisgejőci népzenei és néptánc tábort és Credo fesztivált. Ez úgy folyik, hogy reggel áhítattal kezdünk a templomban, azután hangszeres oktatás következik, kézműves foglalkozások is vannak, délután táncoktatás. Este egyházi

Szolgálat Piliscsabán

Kárpátaljai fiatalok Nagydobronyban

és népzenei együttesek koncertjeit hallhatjuk, utána következik az esti táncház. Idén a csángó magyar népzenebe vezettek be minket. Sok vendégünk is volt: Nagymarosról érkeztek azok, akik a Gyöngykaláris nevű gyermek énekegyüttesünket öt éve hívják énekelni és vendégül látják őket; táncos párok is jöttek, valamint Bonyhád-ról a Bartina zenekar, Budapest-ről a Zurgó együttes.

Úgy látom, hogy egészen természetes, hogy a népzenei program mellett Isten jelenlétét, áldását is kérik a résztvevők, szervezők.

A Credo Alapítvány tagjai többnyire mind hívő emberek, a tizenkét év óta, mióta ismerjük egymást, mi mind így fogadjuk el és így támogatjuk egymást. A Credo együttes tagjainak is vannak külön együttesek, és mind egyházi szolgálatot is végeznek. Úgyhogy természetesen tartottuk, hogy reggel áhítat legyen, és az estét is közös alkalommal zárjuk a templomban.

Isten áldja Mariannát, kárpátaljai testvéreinket és minden szívből jövő szolgálatukat!

• ERDÉSZNÉ KÁRPÁTI JUDIT

élő víz hogyan tovább, egyház?

Stratégiával.

De milyennel?

Mindannyian gondolunk a holnapra, egyházunkat is foglalkoztatják az irányok, célok és az oda vivő utak meghatározása. Mindezt együtt stratégiának szoktuk nevezni. Milyen stratégiára van szüksége az egyház népének?

Divat stratégiát készíteni?

Nem mondhatnám, hogy a stratégiakészítés lázában égne egyházunk, pedig már vagy egy esztendeje kellene ilyenekkel rendelkezünk. Most valamiféle szociológiai felmérésre várunk, hogy annak eredményei alapján elkészüljön a Magyarországi Evangélikus Egyház **HIVATALOS STRATÉGIÁJA**. Az eddig megjelent elképzelések inkább kívánságlistára hasonlítottak, nem egy keresztény történelmi felekezet jövőbeli krisztusi útját megfogalmazó programra. De előbb vagy utóbb, minden bizonnyal

meg fog születni a stratégia. Már most töprengnek azon, hogy vajon a gyülekezetek irattárában fog-e landolni, vagy az istentiszteletek végén, az általános könyörgő imában fog felhangozni a fohász: „Stratégiánkat elevenítsd meg bennünk, ó Urunk”?

És mégis kell a stratégia!

A stratégia összessége és összegzése mindannak, ami előrevisz, ami a jövőt alapozza meg. Ilyenre valóban szüksége van keresztény életünknek, gyülekezeteinknek és egyházunknak. *Ami előrevisz, ami a jövőt*

alapozza meg! De vajon mi az, ami előreviszi, megalapozza életünket? Legjobb lesz, ha elővesszük Isten ígését, és megpróbálunk abból tájékozódni.

Jákób, Dávid, Péter, Pál

„Fogta, átküldte őket a patakon, és átküldte mindenét. Jákób pedig ott maradt egyedül. Ekkor Valaki tusakodott vele egészen hajnalhasadtáig” – olvassuk 1Móz 32,24–25-ben. Ha Jákóbbal ott marad a több ezer lábasjóság, a szolgák hada, a feleségek és a sok gyerek, alig hihető, hogy számára ez az éjszaka ugyanúgy esett volna meg, mint ahogy azt a Szentírásban olvassuk. El kellett szakadnia egy időre mindentől, hogy az a Valaki, a Szent Isten új emberré formálhassa, új névvel megpecsételve a változást: Izrael.

A mélységek legmélyén, az új azzal kezdődött, hogy Nátán próféta Dávid király képébe vágta: „*Té vagy az ember!*” (2Sám 12,7). Té vagy a házasságtörő, te vagy a gyilkos! És az új azzal folytatódott, hogy „*Vétkeztem az Úr ellen!*” (2Sám 12,13) – nyögte ki a kor és a térség leghatalmasabb uralkodója. Vajon, ha Dávid kidobja Nátán prófétát – ahogy Aháb király Illéssel vagy Jójákim király Jeremiással bánt –, megszületett volna-e a világirodalom és az emberi történelem legszebb és legmeggrázóbb bűnbánó imádsága, az 51. zsoltár? A fiú, Salamon felvirágoztathatta volna-e Izraelt úgy, hogy se előtte, se utána nem volt olyan „aranykor”? Vagy Dávid házából születhetett volna-e a Messiás? Aligha. *Mert bűnbánat nélkül nincs jövő!*

Péter „*azután kiment onnan, és keserves sírásra fakadt.*” (Mt 26,75) Azután, hogy háromszor megtagadta Mesterét, akiért né-

hány órával korábban halálba akart menni. Ha Péter csak ránt egyet a vállán, miután a kakas megszólal, kapott volna-e világtörténelmi jelentőségű megbízatást az ő Mesterétől: „*Legeltesd az én bárányaimat!*”? (Jn 21,15) Nem valószínű. Mert az új kezdethez szükség volt a lelki összetörés könnyeire.

„*Te azonban követőjévé lettél az én tanításomnak, életmódomnak, szándékomnak, hitemnek, türelmemnek, szeretetemnek, állhatatosságomnak, üldöztetéseimnek, szenvedéseimnek*” – olvashatjuk Pál apostolnak legközelebbi munkatársához, Timóteushoz írott sorait (2Tím 3,10). Az Újszövetségben, az apostolok cselekedeteiről írott könyvtől a Filemonhoz írott levél végéig mennyi mennyi tusakodás, küzdelem, harc, megpróbáltatás, szenvedés Pál apostol osztályrésze. Olyan ez, mint a kiszáradt földre hullott eső, melynek nyomában élet születik, mag kel ki. Ha mindez nincs, vajon Pál nyomában a világmisszió, gyülekezetek sokasága, ezek, majd később milliók életfordulása bekövetkezik és beteljesül-e? Mert új élet nem volt, nincs és nem is lesz tusakodás, küzdelem, harc, megpróbáltatás és szenvedés nélkül. Másfél évezreddel később is erről szólt a reformáció, nem különben a XVI. és XVII. századi magyar reformáció, de a mai kínai és afrikai ébredések is.

Legyen az egyház új stratégiája:

Elszakadás mindentől, ami akadály abban, hogy Isten kezdhesen valamit a Magyarországi Evangélikus Egyházzal. Egyházunkban – a statisztika könyörtelen számai mellett – ama „belső élet” jelei is egyre kevésbé érzékelhetők. El kell szakadni az andalító régi emlékektől, a lelki kompromisszumoktól, az Igével és a hitvallási iratainkban foglaltakkal ellentétes tanításoktól, azoktól, akik ezeket képviselik, hirdetik, egészen addig, amíg lelkileg olyan csupaszon és egy szál magában nem marad az egyház, a gyüle-

kezet – te és én –, mint ott a Jabbók gázlójánál Jákób. Mert akkor a teljes megüresedésben Isten el fogja kezdeni megújító munkáját. Ebben biztos vagyok!

Bűnbánat, mégpedig dávidi bűnbánat, nem csupán egy vállrándítás, hogy „mások se különbek”. Dávid király nem keresett másik prófétát, aki nem ilyen súlyosan ítéli meg cselekedetét. Őszinte egyéni és kollektív bűnbánatra van szükségünk. Ha a közel háromezerezből néhány tízezer evangélikus – Te és én, lelkészek és laikus hívek, komolyan vennénk a bűnbánatot, a bűnvallást, új élet születne bennünk és körülöttünk.

Megszomorodás és belső könnyek azon, „*hogyan nincs már meg benned az első szeretet*” (Jel 2,4). Ha meglenne, akkor nem lettél volna hűtlen „*ifjúkorodban elvett feleségedhez, pedig ő a társad, akivel szövetség köt össze.*” (Mal 2,14) Akkor hű lennél az anyagiak tekintetében, nem kacsingatnál a politika felé, nem másra várnál, hogy ő

kezdje a megszomorodást. Törj össze bennünket, Urunk, hogy megszomorodjunk életünk felett, hogy utána lehajolhass le-törölni könnyeinket! Ha ez sokakban végbemegy, akkor az egyházban is végbe fog menni!

Tusakodás, harc és szenvedés az Úrban. A ma emberétől, az európai egyházaktól oly távol állnak ezek. Pedig Pál apostol példáján szemlélhetjük, milyen gyümölcsök teremnek nyomukban. Gyülekezetemben látom, hogy a lelkész és jó pár munkatársa mennyit tusakodnak egy-egy lélekért. Milyen mérhetetlen szenvedést okoz, amikor valaki a családban, gyülekezetben hátat fordít és

Milyen mérhetetlen szenvedést okoz, amikor valaki a családban, gyülekezetben hátat fordít és kimondva, kimondatlanul kiáltja: „Elegem van az Istenből”.

kimondva, kimondatlanul kiáltja: „Elegem van az Istenből”. Ezt a szenvedést is fel kell vállalnunk, nem rázhatjuk le magunkról, mert a tusakodó, küzdő, szenvedő keresztyénekből álló egyház lehet, hogy a világ szemében nem sikeres és vonzó, mégis az isteni paradoxon miatt, ÉLŐ!

Imádkozzunk, hogy Urunk ajándékozza meg egyházunkat, gyülekezetünket, bennünket az új élet stratégiájával!

• GARÁDI PÉTER

Álló sor: Thököly Imre, Tessedik Sámuel, Huszár Gál, Ordass Lajos, Sztehló Gábor, Berzsényi Dániel
Térdelő sor: Mikszáth Kálmán, Bél Mátyás, Petőfi Sándor, Balassi Bálint, Kossuth Lajos
(Az Evangélikus Országos Múzeum kiállításának anyagából, a 2010-es futball-világbajnokság évében.)

Az Evangélikus nemzeti tizenegy...

című összeállítás egy öröndetesen nagy sikerű, már utaztatható formában is élő kiállítás nyomán készült. Az Evangélikus Országos Múzeum sajátos szempontú időszaki kiállítása a 2010-es Szélrózsza Találkozó tematikájához kapcsolódott. 2010 a futball-világbajnokság éve is, néhány nappal a Szélrózsza előtt dőlt el a trófea sorsa, s lett így módon a találkozói központi témája is a „középkedés”.

A kiállítás célja a magyarországi evangélikus egyháztörténet bemutatása – kicsit modernebbül, kicsit fiatalosabban, kicsit sportosabban. Ezért úgy választottuk meg a vezérfonalat, hogy a futballt és a történettudományt összekötve erősítsük a nagyrészt ifjú látogatók egyházhoz kötődését, az ismerkedőknek, érdeklődőknek viszont új ismereteket nyújtunk.

Képzelnünk egy el Magyarország méretű stadiont, ahol kemény edzések és küzdelmek folynak lassan öt évszázada. A játékosok között vannak nagy vezérgényiségek és szorgalmas, alázatos munkát végzők, vannak briliáns technikájúak, akik talán nem sokáig bírják, és vannak, akik megbízhatóan vesznek részt a játékban azon a poszton, ahová a szövetségi kapitány állította őket. Persze olyanok is akadnak szép számmal, akik csak az edzőmunkában vagy a háttértevékenységben vesznek részt. A szurkolótábor létszáma és lelkesedése is változó. Evangélikus nagyjaink közül kiválasztottunk tizenegy tiszteletre méltó férfit, akik látásunk szerint az átlagosnál lényegesen többet tettek egyházért és hazáért egyaránt. Olyanokat, akik a képze-

letbeli válogatottban, az Erős Várunk Futball Club színeiben elsősorban a Kárpát-medencében, de a világ bármely stadionjában pályára léphetnének. Egy csapatban küzd itt költő és politikus, hadvezér és tudós, meg persze lelkész is. Amiben a késői utódok, a XXI. századi futballrajongók vagy egyházunk tagjai (átfedés lehetséges!) példát vehetnek róluk, az a játék tisztasága, a küzdelem képessége, az az elszántság, hogy mind a tizenegyen az utolsó lehetőleg harcoltak a maguk módján és a maguk eszközeivel valamiért, amiben hittek, amit a nemzet és az egyház jövője szempontjából fontosnak tartottak. Harcoltak Válakiért, aki megáldhatja mai küzdelmeinket is. Elő tehát a vuvuzelával! Kezdődik a mérkőzés!

Egyháztörténet 2x45 percben

Egy hosszú mérkőzés legforróbb pillanatai

Erős Várunk FC – Ősellenség FC

1517. perc: Luther Márton elvégzi a kezdőrúgást. Csapatunk első szórványos támadásaira hamar megérkezik a brutális válasz.

1781. perc: II. József kiadja türelmi rendeletét. Ez engedélyezi egyesületek (ellenézést, egyházközségek) alapítását. 10 év alatt több mint 100 új gyülekezet keletkezett a semmiből! Csapatunk bár nem egyenrangú, de normalizálódó feltételek között folytathatja a mérkőzést.

1848. perc: Viharos gyorsasággal fordulalmian új megoldások tűnnek fel a pályán. A szabadságharcban az evangélikus iskolák kiürülnek, fiataljaink a nemzetőrség és a honvédség csapataiban játszanak tovább. Számos lelkész is csatlakozik hozzájuk, a püspökök körlevelekben állnak ki az új szabályok mellett.

1904. perc: Megalakul a legnagyobb, a bányai egyházkerület belmissziói bizottsága. Ez fogja össze azokat az új edzés-módszereket és taktikai elemeket, amelyet az egyre erősebb új ellenfél, az elvilágiasodás és a vallási közöny ellen kell bevetnünk.

1905. perc: Felépül a pesti gimnázium új épülete, a legendás Fásor. Nem csak szűkebb csapatunknak képzik itt a világszínvonalú utánpótlást.

1948. perc: Aláírják az állam és az egyház közti egyezményt. Csapatunk vezetőjét, az állhatatos Ordass Lajos püspököt koholt vádak alapján bebörtönzik. Rég volt ilyen kemény ellenfelünk! Ezentúl mintha csukott ajtók mellett játszanánk.

Kapitányi mérleg, Luther Mattheus (EVFC):

Minden bizonnyal sokan tudják, hogy külföldről szerződtem ide. Nem könnyű terep, sok a különbség az otthoni vi-

szonyokhoz képest, bár az itteniek meglepően jól ismerik hazám bajnokságát. Folyamatos emberhátrányban játszók, keményen küzdő és fejben nagyon ott levő játékosokkal dolgozom. Megkapó összetartásukat időnként ijesztő széthúzás zavarja meg. Büszke vagyok kicsiny csapatomra, egyelőre még nyeresre állunk, de messze még a vége, a hármas harsonaszó.

Kapitányi mérleg, Luczy Ferdinánd (ŐEFC):

Csapatom sokoldalú, kiválóan képzett játékosokból áll, ráadásul többen is vagyunk, szponzoraink lehetőségei pedig végtelenek. Bár még ezek a nevenséges amatőrök vezetnek, de van még pár trükk a tarsolyunkban. Nem kétséges, hogy hozni fogjuk a meccset.

Az oldalt a kiállítás kurátorai, Zászkaliczky Zsuzsanna és Kertész Botond állították össze. Grafika: Tordai Róbert.

Részletek a Luther Sport magazin riportjaiból

LS: Mit gondolsz, milyen játékosokra van szüksége az országnak?

MK: Egy igazi játékos nemcsak a csapatáért, hanem a hazájáért küzd. Legyen feddhetetlen, mint Székács József, legyen lendületes, mint Kossuth, elszánt, mint Petőfi, megfontolt, mint Deák, őszinte, mint egy kisgyerek. És persze legyen jó humora, mint... nekem. És szeressen pipázni! Mert a pipafüst előhossa a jó gondolatokat, amiket a birkapaprikás meg a szilvórium elnyomtak. (Az élet a „könynyelmű embert” igazolja. Hat könnyű és három kényes kérdés Mikszáth Kálmánhoz)

A legtöbbet vitatott kerettség

Nem arról van szó, hogy bárki is megkérdőjelezhetné tagságát válogatottunkban, hanem arról, hogy szlovák testvér-csapatunk is igényt tart játékjogára. 1694-ben született csillagunk anyja magyar, apja szlovák nemzetiségű volt. Műveit latinul, magyarul, németül és szlovákul írta – attól függően, hogy milyen nyelvű volt olvasótábor. Ha őt kérdeznénk meg, a kérdést sem értené: a Magyar Szent Korona alattvalója és az evangélikus egyház lelkésze volt, mi itt a probléma? (Legek Bél Mátyás életében)

LS: Hogyan fordultál ismét a fiatal-ság felé?

SZG: Von Born, a Svájci Vöröskereszt ügyvivője keresett meg azzal a kéréssel, hogy az üldözöttek gyermekeinek nyújtsunk menedéket. Nagyon kényes helyzet volt, a mérkőzés eldurvult, és időnként azt sem tudhattuk, hogy ki a barát, ki az ellenség. (Aki mindig a pálya göröngyösebb részét választotta... Interjú Sztehlo Gáborral)

Idősen is hűségesen

A Külmissziói Egyesület kép-tárában őrzünk egy nagyon kedves felvételt. Két éve készült a nyári konferenciánkon. Tartogattuk sokáig, ke-restük az alkalmat, hogy il-lusztrációként felhasználhas-suk. Beszélni szerettünk vol-na az EKMÉ-n belüli generá-cióváltásról. Címet is adtak a fiatalok a képnek: idősek, ifjak egymástól tanulunk. Sajnos elkéstünk. A fotót Er-zsike néni, Balázs Béláné nem láthatja. Ám bennünket mégis tanít az ő példája alázatra, odafigyelésre, nyi-tottságra...

Balázs Béláné elment a minden halandók útján. Ez az út Isten-hez vezetett. Személye szoro-san összefonódik az Evangélikus Kül-missziói Egyesülettel. Mint a Pécsi Evangélikus Egyházközség missziói kö-rének vezetője melléállt minden olyan tevékenységnek, amely az evangélium terjesztéséért fáradozott: először a Lepramisszió részére szervezett gyű-jtéseket, később az Evangélikus Kül-missziói Egyesület támogatására biz-tatta a kör tagjait. Az Egyesület egyik fontos bázisa volt a pécsi missziós kör, és reméljük, hogy az is marad, hiszen Erzsike néni is így kívánná. De így kí-vánja ezt Jézus felszólítása is: tegyetek tanítvánnyá minden népet. Alapító tagja volt Egyesületünknek. S ez azért volt természetes, mert egész életét a misszió szolgálata töltötte be.

Életforma volt számára az evangélium hirdetéséért való imádkozás, a jó hír hirdetése. Részt vett minden országos jellegű konferencián, találkozón, hívogatott másokat, hozott magával kereső embereket, tanácsolt és biztatótt. Szív-ügye volt az ifjúság missziói felelősségre nevelése, örült, ha a szolgálatokba fi-atalokat is bekapcsolhatott, mert tud-ta, hogy tovább kell vinni a lángot, nem egyesek kiváltsága ez, minden krisztushívő feladata a misszió. Nagy örömeinkre szolgált, hogy élete utolsó hónapjaiban a missziókért felelős püspök átnyújthatta neki a Déli Egyházkerület hűségérmét. Szeptember 3-án nagy részvétellel temették szeretett férje sírjába a pécsi központi temetőben. Nyugodjon béké-ben a feltámadásig!

• BENCZE IMRÉNÉ

„Nagy az ereje az igaz ember buzgó könyörgésének.”

(Iak 5,16b)

Dicsérjük és magasztaljuk Istent ígéreteiért:

– „A világ pedig elmúlik és annak kívánsága is; de aki Isten akaratát cselekszi, megmarad örökké.”

(1Jn 2,17)

– „Nincs tehát most már semmiféle kárhoztató ítélet azok ellen, akik a Krisztus Jézusban vannak...”

(Róm 8,1)

– „Az igazak várározása örömmre fordul...” (Péld 10,28)

Valljuk meg...

– hogy gyakran megfélekedünk az Úr ígéreteiről, és feleslegesen aggodalmaskodunk,

– nem merjük életünket, terheinket átadni, mert nem bízunk eléggé Benne,

– nem nevezük bűnnek a bűnt, ezért megtűrünk életünkben olyan dolgokat, amelyek elválasztanak Tőle.

Adjunk hálát...

– mert „nem vétkeink szerint bánik velünk, nem bűneink szerint fizet nekünk.” (Zsolt 103,10)

– Isten gondviselő szeretetéért.

Könyörögjünk...

– evangélikus egyházunkért, gyülekezeteinkért, hogy betöltsék küldetésüket, őrizzék és hirdessék a tiszta tanítást,

– az evangélikus gyermek- és ifjúsági munkában szolgáló munkatársakért,

– finn testvéreinkért, a Sanansaattajat (Finn Rádiómisszió) szolgálatáért.

Kápolnakocsi

Van étkezőkocsi, van hálókocsi, van fekvőkocsi, első- és másodosztályú kocsi..., de miért nincs kápolnakocsi?

„Értesítjük tisztelt utasainkat, hogy a 15.40-kor Szegedre induló InterCity szerelvényünk utolsó kocsija kápolnakocsi, amely minden utasunk számára igénybe vehető. A kápolnakocsiban 15.50-kor felekezeti istentisztelet kezdődik. Igét hirdet: Győri Tamás József. Ezt követően az igehirdetésben elhangzottakat kiscsoportos beszélgetésben vitathatják meg az érdeklődők.”

„... a kápolnakocsiban 10 percel az indulást követően keresztény könnyűzenei koncert veszi kezdetét, melyen fellép a Felsővezeték.”

„Az adventi időszakhoz méltó módon a karácsonyig terjedő négy hét során a kápolnakocsiban adventi elcsendesedésre nyílik lehetőség, melynek során halk zene és meditáció lesz hallható, amihez stílusában illeszkedik a kápolnakocsi belső világítása és dekorációja is.”

„A kápolnakocsiban minden ülés mellett Biblia és egy bibliatanulmányozási vázlat szolgálja utasaink lelki épülését. A vázlatot hetente megújítjuk.”

„A mai délután folyamán a 12.10-kor Budapestről Pécsre, és a 14.40-kor Pécsről Budapestre közlekedő gyorsvonaton a szerelvényhez csatolt kápolnakocsi lelkésze lelkigondozói fogadóórát tart az érdeklődő utasok számára.”

Mire lenne jó egy ilyen próbálkozás?

– A társadalom egy olyan részének elérésére, akikkel nem állunk kapcsolatban – persze utómunkára szükség lenne;

– a saját erőforrásaink feltérképezésére az országon belüli, de egyházon kívüli misszió érdekében – rengeteg gyakorlatiasságot követelne;

– eleve kapnánk sajtóviesszhangot – igazán nem mondhatnánk, hogy nem foglalkoznak velünk.

„Menjetez tehát a keresztutakra, és akit csak találtok, hívjátok el a menyegzőre!” (Mt 22,9)

–Jó, jó, de Jézus nem beszélt vonatokról meg pályaudvarokról...

–Persze... meg Híd magazint sem olvasott. Ha-ha-ha.

Keresztyén tanúságtétel Egyiptomban

hagyományos és modern módszerekkel

Egy finn csoporttal 2010 tavaszán Alexandriában, Kairóban és a Sínai-félszigeten jártunk. Megnéztük a főbb látnivalókat – piramisokat, mecseteket, régi templomokat.

A hivatalos adatok szerint az egyiptomiak 90%-a muszlim, 10%-a keresztyén.

Alexandriában a vezetők, Mark Senouda, aki maga is kopt keresztyén, elvitt bennünket a kopt Szent Márk-templomba. A hagyomány szerint Márk apostol az alexandriai gyülekezetet 61-ben alapította a mostani templom helyén, ennek altemplomában őrzik is a maradványait. Az első jelentős teológiai katechetikai iskolát is Alexandriában alapították 190-ben. Ma a városban a keresztyének a lakosság 20%-át alkotják.

A háztetőkön és teraszokon mindenfelé műholdas tévéantennák vannak, nézik tehát a külföldi, beleértve a keresztyén csatornákat is. Az ökumenikus tévécsatorna, a SAT-7 rengeteg nézővel dicsekedhet. Idegenvezetőnk rendkívül lelkes volt. Csillogott a szeme, ahogy a város keresztyén múltjáról mesélt, és arról, hogy keresztyén rádióadásokat hallgat, valamint ilyen tévéműsorokat néz. A minaretekből hangzott a hívás az imára, de én feltételeztem, hogy sokan eközben éppen a keresztyén programokat nézték.

Kairóban is meglátogattunk néhány templomot. Az Abu Serga-templomban a

nagypénteki istentisztelet során egy működő gyülekezet képe tárult eléink. Azt mondják, a szent család ott időzött, amikor Betlehemből Dél-Egyiptomba menekült.

Minden templom csordultig volt emberekkel, főleg gyerekekkel és fiatalokkal. A böjti időszakban állandó „forgalom” volt a templomokban, hiszen ki-bejártak az emberek. Nagyon lelkesítő volt ezt látni.

A kopt közösségekben bőséges a kínálat a Bibliából, más könyvekből, zenéből, lelki anyagokból, de ikonokat és lelki témájú műalkotásokat is lehet vásárolni. Látszik, hogy a kairói gyülekezet erős, sok tagja van.

Később meglátogattuk a Sínai-hegy lábánál lévő Szent Katalin-kolostort is.

A keresztyén televízió és rádió

A SAT-7 stúdiója egy dombon van Kairó közelében. Mikor ott jártunk, a stúdióban éppen egy libanoni élő adás ment. A csatorna fontos elvei közé tartozik az együttműködés a területén lévő egyházakkal, valamint tilos mások kritizálása és a társadalmi hiányosságok emlegetése. A legutóbbi statisztika szerint ezeket a műsorokat kb. 15 millióan nézik. A visszajelzések száma 70 ezer körüli. Nagy örömmük, hogy élő műsort készítenek a gyermekeknek – a stúdióból és a templomokból egyaránt. Arról álmodnak, hogy a műsoraik ne csak arabul készülhessenek, hanem más nyelven is. Látogatásunkat imádsággal zártuk.

Megismerkedtünk a helyi rádiómissziós munkával is. Találkoztunk a Trans World Radio (TWR) képviselőjével, és megtudtuk, hogy a TWR heti 40 órában 40 különböző programot sugároz. Az emberek különösen a történeteket szeretik. A rádió különböző élethelyzetű embereket ér el. Ugyanaz az evangélium szól az Atlanti-óceántól Irakig, csak különböző nyelvjárásban. Mostanában Irakból sok bátorító visszajelzés érkezik.

Nagyon jó áttekintést kaptunk az egyházak jelenlegi tevékenységeiről, a keresztyének életéről és szükségleteikről, és mindarról, ami imatémát jelenthet más országok hívó embereinek erről a térségről. És a keresztyén médiáról, ami nagy áldás az egész arab világ számára.

• MATTI KORPIAHO

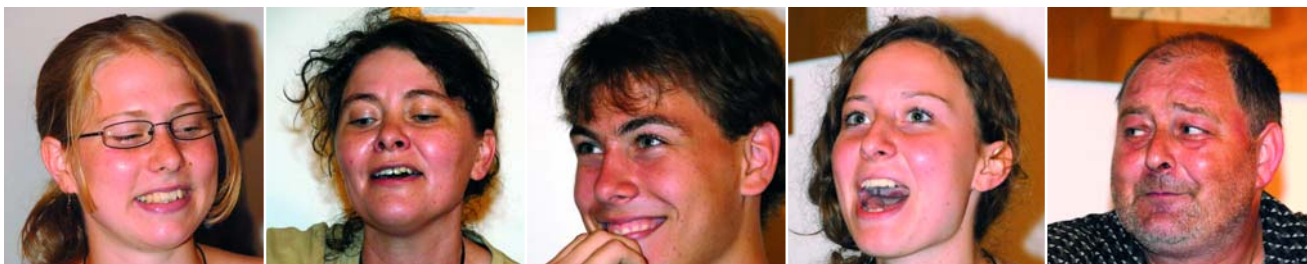
a szerző a Finn Rádiómisszió munkatársa

Fordította: Hulej Enikő

Tíz év

– alkotás és magvetés

Beszámoló a Szemerei család szolgálatairól

2000. november 5. Ez vendégkönyvünk – melyet Szemerei Gábor fából készült kisplasztikáinak kiállításához nyitottunk – legelső dátuma. A szoborcímek szójátékai és a művek mellett szereplő versei egy meditáción vezetnek végig a szemlélet.

2001 decemberéig tizenegy különböző helyszínre szállítottuk a komplex kiállítást. 2002-ben hat helyen fordultunk meg, 2003: ez az év talán az alkotói válság éve volt? Vagy talán ennyi lett volna az Isten ajándéka, mely a felszínre tört? Nem. Hiányzott még valami, amit a látogató szívében magával vihet. A hétköznapi élet próbái kényszerítették a művészt, hogy egy-egy megkapó versnek daltalant, ritmust adjon. Családjával mindezt megosztva, három gyermekünk kreativitását hozzáadva több szövegben csendültek fel az énekek. Ezek számunkra esti játékok voltak ezután, melyben nagy örömmel leltük.

Már nem csak tapintható és olvasható formában, hanem megénekelte versekben is vittük magunkkal üzenetünket szolgálati útjainkra. A kiállítás hosszú, gondos felrakása után egyórás összeállítással nyitottuk meg a lelkünket az emberek előtt immáron mind az öten: Gábor, Györgyi, Janka, Panka, Benjamin. Hamar kiderült, hogy az emberek nem csak a lelkükben

szeretnék hazavinni a zenés verseket, hanem szeretnék újra meg újra meghallgatni a fülbemászó, egyszerű dallamokat. Így került sor még ebben az évben egy CD felvételre az Evangélikus Missziói Központban. A széthintett énekek száma talán a több százat is eléri.

Közben a válságosnak nevezett év látható és kézzelfogható eredményt is hozott. Megjelent Gábor első meditációs könyve: a Belső szoba, a Luther Kiadó gondozásában. Ehhez sok bátorságot adott a Győri János Sámuel által készített film is, mely a Rozetta-sorozatban volt látható. Megélni a mélységeket, szárnyalni a magasságokban, mindezt fel- és lehozva onnan az emberek elé tární, felvállalni az igaz emberi valót és benne Isten áldását látni és hinteni – ez a motor nem áll le. Hisz a hajtóereje kifogyhatatlan és meggátolhatatlan.

2004 májusától tizenegy, 2005-ben nyolc, 2006-ban hét, 2007-ben tizenöt, 2008-ban öt, 2009-ben négy alkalommal álltunk az emberek elé. A fogyatkozó alkalmak nem a lendületünk kopását jelentették. Közben gyerekeink a bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumba kerültek tanulni, így egyre nehezebb volt a hétvégéket megszervezni és kivitelezni, hogy még pihenésre is jusson idő.

A gyerekekben már erősen alakult az igény, hogy hitük kételyeit, reménységüket és megtapasztalásaikat saját szövegbe és formába öntsék; így jött létre a Kerestmetszet nevű együttes. Az útjaink kettéváltak, de Isten megújuló szeretetét, az új élet reményét, önmagunk őszinte vállalását ugyanúgy, egy töről fakadva szórjuk tovább.

E hatvanhét alkalom nemcsak a hallgatóságot érinthette és érintette meg, hanem mi magunk is megfüröszthettük lelkünket újra és újra az égi forrásból.

Köszönetet szeretnénk mondani mindazoknak, akik kiadványokkal támogatták munkánkat, és imádkozó lelkületükkel vigyázták útjainkat, alkalmainkat.

- SZEMEK (Szemerei család)
(06 20 770 3418,
szemereigyorgyi@gmail.com)

A világegyház hírei

Válogatta: NG és NSÉ Forrás: Christianity Today, 2010. április, június, július és augusztus

Ateista lelkész megtarthatja pozícióját

Egy speciális egyházi gyűlés úgy határozott, hogy a „*Hinni egy olyan Istenben, aki nem létezik*” című könyv szerzője megtarthatja lelképásztori állását Middelburg és Zierikzee városokban. Klaas Hendrikse, aki a Holland Protestáns Egyház lelkésze, könyvében arról tesz hitvallást, hogy számára Isten idea, nem pedig létező valóság. Az egyházi gyűlés úgy vélekedett, hogy Hendrikse nézete nagyon hasonló a felekezet más liberális lelkészeinek a véleményéhez, amelyek az ideai évben fognak gyűlést tartani annak megvitatására, hogy Istenről hogyan vélekedjenek.

Elvált lelkész kapott jelölést püspöki pozícióra

Az Angol Egyház vezetése úgy határozott, hogy elvált lelkész is betölthet püspöki pozíciót. Korábban aki elvált, vagy elvált személlyel kötött házasságot, az elzárta magát a püspökké választás lehetőségétől. Canterbury érseke, Rowan Williams egyetértett a döntéssel, ellenzői azonban hangsúlyozták, hogy ez az elmozdulás a biblikus tanítás felhígítását eredményezi. Egyesek szerint a döntés súlyosabb következményekhez vezethet, mintha homoszexuális püspök megválasztását hagyták volna jóvá.

Az orosz családoknak több gyermekre van szükségük

Az Orosz Ortodox Egyház szigorúbb törvényi szabályozást szeretne bevezetni a nagyszámú abortusz csökkentése érde-

kében. Oroszország volt a világ első állama, amely 1920-ban legalizálta az abortuszt – amelyet Sztálin 1936 és 1954 között felfüggesztett. Az ország Egészségügyi Minisztériuma 2009-ben 1,2 millió abortuszt és 1,7 millió születést regisztrált. Az ENSZ szerint Oroszország lakossága 2050-re ötödével fog csökkenni. Az egyház együttműködést szorgalmaz nyugati országok jobboldali keresztény politikusaival.

Vallási kisebbségek az új pakisztáni szenátusban

Négy új hellyel bővült Pakisztán 100 fős szenátusa az ország legutóbbi, 18. választása után. Pakisztán mind a négy provinciája számára egy-egy hely áll rendelkezésre, amelyeket a nem muszlim vallási kisebbségek képviselői számára tartanak fent. Legfrissebb becslések szerint az ország lakosságának 95%-a muszlim és 2–4%-a keresztény vallású. Megfigyelők reménykednek abban, hogy a keresztény kisebbség két helyet megkap a négyből.

Nepál: bizonytalanság és vallási öntudat

Nepál nemzeti vallásának a kérdése ismételtelen a figyelem középpontjába került az új alkotmány megfogalmazása során, amely megerősítené az ország monarchiából demokráciába való átmenetét. A nepáli maoista párt és az ország 700 000 fős

keresztény kisebbsége arra szólítja fel az ország kormányzatát, hogy az ígérekhez hűen a világi állam mellett álljon ki, ezzel szemben a 29 milliós ország hindu többsége újabb és újabb megmozdulásokkal próbálja kikényszeríteni a hindu állam visszaállítását. Az országnak 2006 óta jogilag világi kormányzata van, a kereszténynek mégis üldözésről számolnak be, és a megterések is illegálisak.

Jó hírek brit keresztények számára

Bár a brit gyógyszerészeti rendszer az év második felében átalakul, a gyógyszerészeknek sikerült elérniük, hogy tovább-

ra is megtagadhasák olyan szerek készítését, amelyek sértik vallási meggyőződésüket. A megalakulóban lévő Gyógyszerészeti Tanács fenntartja a jelenleg érvényben lévő lelkiismereti klauzultát, de kötelezővé teheti a gyógyszerészek számára, hogy listát tegyenek közzé a számukra elfogadhatatlannak ítélt szerekről. Más hír. Egy örökbefogadásokkal foglalkozó katolikus szervezet bírósági úton érvényt tudott szerezni annak, hogy homoszexuális párok továbbra se fogadhassanak örökbe gyermekeket.

Ítélet illegális határátlépés miatt

Egy hónappal azután, hogy Robert Park misszionárius karácsony napján belépett Észak-Koreába, barátja, Aijalon Mahli Gomes is követte őt, és illegálisan átlépte az országhatárt. A 30 éves illegális határátlépőt 2009 áprilisában

8 év kényszer munkára, vagy az ezzel egyenértékű 700 000 amerikai dollár megfizetésére kötelezték. Gomest barátai elkötelezett keresztyénnek tartják, aki Robert Park munkájának a támogatására adománygyűjtést folytatott Szöulban. Megfigyelők szerint Gomes ítéletét az észak-koreai kormány az illegális határátlépések visszaszorítására szeretné felhasználni. (A fordító megjegyzése: 2010. augusztus 28-án a korábbi amerikai elnök, Jimmy Carter közbenjárásával sikerült elérni, hogy az észak-koreaiak szabadon engedjék Ajjalon Mahli Gomest).

Az episzkopálisok kisebb szerepet kapnak

Az Anglikán Egyházak Tanácsának (Anglican Communion) elnöke megkérte az Episzkopális Egyházat, hogy

kevesebb szerepet vállaljon az egyház vezetésében, miután a felekezet leszbikus helyettes püspököt választott Los Angelesben. Canterbury érseke, Rowan Williams szeretné, ha az Episzkopális Egyház visszavonulna az ökumenikus tárgyalásokból, illetve visszaadná szavazati jogát az Anglikán Egyházak Tanácsában, mivel a történetek ellentmondanak azoknak az irányvonalaknak, amelyekkel a világméretű egyház életében jelen levő feszültségeket szeretnék csökkenteni. Katharine Jefferts Schori, episzkopális elnök püspök megvédte a püspökszentelést, és aggodalmát fejezte ki Canterbury „gyarmati hozzáállása” miatt.

Erőszak

az indiai Orisszában

Húszéves lányt halálra égettek

2008. augusztus 28.: Több mint hétszázán támadtak meg egy keresztyén árvaházat Indiában. Miatán kizavarták a gyermekeket, a húszéves Rajni Majhit, aki segédnővéként dolgozott ott, leöntötték petróleummal, rázárták az ajtót és felgyújtották az épületet. A csőcselék örvendezett, ahogy kiszűrődött a sikolya, és elevenen megégett.

Megalázott pap, meggyalázott apáca

2008. augusztus 30.: Miatán a csőcselék leégetett egy katolikus központot, foglyul ejtettek egy papot és egy apácát.

„Széttépték az ingemet, és elkezdtek letépni az apácáról a ruháit. Amikor tiltakoztam, engem vasrudakkal ütlegeltek, rugdaltak, gúnyoltak, és őt pedig megerősítették. Utána mindkettőnket fél-

meztelenül végighajtottak az utcán” – emlékszik vissza Thomas Chellen, a pap.

Sok rendőr állt ott, és nézte tétlenül mindezt.

A terhes asszonyt darabokra vágták

2008. augusztus 31.: Fanatikus hinduk megfenyegették Kamalini Naik férjét, hogy megölik az anyját, ha nem tér át a hindu vallásra. Amint ő látta, hogy anyja a kezükbe került, megtagadta a hitét. Akkor felszólították Kamalinit is, aki héthónapos terhes volt, ő azonban kitarzott Krisztus mellett. Erre a fanatikusok darabokra vágták őt és másfél éves kisfiát a férje és más keresztyének szeme láttára.

Forrás:

Ágak az olajfában: <http://www.zsidok-keresztények.eu>

Ízelítő

az Evangélikus Missziói Központ és a Magyar Evangélikus Rádiómisszió kiadásában megjelent hanganyagokból

ÉNEKES-ZENÉS ANYAGOK

Szerettedről énekek

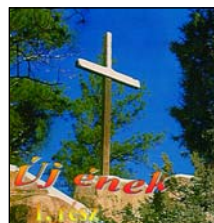

Instrumentális zene. Az Evangélikus énekeskönyv 19 legismertebb éneke mai feldolgozásban.

Evangélikus énekeskönyvi énekek

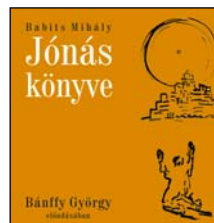
Az Evangélikus énekeskönyv énekeit öt CD segítségével ismerhetjük meg. Az énekek többségét egyszólamú feldolgozásban vették fel úgy, ahogyan gyülekezeteinkben énekeljük. Közreműködik a nagytarcsai *Jubilate* énekkar és a Fóti Kántorképző Intézet *Mandák Kórusa*.

kedveltebb énekeiből tartalmaz válogatást a két CD. Az elsőn a 12 ének után karaoke változat, azaz ének nélküli hangszerkíséret is megtalálható. A második CD 11 éneket tartalmaz a *Szélrózsa band* előadásában.

PRÓZA, VERS, IGEHIRDETÉS

Babits Mihály: Jónás könyve

A bibliai Jónás könyve az alapja Babits Mihály (1883–1941) azonos címet viselő elbeszélő költeményének. Az engedetlen próféta és a kegyelmet nyert niniveiek történetének irodalmi feldolgozása Bánffy György színművész előadásában hallható.

Missziói percek

Az öt részből álló, dupla CD-t tartalmazó sorozat a Kossuth Rádió Evangélikus Félórájában 2005 és 2009 között elhangzott jegyzetek, beszélgetések gyűjteménye. Megszólalnak közismert világi és egyházi személyek, missziói munkások, gyülekezeti tagok.

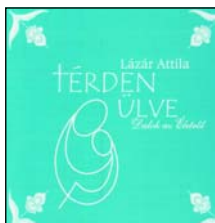
Archív hanganyagok a Missziói Központ honlapján

A zsidóság és keresztyénség kapcsolata a bibliai kortól napjainkig

Dr. Muntag Andor előadása a Budapest-kelenföldi Evangélikus Egyházközség 1998. november 10-én tartott Asztali beszélgetések sorozatán. <http://misszio.lutheran.hu/2007/?oldal=archivhangtar>

A hangfelvétel digitalizálásával és meghallgathatóvá tételével emlékezünk a tíz éve elhunyt Muntag Andorra, az Ószövetség professzorára, sokak szeretett Bandi bácsijára.

Lázár Attila:

Térden ülve - Dalok az életről

Lázár Attila igényes és biblikusan ihletett dalait szerte az országban ismerik, szeretik. A 24 számot tartalmazó hanganyaggal együtt kézbe vehető az énekek akkordozott szövege is.

Új ének 1-2.

Evangélikus fiatalok körében népszerű az *Új ének* című énekléve, ennek leg-

Egy életen át Istennel (Dávid élete)

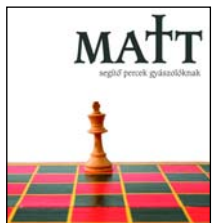
Szeverényi János országos missziói lelkész evangélicizációs sorozatot tartott 2006-ban a Pászeri Református Gyülekezetben Dávid története alapján. A hat alkalomból álló sorozatot Cseri Kálmán helyi református lelképásztor egy-egy igehirdetése foglalja keretbe. A CD csak mp3 formátum lejátszására alkalmas készülékkel hallgatható meg.

Vigasztalásul

Reményik Sándor (1890–1941) költő, a két világháború közötti erdélyi magyar líra kiemelkedő alakja. 16 versét és az irodalmi kitekintést Káli Horváth Kálmán előadásában hallhatjuk.

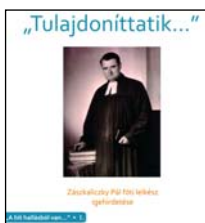
Matt

Haláleset bekövetkezésekor, temetés után nehezen tudunk megszólalni. Együtt érzünk a gyászolókkal, de – a közhelyeken kívül – alig találunk mondanivalót. Segítő percek gyászolóknak – Czipott Géza és Nyakó Júlia előadóművészek közreműködésével.

ARCHÍV HANGFELVÉTELEK

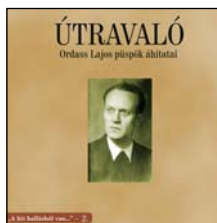
1. „Tulajdoníttatik”

Zászkaliczy Pál (1905–1962) főtiszt lelkész igehirdetése 1Móz 15,6 és ApCsel 7,60 alapján, amely 1957.

június 23-án hangzott el egy budahegyvidéki szeretetvendégségen.

2/a. Útravaló

Ordass Lajos (1901–1978) mártírsorsú püspök Útravaló című áhítatos könyve az egyházi év minden napjára tartalmaz egy rövid elmélkedést, ezek közül tízet hallhatunk az archív felvételen.

2/b. A jó pásztor – Michelfelder

Ordass Lajos püspök 23. zsoltárról mondott igehirdetése 1957 októberében hangzott el Budahegyvidéken. A Michelfelderről szóló előadása a Lutheránus Világszövetség első főtítkárára való visszaemlékezés.

3. A hit szolgálatában

– részben gyengébb hangminőség

A CD két prédikációt tartalmaz: Csepregi Béla (1914–2004) nyugdíjba vonu-

lásakor mondott igehirdetését és Csepregi Zsuzsanna (1949–1995) utolsó igehirdetését.

4. „Íme, az ember!”

Túróczy Zoltán (1893–1971) evangélikus püspök három igehirdetése. 5Móz 1,29–32 alapján szól arról, hogy utasok vagyunk e világban, de Isten vezet bennünket; Zsid 12,7–13 alapján azt a kérdést kutatja, hogy mi értelme van a szenvedésnek;

Jn 19,1–7 alapján pedig Krisztus szenvedésére mutat.

5. Jöjjetek hozzám!

Sréter Ferencnek (1894–1988), az evangélikus, majd szabadegyházi lelkész-evangelizátornak, az Evangélikus Testvérgyülekezet alapítójának tizenöt igehirdetése. A CD csak mp3 formátum lejátszására alkalmas készülékkel hallgatható meg.

Egy CD ára: 1200 Ft.

KAZETTÁK

Evangélikus fúvószenek

Zumpepe – afrikai eredetű gospelénekek
„Ének útjain” – ifjúsági énekek
Nézz föl – fiataloknak
Utazunk együtt – konfirmandusoknak
Akinek van füle, hallja – autósoknak

Egy kazetta ára: 400–600 Ft között

Az iratmissziós kiadványok, CD-k, kazetták teljes listája, valamint igehirdetések, rádiós interjúk letölthetők az internetről:
<http://misszio.lutheran.hu>

A kiadványok, CD-k és kazetták megrendelhetők az Evangélikus Missziói Központ címén:
 1164 Budapest,
 Batthyány Ilona u. 38–40.
 Tel./fax: 06 1 400 30 57
 (délelőtti órákban),
 e-mail: evmis@lutheran.hu

• H. E.

MEGJELENT!

Az órálló szolgálata
Kiss János és Balikó Zoltán
igehirdetései

Az órálló szolgálata

Kiss János és Balikó Zoltán
igehirdetése

„A hit hallásból van...” 6.

„A hit hallásból van...” című, archív hanganyagokat feldolgozó sorozatunk hatodik része két nagyhatású igehirdető egy-egy prédikációját tartalmazza. Kiss János (1912–1990) neve kántorok és lelkészek számára egyet jelentett Fóttal és a Kántorképző Intézettel, melynek 38 évig volt igazgatója. Életének vezérmotívuma a „vigyázás szolgálata” volt. A most megjelent CD-n hallható igehirdetése 1986-ban hangzott el 1Thessz 5,4–6 alapján.

Balikó Zoltán (1917–2005) 41 éven át szolgált a Pécsi Evangélikus Egyház-községben, mely idő alatt gyülekezeti tagok és segédlelkészek generációi tanulták meg mellette: a keresztyén élet nem lehet tétlen, folyamatosan készenlétben kell állnunk a szolgálatra. Igihirdetése 1980-ban hangzott el a Róm 8,12–17 igeszakaszról.

A CD megrendelhető az Evangélikus Missziói Központ címen: 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.
Tel.: 06 1 400 3057 (munkanapokon 8 és 13 óra között)
e-mail: evmis@lutheran.hu
A CD ára: 1200 Ft

Az Evangélikus Rádiómisszió műsorai

A *Missziói percek* a Kossuth Rádió *Evangélikus félóra* című műsorában hangzik el.

Kossuth Rádió – FM 107,8; MW 540
kéthetente hétfő 13.30 óra
A műsor után 14.00–15.30 óra között várjuk hívását a 06 1 402 1769-es telefonszámon. Ekkor elmondhatja észrevételét, a rejtvényre adott megfejtését, ill. megoszthatja lelki problémáját. Ha a vonal foglalt, kérjük, hagyjon üzenetet az üzenetrögzítőn!
www.mr1-kossuth.hu

Regionális rádióadók számára készül hetente a *Lélekhangoló*, az Evangélikus Rádiómisszió félórás műsora.

BUDAPESTI RÁDIÓK

Civil Rádió – FM 98
Budapest és környéke
páratlan hét vasárnap 8 óra
(*Evangélikus óra*)
ismétlés: aznap 22 óra
www.civilradio.hu

Rádió 17 – FM 96,8
Budapest és Pest megye
szombat 10 óra
ismétlések: szombat 23 óra,
vasárnap 10 óra,
hétfő 23 óra
www.radio17.hu

Rádió C – FM 88,8
Budapest és környéke
szombat 7.05
www.radioc.hu

VIDÉKI RÁDIÓK

Régió Rádió 1485 – AM 1485 kHz
Mohács és környéke
vasárnap 8.30

Torony Rádió – FM 94,4
Békés és környéke
hétfő 10 óra
www.toronyradio.hu

Tenkes Rádió – FM 88,6; FM 100,9
Siklós és környéke

vasárnap 6 óra
<http://tenkesradio.hu>

Vörösmarty Rádió – FM 99,2
Székesfehérvár és környéke
vasárnap 8.30
www.vorosmartyradio.hu

Corvinus Rádió – FM 104,6
Sopron és környéke
havonta egyszer kedd 20 óra után
www.corvinusradio.hu

KERESZTYÉN RÁDIÓK

Szent István Rádió
Eger – FM 91,8
Sátoraljaújhely – FM 90,6
Hatvan – FM 94,0
Miskolc – FM 95,1
páratlan hét szombat 15.30
ismétlés: másnap 9.05 (*Ökumené – Testvéregyházak félórája c. műsor*)
www.szentistvanradio.hu

Európa Rádió
Miskolc, Záhony – FM 90,4
Nyíregyháza – FM 100,5
Mezőkövesd – FM 102,1
Kisújszállás – FM 103,2
hétfő 14.05 (*Határtalan c. műsorban*)
ismétlés: hétfő 23.05
<http://www.refradio.eu/radio/euradio>

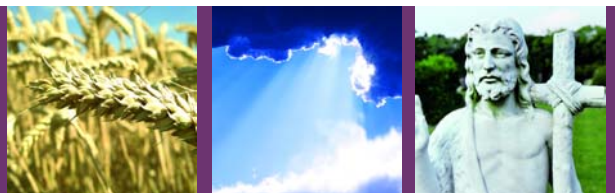
Sion Rádió
Beregszász
<http://www.refradio.eu/radio/sion/>

A felsorolt rádiók többségének adása – benne a *Lélekhangolóval* – online is hallgatható a feltüntetett webcímen.

Várjuk észrevételeit!
Ossza meg velünk személyes hit- és élettapasztalatait!
E-mail címünk: evmis@lutheran.hu

Látogasson el honlapunkra:
<http://misszio.lutheran.hu/>
Töltse le az adásban elhangzott beszélgetéseket, jegyzeteket, archív felvételeket, igehirdetéseket, iratmissziós anyagokat, és tájékozódjon kiadványainkról!
• GY. G. D.

Vázlatos himnológiai adatok egy lassan elfelejtett énekről

Abázei Samuel Preiswerk 1829-ben azt a megbízást kapta, hogy Michael Haydn (osztrák zeneszerző és orgonista, Joseph Haydn öccse, 1737–1806) ismert dallamára missziói éneket írjon. Az ének 3. versszakát Felician Martin von Zaremba írta, így szerepel az *Evangélicus Gesangbuch* württembergi kiadásában. A Norvég Evangélikus Egyház missziói munkájának alkalmain fennállva éneklük.

Magyarul a Victor János által összeállított *Hosszama* énekeskönyvben találtam meg (189. sz.), ott így kezdődik: „Tied az ügy, oh Jézusunk, mely lelkesít minket...” Evangélikus énekeskönyvek közül az *Énekem az Úr* egyik kiadásában sem szerepel, de a II. világháború után az egyik stencilezett, tíz éneket tartalmazó éneklap első éneke volt, s az ún. „konferenciái fehérfüzetben” is első éneként szerepelt, így kezdődött: „A Tè ügyed az Jézusunk, mely bennünket betölt”. Az erdélyi magyar énekeskönyvben (1994) is szerepel két verssel, de más fordítással. Megjelent a Sréter Ferencék által kézirat gyanánt kiadott *Új Hosszama* gyűjteményben is, ők a *Zengjen Hálaének* (Ifjú Erdély, 1943) énekeskönyvből vették át.

A most közölt fordítást Solt (azaz Scholz) László készítette 1949. január 18-án a Cantate Domino nemzetközi énekgyűjtemény 30. énekének szövege alapján.

Tiéd az ügy ...

Michael Haydn

mf

1. Ti - éd az ügy, óh Krisz - tu-sunk, Mi mind csak har - co - sa;
S mi - vel a te ü - gyed, U-runk, Nem buk - hat el so - ha!

mp

Csak lám az ál - dott bú - za-szem, E - löbb, mint dús ka - lást te-rem. Meg -

mp

hal, jaj, meg kell hal - ni - a, A - lak - já t el kell

p

hagy - ni - a, Meg - hal - ni - a, Ma - gát fel - ad - ni - a.

2. Te mennybe mentél, Jézusom,
Kínon – halálon át,
S viszed magaddal egy úton
A hívők táborát.
Vigy át haláloed kapuján
És adj már annyi harc után
Nekünk is osztályrészt hamar
Országodból, mit fény takar –
És diadal,
Örökre diadal!

3. Te meghaltál, mint búzaszem,
A világ sírba vitt.
Most támaszd föl elevenen
A föld országait.
Küldd szerteszed sok-sok követed,
Hadd ismerjék meg nevedet,
Ránk is miként szolgákra nézz,
Ím, itt vagyunk mind harcra kész –
Szent harcra kész,
Nem rettent semmi vész.

Képes hírek

Ad fontes – Vissza a forrásokhoz! címmel rendezett konferenciát Piliscsabán július 4–7. a Missziói Központ. Luther legközelebbi munkatársáról, Melancthon Fülöpről is megemlékeztek Keveházi László előadásában, a reformátor halálának 450. évfordulója kapcsán.

Az idei országos missziói konferencián, Piliscsabán a záró istentisztelet különleges mozzanata volt a személyes áldás a Missziói központ munkatársaira: Szeverényi János, Szeverényi Jánosné, Győri Gábor Dávid, Hulej Enikő és az ő helyére érkező Erdészné Kárpáti Judit kapott külön-külön igei útra bocsátást.

Augusztus 7-én, az Evangélikus Missziói Központban Cinkotán volt állami gondozottak és a missziói lelkész munkaabéd keretében megbeszélést tartottak, melynek témája a nevelőotthonból kikerülő fiatalok segítése volt.

Az Evangélikus Missziói Központ szervezésében július 22–25. alkotótábort tartottak a nagybörzsönyi Reménység házban. A program résztvevői nagyrészt volt nevelőotthonosokból verbuválódtak, de volt dán és szicíliai vendég is. A záróistentiszteleten felnőtt keresztelő és esküvő is volt.

Az október 9-én rendezett Deák téri országos evangelizáción jelképesen és valóságosan is kilépett egyházunk a templomból az utcára az örömhírel. Az orosházi Immánuel zenekar biznyságtétele sokakat megállított. Imádság és áldás is elhangzott a téren Budapestért és hazánkért.

Blaskó Péternek, a Nemzeti Színház tagjának tanúságtétele az evangelizációs napon

A váci börtönben jártunk kis szolgáló csapattal június 13-án.

Világevangelizációs kongresszus – Fokváros, 2010. október 16–25.

Az 1910-es Edinburgh-i Világmiszziós Konferencia 100. évfordulóját idén ünnepelhetik a keresztyének. E jeles esztendőben rendezték meg a Lausanne-mozgalom harmadik kongresszusát a dél-afrikai Fokvárosban 2010. október 16–25. között. A mottó: „Isten Krisztusban megbékéltette a világot önmagával.” (2Kor 5,19) A magyar delegáció két evangélikus tagja, Szeverényi János és Hulej Enikő az Aliansz Magyar Evangéliumi Szövetség meghívására vett részt a találkozón. A www.lausanne.org oldalon bárki tájékozódhat a Lausanne-mozgalomról, letöltheti a fokvárosi kongresszus írott, kép- és videoanyagait, és hozzászólásával be is kapcsolódhat e globális eszmecserébe.

A küldöttek névre szóló tanúsítványán szerepel az alábbi nyilatkozat, amely kifejezi a kongresszus célját, tartalmát:

„Kinyilvánítjuk elkötelezettségünket a Fokvárosi Nyilatkozattal, miszerint szeretjük az egy örök Istent, aki Atya, Fiú és Szentlélek, valamint Isten népeként örömmel és alázatosan elkötelezzük magunkat Istennek az Ő világa felé való missziója iránt. Arra hívjuk világszerte az Egyházat, hogy éljen, munkálkodjon és imádkozzon a Szentlélek ereje által, hogy Jézus Krisztus dicsőséges és örök evangéliuma minden nép között hirdetessék a földön, hogy követőinek megváltozott élete tanúságtétel legyen, és hogy kiálljanak mellette a nyilvánosság küzdőterein és az eszmék világában egyaránt, amíg Ő eljön dicsőségben.”

Szeverényi János beszámolóját az Evangélikus Élet 2010. november 7-ei számában lehet megtalálni. (www.evelet.hu)

A MISSZIÓI KÖZPONT HÍREI

A missziói lelkész szolgálatai és egyéb események

MÁJUS

- Pásztorköri imareggeli
- A Szlovák Lelkeszi Szolgálat értekezlete Vanyarcon
- Előkészítő megbeszélés Franklin Graham 2012. évi evangelizációjáról
- Zsinati ülés
- EBBE-alkalom a Szentlélekről (Dr. Kovács László Attila)
- *Egység a misszióban* – előadás a Farkasréti Ökumenikus Esték alkalmán
- Igehirdetés egyházkerületi missziói napon Kissomlyón
- *Van-e élet a halál előtt?* – evangelizáció a felvidéki Csucsomban
- Előadás ifjúsági napon Dunaszerdahelyen
- Igehirdetés a felvidéki Felsőpatonyban

JÚNIUS

- Az Evangéliumi Aliansz közgyűlése Budapesten
- Látogatás és munkamegbeszélés a Válságterhességi Tanácsadó Központban
- Igehirdetés a nemzeti zárandoklaton Zebegényben
- *Miért van szükség a házasságra és a családra?* – előadás a budapesti Bethánia CE Szövetségben
- Munkamegbeszélés Sajógömörben EBBE-alkalom az egyházzal (Ittész János)
- Evangelizáció falunapon Szügyben
- Missziós alkalom a váci fegyházban
- Igehirdetés ökumenikus lelkészi missziói konferencián Révfülöpön

JÚLIUS

- Missziói konferencia Piliscsabán
- Igehirdetés családi imanapon a Hősök terén

- Evangelizáció a gyömrői Keresztén Napokon
- Cigány fórum és fotókiállítás a Szélerőzsa találkozón
- Alkotótábor cigánytestvérekkel Nagybörzsönyben
- Igehirdetés Kapolcson (Művészetek Völgye – Evangéliumi Műhely)
- Fotókiállítás Taliándörögdön (Művészetek Völgye – Evangéliumi Műhely)

AUGUSZTUS

- Igehirdetés cigánykonferencián Szentetornyán
- *Dávid élete* – egyhetes evangelizáció Nagyvelegén a Fejér-komáromi Egyházmegye ifjúsági konferenciáján
- Előadások a gyülekezetépítésről és a presbitériumi szolgálatról felvidéki reformátusok konferenciáján Tahiban
- Igehirdetés a BalatonNET-en Balatonszemesen
- Az Evangéliumi Aliansz közgyűlése Balatonszemesen
- Látogatás a szárazdi misszióban

SZEPTEMBER

- Pásztorköri imareggeli
- Missziói bizottsági ülés az Ökumenikus Tanácsban (MEÖT)
- Előadás a misszióról a józsefvárosi presbitériumban
- Négy egyházmegye értekezletén Balatonszárszón
- *A keresztén egyház peremén* – EBBE-alkalom (Szalai András)
- Evangelizáció a kárpátaljai Nagydobronyban
- Előadások a misszióról a Szlovákiai Református Keresztény Egyház lelkésztoábbképző konferenciáin (Révkomárom, Komoróc, Nagymihály)
- *A Biblia szexuális etikája és a média* – előadás a Mindennapi internetes

újság kuratóriumi megbeszélésén Pustavámon

- *A magyar egyházak szerepvállalása a cigány-magyar együttélésben* – kerakasztal-beszélgetés a Keresztény Ökumenikus Baráti Társaság (KÖT) által rendezett konferencián
- Igehirdetés és előadás a várpalotai gyülekezetben
- Ifjúsági bizottsági ülés

ELŐZETES

Előzetes a 2011. év országos missziói eseményeiből

- március 22–23. missziói konzultáció Piliscsabán
- május 28. egyházkerületi missziói nap
- július 3–6. missziói konferencia Piliscsabán
- július 29–augusztus 2. *Közös asztal* cigánykonferencia
- október 8. országos evangelizáció a Deák téren

A www.mindennapi.hu internetes oldal egy merőben új próbálkozás, amely nem kisebb célt tűz ki maga elé, mint hogy az aktuális magyar közéletéről keresztény szemszögből tudósítson – politikai pártok és felekezetek befolyásától függetlenül. (Ugye a függetlenség lenne a valódi újságírás előfeltétele...)

Derű **TÖRTÉNETEK**

„Aki hisz, az derűs, és derűje Istentől származik.”
(XXIII. János pápa)

A pezsztentlőrinci gyülekezet nyári táborában hangoztak el a következő aranyköpések:

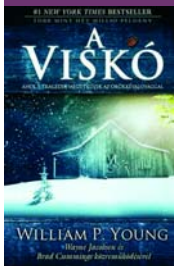
Minden gyermeket beosztotunk lelki beszélgetésre azzal a céllal, hogy felnőttkorában is eszébe jusson: nehéz helyzetben bátran fordulhat lelkipásztorához. Az egyik kislány összegzése: Ha Isten nem tud segíteni, elmegyek a lelkészhez, majd ő segít...

A kiskamasz fiúcska szinte átrepül az oltártéren. Mivel a templomban szépen kell közlekedni, visszaküldöm, kezdje újra. Az ajtóban megszólal: De most már aztán tényleg bepisilek...

Az esti áhítat közben váratlanul érkezik a kérdés az egyik gyerkőchöz: Mire gondolsz most? A mindjárt kezdődő „Ki mit tud?”-ra – hangzik a válasz. Szegény lelkész a fejét csóválja: legalább őszinte...

• H. E.

A Viskó

Ha életed legnagyobb gyásza felőrölne és csak egykori önmagad árnyékává tenne, és már csak azért élnél, mert lélegzel... Elhinnéd, hogy Isten úgy szeret, hogy azt tényleg érzed?

Ha már senki sem mondana Neked újat, már mindent csak megszokásból tennél, és közben csak saját magaddal lennél elfoglalva... Elhinnéd, hogy Isten találkozni akar Veled?

Ha túl bonyolultnak tűnne a világ, Magadat semminek éreznéd, és csak illendőségből mondanád, hogy boldog vagy... Elhinnéd, hogy Istent életed minden részlete őszintén érdekli?

Ha még nem olvastad volna, olvasd el a Viskót! És találg valakit, akivel megbeszélheted!

<http://www.youtube.com/watch?v=MYvjRiun3MA>

• K. F. B.

Fűtő Róbert: Budapesti keresztyén filmklub – Mai filmek keresztyén szemmel
Ébredés Alapítvány, Pécel

Az egyik legnépszerűbb fővárosi keresztyén filmklub vezetői az elindulásuk óta számos feljegyzést készítettek a jobbnál jobb kiscsoportos beszélgetésekről. A filmekről ismertetőket írtak, amelyek rövid terjedelműek, éppen azért, hogy a film maga meglepetés maradjon. A film fő mondanivalójának összefoglalására az előkészített kérdésekkel és bibliai válasszal együtt olyan vázlatot adnak a vezető kezébe, amelynek segítségével mindvégig a film központi üzenetére, témájára tud összpontosítani, miközben azt is lehetővé teszi számára, hogy saját meglátásai és kérdései is helyet kapjanak a beszélgetésben. Száz mai film elemzését, értékelését adja ez a könyv, amely noha keresztyén szemszögből vizsgálódik, bátorít az önálló gondolkodásra és véleményalkotásra. Hasznos lehet hasonló filmklub elindításához vagy akár egyéni feldolgozáshoz is.

A könyv ára: 1100 Ft
Megrendelhető: Ébredés Alapítvány, 2119 Pécel, Kálvin tér 2b.
Tel./Fax: 06 28 452 334,
e-mail: imargit@bibliaszov.hu

Dr. Dónal O'Mathúna – Dr. Walt Larimore: Alternatív medicina
Harmat Kiadó, Budapest

Az ír-amerikai szerzőpáros kézikönyve átfogó és tárgyilagos képet nyújt az alternatív gyógymódok, gyógynövények, vitaminok és táplálékkiegészítők eléggé katonikusnak tűnő világában. A ke-

vagy titkolt) spirituális háttér szempontjából értékeli. E kettős

resztyén szerzők a vizsgált gyógymódokat mind a bizonyítékokon alapuló orvoslás, mind pedig az esetleges (bevallott vagy titkolt) spirituális háttér szempontjából értékeli. E kettős

mérce alapján gyakorlatias ismeretekkel látják el az olvasót. A kézikönyv három nagy egységből épül fel:

- a természetgyógyászat értékelése,
- az alternatív gyógymódok bemutatása és értékelése,
- gyógynövények, vitaminok és táplálékkiegészítők ismertetése.

Siklós József

Nagykorúság?

– Ugyan kérem! Ma még – hinni?
Úrhajó, TV korában?
Ott készül a gondviselés
gyógyszer- s műtrágyagyárban!

Az egyház gépezete meg
üres malom, mit sem öröl;
a nagykorú emberiség
kinőtt a gyerekcipőből!

– Igen – mondom – csak hát éppen
két dolog meggondolandó.
Korunk embere, mint régen,
ma is: bűnös és halandó.

Nagy tudós is rejt magában
remegő, bűnmarta lelket;
úrhajós is sírva áll meg
anyja koporsója mellett...

Ma is csak EGY, aki mondja:
megbocsátva minden vétked!
S EGY, ki így szól: ÉN vagyok a
feltámadás és az élet!

Ember talpa tengermélyen,
homlokával felhőt verhet:
Isten országába lépjen
bizalommal – mint a gyermek.

A 2010.
ÉV IGÉJE

Jézus Krisztus mondja:

*„Ne nyugtalankodjék a ti szívetek: higgyetek Istenben,
és higgyetek énbennem!” (Jn 14,1)*

HÍD EVANGÉLIKUS MISSZIÓI MAGAZIN, az Evangélikus Missziói Központ kiadványa. Az Evangélikus Élet előfizetői részére a magazin ingyenes. Adományokat elfogadunk. Lapszámunk megjelenését a Sanansaattajat (Finnország), a Norea Radio Norway (Norvégia) és a Magyarországi Evangélikus Egyház Missziói Bizottsága támogatja.